

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 182

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

52. évfolyam

2009. augusztus 4.

Közleményszám	Tartalom	Oldal
I	<i>Állásfoglalások, ajánlások és vélemények</i>	
VÉLEMÉNYEK		
2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén		
2009/C 182/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A belső piac szociális és környezeti dimenziója	1
2009/C 182/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Az EU energiapolitikájának külkapcsolati dimenziója	8
2009/C 182/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért (EIDHR)	13
2009/C 182/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat tanácsi irányelvre a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról	19
III	<i>Előkészítő jogi aktusok</i>	
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG		
2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén		
2009/C 182/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gépjárművek általános biztonságára vonatkozó típus-jóváhagyási előírásokról	24

HU

Ár: 18 EUR

(folytatás a túloldalon)

<u>Közleményszám</u>	<u>Tartalom (folytatás)</u>	<u>Oldal</u>
2009/C 182/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Gondolkozz előbb kicsiben!” – Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: „Small Business Act”	30
2009/C 182/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról	36
2009/C 182/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat tanácsi rendeletre az európai kutatási infrastruktúra (ERI) közösségi jogi keretéről	40
2009/C 182/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gépekről szóló, 2006. május 17-i 2006/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a peszticidok kijuttatására szolgáló gépek tekintetében történő módosításáról	44
2009/C 182/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az ipari kibocsátásokról (azaz a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről) (átdolgozás)	46
2009/C 182/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy:Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 549/2004/EK, 550/2004/EK, 551/2004/EK és 552/2004/EK rendeletnek az európai légiközlekedési rendszer teljesítményének és fenntarthatóságának javítását célzó módosításáról	50
2009/C 182/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közösségen belüli nyilvános mobiltelefon-hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 717/2007/EK rendelet, valamint az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002/21/EK irányelv módosításáról	56
2009/C 182/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Szemben az olajproblémával	60
2009/C 182/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában	65
2009/C 182/15	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Az Európai Bizottság közleménye az Európai Tanácsnak: Az európai gazdasági fellendülés terve	71
2009/C 182/16	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy:Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a biocid termékek forgalomba hozataláról szóló 98/8/EK irányelvnek egyes határidők meghosszabbítása tekintetében történő módosításáról	75
2009/C 182/17	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerek mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok egyes alkatrészeiről és jellemzőiről (kodifikált szöveg)	76
2009/C 182/18	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat tanácsi irányelvre a különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről (kodifikált szöveg)	77

I

(Állásfoglalások, ajánlások és vélemények)

VÉLEMÉNYEK

2009. JANUÁR 14–15-ÉN TARTOTT, 450. PLENÁRIS ÜLÉSÉN

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A belső piac szociális és környezeti dimenziója

(2009/C 182/01)

Előadó: **Andrzej ADAMCZYK**

2008. január 17-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

A belső piac szociális és környezeti dimenziója.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Andrzej ADAMCZYK.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a 2009. január 14-i ülésnapon) 94 szavazattal 29 ellenében, 15 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 A belső piac nem önmagáért való cél, azonban fontos eszköz, amely hozzájárul az uniós polgárok közérzetének javításához, növeli jólétüket, hozzáférhetővé tesz számukra számos terméket és szolgáltatást, jobb minőségű és biztonságosabb munkahelyeket nyújt számukra, és lehetővé teszi, hogy az EU határain belül bárhol szabadon utazzanak, éljenek, dolgozzanak, illetve tanuljanak.

1.2 E fejlődés azoknak a tágabb lehetőségeknek köszönhető, amelyeket a belső piac nyújt egyrészt – a termékek és szolgáltatások növekvő piaca és a befektetés szabadsága révén – a vállalkozásoknak, másrészt a munkavállalóknak, soha nem tapasztalt lehetőségeket kínálva számukra, hogy tetszés szerint az EU bármely országában munkát keressenek.

1.3 Ha Európa hosszú távon is meg kívánja őrizni versenyképességét, a belső piacnak fenntartható, hosszú távú növekedést

kell biztosítania, és ehhez a környezeti dimenziót is megfelelően figyelembe kell vennie. Az új szabványoknak, szabályoknak, termékeknek és elgondolásoknak számolniuk kell e sorsdöntő kihívással – még ha ez egyes iparágakban elkerülhetetlen feszültségekhez is vezethet – és különösen azzal, hogy mindennek csak akkor van értelme, ha az európai gazdaság esélyt kap a túlélésre, vagyis nem veszíti el rövid távú versenyképességét sem.

1.4 A végső cél a belső piac működésének számottevő javítása a szociális piacgazdaság keretében, azaz egyenlő versenyfeltételek biztosítása valamennyi érintett számára, egyforma jogi környezetet garantálva minden szereplőnek. Ez a tisztességes verseny megvalósítása, valamint a nagyobb számú és magasabb színvonalú munkahely kialakítása szempontjából is kulcsfontosságú feltétel. Mindez a szociális és környezeti dimenziók belső piacba integrálása révén valósulhat meg, és célja az európai versenyképesség fokozása.

1.5 A belső piac elmélyítéséről alkotott koncepciókban az uniós intézményeknek tekintettel kell lenniük a vállalkozások

jogos érdekeire, ugyanakkor tiszteletben kell tartaniuk a közösi jog, a belső piaci normák és az egyes tagállamok jogszabályai által elismert alapvető szociális jogokat, a kollektív tárgyalás jogát is beleértve.

1.6 A belső piac megfelelő működése érdekében meg kell oldani néhány, az uniós jog alkalmazásához kapcsolódó ellentmondást. A célratörő és kiszámítható jogi keretek a belső piac továbbfejlesztésének és elmélyítésének előfeltételét jelentik.

1.7 Konkrétan az Európai Bíróság közelmúltbeli ítéletei kapcsán a kiküldetésben lévő munkavállalókról szóló irányelv jogi értelmezéséről kibombant viták alapján úgy tűnik, jogosan merül fel az irányelv felülvizsgálatának, vagy a társadalmi partnerek közötti kiegyensúlyozó megállapodások megkötésének igénye.

1.8 Mint az intézmények és a polgárok közötti mediátor, a SOLVIT hálózat e tekintetben fontos szerepet tölthet be. Ennek ellenére súlyos finanszírozási és munkaerőhiányban szenved, ami miatt szerepét és működését újra kell értékelni.

2. Bevezető

2.1 Jóllehet a belső piac még a kialakulás fázisában van, már eddig is számos kézzelfogható előnnyel szolgált az EU polgárai számára, és az európai integráció folyamatának legfőbb vívmányát jelenti ⁽¹⁾. A piac fokozatos megnyitása és az akadályok elhárítása ugyanakkor számos nehézséget és problémát hozott magával, amelyeket kezelni kell, ha kellő támogatást akarunk biztosítani a belső piac elmélyítéséhez.

2.2 Nem szabad elfelejteni, hogy a belső piac fejlesztése nem önmagáért való cél, hanem elsősorban az Európai Unióban élők életszínvonalának javítását, jólétének fokozását, a termékekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, jobb minőségű és biztonságosabb munkahelyeit, és az EU határain belüli utazás, letelepedés, munkavállalás illetve tanulás szabadságát biztosító eszköz ⁽²⁾. Ezek az előnyök elválaszthatatlanul összekötődnek a vállalkozások fokozott üzleti szabadságával, pl. a termékek és szolgáltatások tágabb piacának, valamint a beruházás szabadságának köszönhetően.

2.3 Az akadályok fokozatos felszámolása a négy szabadsághoz közvetlenül kötődő területeken problémákat és feszültségeket eredményezhet egyes szektorokban, ahol a tagországok között továbbra is jelentős különbségek maradtak fent; ez különösen a fizetés, a szociális biztonság, a munkajog és a szociális partnerek jogainak kérdéseit illeti. E feszültségeket bizonyos mértékben képesek lehetnek feloldani az alábbi kiegyensúlyozó intézkedések:

- a különböző tagországok eltérő szabályozásainak alkalmazásából adódó jogi zavarok tisztázása,
- a szociális dömping és a tisztességtelen verseny elleni küzdelem,

⁽¹⁾ COM(2007) 724 végleges.

⁽²⁾ HL C 93., 2007.4.27., 25. o.

- a fogyasztói jogok védelme ⁽³⁾,
- a termelők, az áruellátók és a szolgáltatók tényleges hozzáféréseinek biztosítása az európai belső piachoz,
- a termékek és szolgáltatások hozzáférhetőségének biztosítása a társadalom egészére szabott politikák révén, különös tekintettel az általános érdekű szolgáltatásokra ⁽⁴⁾,
- aktív politikák előmozdítása a nemek közötti egyenlőség biztosításához és a mindennemű diszkrimináció elleni küzdelemhez.

2.4 A belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében meg kell szüntetni az EU-jog alkalmazásával kapcsolatos különböző értelmezési zavarokat. Teljességgel elfogadhatatlan, hogy egyes számukra kulcsfontosságú kérdésekben a szociális partnerek kénytelenek az Európai Bírósághoz fordulni, melynek döntései olykor további félreértések és viták forrásaivá válnak.

2.5 Ezzel összefüggésben értékelni kell azt, hogy az Európai Bizottság úgy határozott, hogy felkéri a szociális partnereket és a tagállamokat a legutóbbi bírósági ítéletek által felvetett kérdések megvitatására, és vitaforumot szervezett arról, miként lehet a szociális jogokat tiszteletben tartani a munkaerő fokozódó mobilitása mellett ⁽⁵⁾.

3. A belső piac: előnyök és kihívások

3.1 A belső piac több különböző előnyt hozott. Ezek a vállalkozásokat, munkaadókat éppúgy érintik, mint a szélesebb közönséget, mely számos területen élvezi a belső piac sikeres működésének gyümölcsseit. A belső piac kétségbevonhatatlan eredményei közé tartozik az emelkedő GDP-ből adódó növekvő jólét, az utazás, letelepedés, munkavállalás és tanulás szabadsága az EU-n belül, a kiváló minőségű termékekhez és szolgáltatásokhoz gyakran alacsony áron való jóval szélesebb körű hozzáférés – ami a termelők, kereskedők és szolgáltatók belső piachoz való jobb hozzáférésehez köthető –, és végül, de nem utolsónak a kiterjedtebb fogyasztói jogok, amelyek ma már a vásárlás helyétől függetlenül az egész EU területén érvényesíthetők.

3.2 Egyes tagállamoknak a személyek szabad mozgását „átmeneti időszakok” formájában korlátozó intézkedései – korlátozott időkereteik ellenére – továbbra is nagy vitát kavarnak. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a munkaerőpiac védelme a vártnál nehezebbnek bizonyult az átmeneti időszakokat alkalmazó országokban, miközben a magasan képzett munkaerő munkavállalás céljából történő elvándorlása komoly problémát jelent a származási országok számára.

⁽³⁾ HL C 175., 2007.7.27., 14. o.

⁽⁴⁾ HL C 175., 2007.7.27., 14. o.

⁽⁵⁾ COM(2008) 412.

3.3 Az EGSZB ugyanakkor azon a véleményen van ⁽⁶⁾, hogy a munkaerőpiac integrációja a társadalmi kirekesztés elleni legjobb ellenszer. Az Európai Bizottságnak együtt kell működnie a szociális partnerekkel Európa munkaerő-potenciáljának megfelelőbb kihasználása érdekében a mai, gyorsan változó társadalmakban. A továbbra is megoldásra váró kérdések közé tartozik a képesítések kölcsönös elismerése ⁽⁷⁾.

3.4 A vállalkozások szempontjából az előnyök közé sorolható a hatalmas, közel 500 millió főt számláló piachoz való hozzáférés, a határokon átnyúló kereskedelem és cégalapítási eljárások megkönnyítése, az európai szabványok és címkézési rendszer szélesebb körű alkalmazása, illetve a határokon átnyúló együttműködés és technológiaátadás fejlődése. További előny a tőkepiacokhoz való könnyebb hozzáférés, jöllehet a pénzügyi szolgáltatások működésén még javítani kell. A belső piac minden eredményeinek – függetlenül attól, hogy a vállalkozásokat vagy közvetlenül a polgárokat érintik – megvannak a maguk szociális aspektusai, illetve kihívásai.

3.5 Jöllehet egyértelműnek tűnhet, hogy a belső piac bevezetése korábban példátlan gazdasági növekedést hozott magával, amely egyúttal a polgárok szociális közérzetét is javította, még mindig komoly viták zajlanak arról, hogy szociális szempontból kívánatos, illetve elfogadható-e a piacnyitás és az egyes ágazatok szabályozásának ilyen foka. Az Európai Bíróság közelmúltbeli ítéleteivel kapcsolatos nézeteltérések (Viking ⁽⁸⁾ -, Laval ⁽⁹⁾ -, Ruffert ⁽¹⁰⁾ -ügy, továbbá az Európai Közösségek Bizottsága kontra Luxemburgi Nagyhercegség-ügy ⁽¹¹⁾), a szolgáltatási irányelvről korábban kirobbant vita, a munkaerőpiac nyitásával kapcsolatos problémák, a szociális dömping, a tisztességtelen verseny, illetve a belső piacnak az európai szociális modell működőképességére kifejtett hatása alapos elemzést igényel, és talán új szabályozás vagy együttműködés bevezetését teszi szükségessé.

3.6 A belső piac alacsonyabb árakat eredményezett számos termék esetén, ami a fogyasztók és az európai gazdaság versenyképessége szempontjából egyaránt pozitív. Ugyanakkor az árak csökkenése sokszor a munkavállalókra üt vissza, akik a szerkezetátalakítások, illetve a munkahelyek elvándorlása miatt az utcára kerülhetnek. Szociális szempontból tehát a fogyasztói érdekek (alacsony árak) és a munkavállalói érdekek (munkahely biztonság, foglalkoztatási normák, munkakörülmények és fizetés) összeegyeztetésére kell törekedni.

3.7 A belső piac által hozott gazdasági növekedés új munkahelyek teremtéséhez is hozzájárult. Ez rendkívül pozitív fejlemény volna, csak hogy a versenyképesség megőrzésének kényszere miatt ezek az új munkahelyek gyakran igen rosszul vannak megfizetve.

3.8 Ezzel kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy Európa kiemelkedő versenyképességét elsősorban az új technológiákba való beruházásokkal, a munkavállalók képzésével és oktatásával, a munkaszervezés javításával, a jobb munkahelyi egészségügyi és biztonsági feltételekkel, valamint a szociális párbeszéd és partnerség aktív előmozdításával érte el. Mivel azonban a munkavállalók egyúttal fogyasztók is, a munkaköltségek csökkentése révén megnövelt versenyképesség valójában a vásárlóerő elapadásához – másként fogalmazva alacsonyabb fogyasztáshoz és növekedéshez – vezet.

3.9 A munkaerőpiac gazdasági migránsok előtti részleges megnyitásának szintén megvannak a maga sajátos problémái. Egyes tagállamok elmulasztották ténylegesen bevonni a gazdasági migránsokat a kollektív munkaügyi megállapodásokba és egyéb előírásokba, jogi rendelkezésekbe vagy gyakorlatokba, ezáltal alásva a helyi munkanormákat, és következetesen teret adva az informális gazdaság elburjánzásának. Ez a munkakörülmények romlását és a szociális párbeszéd leszűkülését eredményezi, szociális dömpinget és tisztességtelen versenyt teremtve; e fejleményekkel mind a szakszervezeteknek, mind a munkavállalói szervezeteknek határozottan szembe kell fordulniuk.

3.10 Egyes érintettek szerint a kiküldetésben lévő munkavállalókat alkalmazó bizonyos vállalkozások a szociális dömping és a tisztességtelen verseny eszközeivel élnek. Ráadásul a Viking-, a Laval- és a Ruffert-ügyben, továbbá az Európai Közösségek Bizottsága kontra Luxemburgi Nagyhercegség-ügyben hozott ítéleteiben az Európai Bíróság úgy döntött, hogy a hasonló gyakorlatok jogszerűek és összhangban vannak a munkavállalói kiküldetésekről szóló irányelvvel, ami jelentős ellentmondásokhoz vezetett, hiszen az ítéletek egyértelműen ellentmondtak az irányelv kimondott céljának. A határokon átnyúló szolgáltatásnyújtás előmozdítása tisztességes versenyt és a munkavállalói jogok garantálását feltételezi. Éppen ezért úgy tűnik, hogy az esélyegyenlőség, a tisztességes verseny és a munkavállalói jogok biztosítása érdekében új jogszabályjavaslatok és további tárgyalások szükségesek a társadalmi partnerek között, különösen a kiküldetésben lévő munkavállalók helyzetéről.

3.11 Az EGSZB véleménye szerint ⁽¹²⁾ azonban az új szabályok kidolgozása előtt sürgős intézkedésekre van szükség a 96/71/EK irányelv megfelelő végrehajtása érdekében, főként mivel annak célkitűzései még 10 évvel hatálybalépése után sem teljesültek maradéktalanul.

3.12 A szolgáltatási piac megnyitásának kérdése és az általános érdekű szolgáltatásokhoz kapcsolódó problémák – melyeket többek közt a közelmúltban elfogadott szolgáltatási irányelv szabályoz – külön problémakört alkotnak. Az irányelv a bevezetés fázisában van, hatását egyelőre nem lehet értékelni. Annyi azonban világos, hogy az alapvető szolgáltatások szociális dimenziója jóval túlmutat a munkaügyi kérdéseken és a pusztán társadalmi párbeszédre, magába foglalva az alapvető szolgáltatásokhoz való általános hozzáférés biztosítását is ⁽¹³⁾.

⁽⁶⁾ HL C 77., 2009.3.31., 15. o.

⁽⁷⁾ HL C 224., 2008.8.30., 100. o.

⁽⁸⁾ HL C 51., 2008.2.23., C-438/05. sz. ügy.

⁽⁹⁾ HL C 51., 2008.2.23., C-341/05. sz. ügy.

⁽¹⁰⁾ HL C 128., 2008.5.24., C-346/06. sz. ügy.

⁽¹¹⁾ HL C 209., 2008.8.15., C-319/06. sz. ügy.

⁽¹²⁾ HL C 151., 2008.6.17., 45. o.

⁽¹³⁾ HL C 161., 2007.7.13., 80. o.

3.13 A közelmúltbeli európai áremelkedésekkel összefüggésben az általános érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférés kérdése szorosan kapcsolódik a megfizethetőség kérdéséhez, különösen az energia esetében. Az energiaellátás problémáját azonban nem kizárólag a nemrégiben végbement és valószínűleg a jövőben is várható áremelkedésekkel kapcsolatban kell vizsgálni, hanem figyelembe kell venni az energiafogyasztás környezeti hatásait is.

4. A közelmúltban hozott ítéletek hatása a belső piacra

4.1 A belső piac csak világos szabályok alapján működhet megfelelően. Nagyobb mértékű integrációja alapvetően függ attól, mennyire sikerül elfogadható egyensúlyt találni gazdasági, társadalmi és környezeti dimenziói között, egy előretekintő és kiszámítható jogi kereten belül.

4.2 Az Európai Bíróság által a közelmúltban hozott ítéletek Európa-szerte heves vitákat kavartak az ipari körökben. A vitás kérdések világos megoldása létfontosságú a közbizalom megteremtéséhez olyannyira szükséges közös alap visszaállításához.

4.2.1 A Viking-ügyben a Nemzetközi Szállítási Dolgozók Szövetsége (ITF) és a Finn Tengerészek Egyesülete kollektív fellépéssel fenyegetőzött a Viking Line azon tervei ellen, melyek szerint az egyik finn hajót észt zászló alá helyeznék, és a legénységet olcsóbb, észt munkaerővel helyettesítenék. A Bíróság ítélete szerint a munkáltatót sztrájkjal fenyegetni azért, hogy kollektív szerződés kötésére kényszerítsék, ebben az esetben korlátozhatja a teleteljedés szabadságát.

4.2.2 A Laval-ügy érintettje egy lett társaság volt, amely Svédországban a lettországi, jóval a svéd kollektíven kialakított munka- és foglalkoztatási feltételek alatt maradó feltételek mellett kívánta alkalmazni az ott kiküldetésben lévő munkavállalóit. A svéd szakszervezetek erre kollektív fellépéssel és a vaxholmi üzem beszállításának bojkottjával válaszoltak. A Bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ahol a kiküldetésben lévő munkavállalókról szóló irányelv alkalmazandó, ott jogszerűtlen, ha a szakszervezetek kollektív fellépést szerveznek az irányelvben kötelezően előírt minimumvédelmet meghaladó munka- és foglalkoztatási feltételek érdekében.

4.2.3 A Rüffert-ügyben egy német társaság elnyerte Alsó-Szászország tartomány tenderét egy börtönben végzendő építőipari munkákra. A német társaság a munkát alvállalkozásba adta egy lengyel társaságnak, amely csupán a regionális ágazati kollektív szerződésben meghatározott minimális munkabér 47 %-át fizette ki a munkavállalóknak. Alsó-Szászország tartomány ezért semmisnek tekintette a szerződést. A Bíróság nézete szerint azonban az építési vállalkozókat a kollektív szerződések betartására kötelező helyi jogszabályok nem egyeztethetők össze a kiküldetésben lévő munkavállalókról szóló irányelvvel, hacsak nem nyilvánítták a kollektív szerződést általánosan kötelező érvényűnek.

4.2.4 A Luxemburg-ügyben a Bíróság támogatta az Európai Bizottság panaszát akkor, amikor úgy határozott, hogy Luxemburg túl messzire ment a kiküldetésben lévő munkavállalókról szóló irányelv végrehajtásában az országban a helyi társaságok számára érvényben lévő követelmények tekintetében, többek között a maximális munka- és a minimális pihenőidőt, a bérek automatikus indexálását és a kollektív szerződések betartását illetően.

4.3 A fenti ügyekben hozott ítéletek aggodalmat okoztak azzal kapcsolatban is, hogy milyen értelmezést ad az Európai Bíróság a kiküldetésben lévő munkavállalókról szóló irányelvnek. Az említett esetek erősen megosztották a közvéleményt, és számos szereplő úgy tekintett rájuk, mint a szociális dömpingnek tett engedményre. Arról volt ugyanis szó, hogy egy-egy külföldi vállalat a helyi vállalkozások és a munkavállalók kárára megszegte a működés szerinti országban hatályos kollektív szerződéseket, jogi rendelkezéseket vagy gyakorlatokat és jogszabályokat.

4.4 A belső piacnak a jobbiztonság, nem pedig a jobbizonytalanság forrásának kell lennie. Ezért kulcsfontosságú megállapodni arról, mely elveket kell a törvény betűje és az értelmezések fényében felülvizsgálni, hogy egyértelmű közös alapot találjunk.

5. A belső piac működését javító mechanizmusok és eszközök

5.1 A belső piac működését fokozatosan különböző, azt megerősítő mechanizmusok egészítették ki. Ezek hasznosnak bizonyulhatnak a belső piacnak a társadalmi, illetve környezeti dimenzióval történő jobb kiegészítését szolgáló csatornák értékelése szempontjából.

5.2 Az utóbbi években a legutóbbi bővítési folyamatok kontextusában felélénkült a harmonizáció és a képesítések kölcsönös elismerése körüli vita. Széles körű egyetértés alakult ki arról, hogy a harmonizációnak a valóban szükséges feladatokra kell koncentrálnia, és hogy nem realista célkitűzés az Európai Unió 27 tagországától túl magas fokú harmonizációt követelni. A belső piac egyik alappillére, a kölcsönös elismerés kérdése ugyanakkor igen csak elhanyagolt terület. A harmonizáció hasznos eszköze lehet az európai szociális modell felépítésének is, ám a szociális dimenzió – a szubszidiaritás elvével összhangban és többnyire a szociális partnerek teljes mértékű támogatásával – nagyrészt a 27 tagállam belügye marad. A harmonizáció jó ügyet szolgálhatna a környezetvédelem terén, meghatározva a termékekre és eljárásokra vonatkozó szabályokat, az Unió által tett ambiciózus célkitűzésekkel összhangban.

5.3 Mint az intézmények és a polgárok közötti mediátor, a SOLVIT hálózat e tekintetben kiemelkedően fontos szerepet tölt be. E hálózat felelős a belső piachoz kapcsolódó, a tagállamok

vállalkozásait, fogyasztóit, munkavállalóit érintő tájékoztatásért, tanácsadásért és ellenőrzésért, hatalmas mennyiségű adatot és know-how-t halmozva fel. Általánosságban ennek ellenére súlyos finanszírozási és munkaerőhiányban szenved, ami miatt szerepét és működését újra kell értékelni.

5.4 Az „új megközelítés” következtében az EU jogalkotói szerényebb hozzáállást tanúsítottak az alapkövetelmények meghatározásakor, a technikai aspektusokat a szabványalkotó testületekre bízva. Bár ez a szociális dimenzióra aligha alkalmazható, alapvető jelentősége lehet – és van is – a környezetvédelem területén (minőségi szabványok stb. – hasznosnak bizonyulna, ha az Európai Bizottság jó néhány releváns területet felülvizsgálna).

5.5 A származási ország elve továbbra is egyike a vitatott kérdéseknek – ezt az is mutatja, hogy a fogyasztói szervezetek elégedetlenek vele. Ezen elv szerint a származás szerinti országtól eltérő országban megvalósuló tevékenységekre, illetve szolgáltatásokra a tevékenység, illetve szolgáltatás megvalósulása szerinti ország törvényeit kell alkalmazni. Az elv célja a termékek és szolgáltatások szabad áramlásának ösztönzése, illetve a határokon átnyúló verseny támogatása. A szolgáltatási irányelv vitája során azonban elvetésre került, a valóságban ugyanis a tagállamoknak származási országuk szerint eltérő jogi rendszereket kellett volna alkalmazniuk az egyes vállalkozásokra és személyekre.

5.6 A Lámfalussy-folyamat jó példa lehet az összeurópai szabályozási kérdések megoldásának módjára, következetesebb értelmezést és nyilvánvalóbb konvergenciát kölcsönözve az egyes szabályozási kérdésekre vonatkozó nemzeti gyakorlatoknak és hagyományoknak. A pénzügyi szolgáltatások példáján túlmutatva a Lámfalussy-folyamat referenciaként szolgálhat egy minőségi és egyszerű rendszer kialakítására. Az egyelőre a jövő kérdése, hogy egyéb területeken – különösen a környezetvédelem terén – is alkalmas lehet-e hatékonyabb jogalkotási mechanizmusok támogatására.

5.7 A Monti-záradék a termékek szabad áramlásának kontextusában hangsúlyozza azt, hogy az irányelv soha nem értelmezhető úgy, mintha bármilyen módon korlátozná az EU által elismert alapvető jogok gyakorlását, beleértve az ipari kezdeményezéshez való jogot is. Az Európai Bíróság közelmúltbeli ítéletei megkérdőjelezték a Monti-záradék érvényességét, ezért fontos tisztázni annak határait illetve miértjét.

6. A környezetvédelem belső piacba történő integrációjának megfelelő keretei

6.1 Az energia, illetve a környezetvédelem ma az európai kormányok és polgárok számára a legfőbb prioritás – és a belátható jövőben az is marad. Sajnálatos módon a piacok gyakran olyan teherként, negatív feltételek sorozataként tekintenek a környezetvédelemre, amely szükségszerűen gyengíti a vállalkozások versenyképességét.

6.2 Ugyanakkor széles körben elfogadott álláspont, hogy a jövőbeli európai versenyképesség a leghatékonyabban azáltal biztosítható, ha jelentős előrelépést sikerül elérni az emberiség előtt álló egyik legfontosabb kihívásra választ kereső gondolatok, termékek és szabványok kifejlesztése irányába, hozzájárulva a környezeti dimenziót is tekintetbe vevő belső piac kialakításához, mely a célkitűzés központi elemét képezi. Ettől függetlenül azonban tény, hogy az e téren elfogadott új szabályok egyes iparágakban elkerülhetetlen feszültségekhez vezetnek, különösen mivel a rövid távú versenyképesség továbbra is alapvető fontosságú.

6.3 Az Amszterdami Szerződés megerősítette azt a gondolatot, hogy a környezeti dimenzió többi politikába történő integrálása a fenntartható fejlődés előmozdításának kulcskérdése. Az Európai Bizottság több utat is kikísérletezett az egységes piac és környezeti kérdések közti szinergiák javítására, olyan területeket vizsgálva, mint a közbeszerzések, a hatékony hatásértékelés, a szabványalkotás, a pénzügyi jelentések, vagy egyes gazdasági eszközök, például a környezetvédelmi adók stb. Az Európai Bizottság továbbá feltárta azt is, milyen szektorok és problémák kapcsán lehet szükség harmonizációs intézkedésekre.

6.4 Tekintettel a fenntartható környezet dimenziójához kapcsolódó szektorok és gyakorlatok széles körére, a környezetvédelmi aspektus belső piacba történő integrációjának egyértelmű meghatározása mindaddig nem történt meg. A probléma olyan fontos politikai területeket érint, mint az energia és a közlekedés, s az eredetileg a termékek szabad áramlásához kapcsolódó kérdések sokszor egyéb területekre is kiterjedtek. Éppen ezért – a környezetvédelemnek az aktuális politikai menetrendben elfoglalt kiemelt helyére való tekintettel – sokkal jelentősebb lépéseket kellene tenni a konkrét problematikus kérdésekben, és azonosítani kellene az e célok elérésére legalkalmasabb belső piaci eszközöket.

7. Záró megjegyzések

7.1 A belső piac kiépülése folyamatban van. A végső cél az akadályoktól mentes belső piac létrejötte. A kiteljesített belső piac azt jelenti, hogy minden szereplőnek egyenlő hozzáférése van valamennyi nemzeti piachoz. Végezetül pedig az egyes tagállamok piacaihoz való egyenlő hozzáférés egyúttal azt is jelenti, hogy a vállalkozások, munkavállalók és szolgáltatók azonos jogi környezetben működhetnek, ezáltal egyenlő versenyfeltételeket élveznek, és kiküszöbölhetővé válik az Európai Unión belül a tisztességtelen verseny, illetve bármely, a belső piac egészének versenyképességét fenyegető gyakorlat.

7.2 Az EGSZB korábbi véleményében⁽¹⁴⁾ kifejtette, hogy a belső piac sikere az Európai Unió és a tagállamok közös felelőssége, és hogy az utóbbiaknak jobban magukénak kellene azt tekinteniük. Hangsúlyozni kell továbbá, hogy kiépítésében és végrehajtásában a szociális partnereknek is fontos szerepük van.

(14) HL C 77., 2009.3.31., 15. o.

7.3 Az európai integráció határaitól folytatott jelenlegi vita – a szolgáltatási irányelv közelmúltbeli vitáját is beleértve – megmutatta, milyen nehéz összeegyeztetni a belső piac elveit a magas szintű szociális normákkal és szociális védelemmel, a működőképessé és hozzáférhető közszolgáltatásokkal, illetve a tisztességes versennyel. A belső piacról folyó vitáknak elsődlegesen e jogosan felvetett kérdésekre kell válaszokat megfogalmazniuk. E kérdések megválaszolásakor az európai intézményeknek tekintetbe kell venniük mind a vállalkozások jogos érdekeit, mind pedig azt a tényt, hogy a gazdasági szabadságokat szabályozni kell, nehogy gyakorlásuk aláássa a közösségi jog által elismert alapvető szociális jogokat, a nemzetközi munkaügyi normákat és az egyes tagállamok törvényeit, beleértve a kollektív tárgyalás jogát és a kollektív szerződések végrehajtását.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

7.4 Az Európai Bizottságnak a megújított szociális menetrendről szóló, nemrégiben megjelent közleménye ⁽¹⁵⁾ megismétli Európa erős elkötelezettségét a harmonikus, koherens és befogadó társadalmak iránt, melyek tiszteletben tartják az alapvető jogokat az egészséges szociális piacgazdaság keretein belül. Az Európai Bizottság kinyilvánítja elkötelezettségét amellyel, hogy ne legyen ellentmondás a Szerződés által biztosított alapvető szabadságok és az alapvető jogok védelme között.

7.5 A Lisszaboni Szerződés rendelkezéseinek megfelelően működő belső piac értékelése a jövő feladata. A Szerződés szövegéről készített első EGSZB-értékelés azonban azt mutatja, hogy a belső piac – ha nem is ment keresztül strukturális módosításon – szociálisabb szempontú meghatározást kapott.

(15) COM(2008) 412.

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

A szekcióvéleményben szereplő alábbi szövegrészt egy, a Közgyűlés által elfogadott módosító indítvány alapján megváltoztatták, de az alábbi szöveg is megkapta legalább a leadott szavazatok egynegyedét:

1.4 A végső cél minden, a belső piac működése útjában álló akadály elhárítása, azaz egyenlő versenyfeltételek biztosítása valamennyi érintett számára, egyforma jogi környezetet garantálva minden szereplőnek. Ez a tisztességes verseny és az EU versenyképességének növelése szempontjából is kulcsfontosságú feltétel.

Eredmény:	Mellette: 79	Ellene: 46	Tartózkodott: 11
------------------	--------------	------------	------------------

A következő módosító indítványok – bár az összes leadott szavazat több mint egynegyedét megkapták – elutasításra kerültek:

A 4.3. pont törlendő.**Indokolás**

Az EGSZB-nek nem tartozik a hatáskörébe, hogy aláássa az Európai Bíróság ítéleteit. Ez veszélyes precedenst teremtene, amely presztízsünk rontásához vezetne.

Eredmény:	Mellette: 44	Ellene: 78	Tartózkodott: 14
------------------	--------------	------------	------------------

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Az EU energiapolitikájának külkapcsolati dimenziója

(2009/C 182/06)

Előadó: Ulla SIRKEINEN

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2008. január 16–17-i plenáris ülésén úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezésű véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Az EU energiapolitikájának külkapcsolati dimenziója.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2008. december 11-én elfogadta véleményét. (Előadó: Ulla SIRKEINEN.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 15-i ülésnapon) 181 szavazattal 4 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások: Az EU külső energiastratégiája felé

1.1 Az energiakérdés már régóta a nemzetközi politika egyik központi kérdése. A világpolitikai színpad többi jelentős szereplője – nyíltan vagy leplezetten – határozott energiaügyi stratégiát követ. Az energiát nemzetközi viszályokban is gyakran használják eszközként, sőt, akár fegyverként is.

- Az EGSZB szerint legfőbb ideje, hogy az EU, mint a legerősebb globális gazdasági egység, jelentősebb szerepet vállaljon a nemzetközi energiaszintéren.

1.2 Az európai polgárokat aggasztják az energiaellátás biztonságával kapcsolatos problémák, a magas és ingadozó árak, valamint az éghajlatváltozás és általában véve a nem fenntartható globális fejlemények. Az EGSZB véleménye szerint az EU csak világos, átfogó külső energiastratégiával –, főként pedig az ennek alkalmazásához szükséges akarattal és elszántsággal – válaszolhat polgárai aggodalmaira.

- Az EGSZB két pillért javasol az EU külső energiapolitikája számára:
- az EU energiaellátásának biztosítását, illetve
- aktív és felelős globális energia- és éghajlat-változási politikát.

1.3 Egy ilyen stratégia számos eleme már rendelkezésre áll. Az energiabiztonság szerepelt az Európai Tanács 2008. október 15–16-i ülésének következtetései között, az Európai Bizottság pedig 2008. november 13-i, második energiapolitikai stratégiai felülvizsgálatában újabb javaslatokat ⁽¹⁾ ismertetett, amelyekre az EGSZB egy későbbi véleményében részletesen kitér majd.

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság közleménye: „Az energiapolitika második stratégiai felülvizsgálata – az Európai Unió cselekvési terve az energiaellátás biztonsága és az energiapolitikai szolidaritás terén” SEC(2008) 2794, SEC(2008) 2795.

- Az EGSZB szerint az EU-nak a külső energiapolitikával kapcsolatban jól kidolgozott stratégiára, valamint praktikus cselekvési tervre van szüksége, amely egyebek között az ebben a véleményben tett észrevételeket is tekintetbe veszi.

- Felismerve az energiaszolgáltatók és -fogyasztók közötti kölcsönös függést, az EGSZB mindenekelőtt kölcsönösséget sürget a hálózatokhoz történő hozzáférés és a beruházások – beleértve a kezdeti szakaszban történő beruházásokat is – feltételei tekintetében.

- Több, Európa és a kaukázusi térség, Ázsia és Oroszország közötti vezeték terve kialakítási szakaszban van. Ezek a projektek kiemelkedő jelentőségűek, de középtávon nem biztos, hogy elegendőek lesznek Európa számára.

1.4 Az EU energiapolitikája mostanáig belső energiapiac kialakítását célozta, elsősorban a villamos energia és a földgáz tekintetében.

- Az EGSZB egyetért azzal az állásponttal, hogy hatékony külső stratégia és teljesítmény kizárólag világos, közös belső energiapolitikán és jól működő belső energiapiacra alapulhat.

- Az EGSZB hangsúlyozza, hogy belső energiapolitikai intézkedésekkel határozottan csökkenthető a külső energiaforrásokkal szembeni függőség, és növelhető az ellátás biztonsága – mindenekelőtt az energiahatékonysággal, a diverzifikált energiaszerkezettel, az infrastruktúrába való elegendő beruházással kapcsolatos, valamint válsághárító intézkedésekről van szó, amilyen a korai riasztás, az információk kölcsönös megosztása és a tárolás/helyettesítés.

1.5 Európa rendelkezik mind a felelősségtudattal, mind a megfelelő képességgel ahhoz, hogy mélyreható változást – harmadik ipari forradalmat – indítson el az energiafogyasztási kultúrában.

- Az EU-nak meg kellene őriznie vezető szerepét a globális éghajlat-változási politikában, és minden rendelkezésre álló eszközzel elő kellene segítenie az energia szempontjából fenntartható jövő kilátásait a fejlődő országokban.

1.6 Az új, fejlettebb technológiákra döntő szerep hárul az energiával kapcsolatos rövid és hosszú távú kihívásokkal kapcsolatban, mind az EU-n belül, mind globális szinten.

- Az EGSZB szorgalmazza, hogy az EU, a tagállamok és a vállalkozások fordítsanak elegendő forrást az energiával kapcsolatos K+F-re és innovációra, valamint hogy e terület K+F-ével kapcsolatban átfogóbb globális együttműködés alakuljon ki.

1.7 A Lisszaboni Szerződés energiapolitikára és külkapcsolatokra vonatkozó rendelkezései növelnék az EU lehetőségeit a közös fellépésre, továbbá az EU befolyását a globális energiapolitikai szintéren.

- Az EGSZB valamennyi illetékes felet arra kér, hogy találjanak olyan megoldást, amelynek révén a Szerződés minél előbb hatályba léphet.

1.8 A legfontosabb az, hogy az EU valóban közösen lépjen fel. Ezért a stratégiának az Unió, a tagállamok és a gazdasági szereplők eltérő szerepének világos megértésén kell alapulnia.

1.8.1 Külső, pusztán politikai szinten a tagállamok rendelkeznek cselekvési hatáskörrel. Az egységes fellépés tekintetében a közelmúltban pozitív fejlemények születtek, mindenekelött az Oroszországhoz fűződő viszonyban.

- Az EGSZB arra kéri a tagállamokat, hogy a külkapcsolatok terén közösen cselekedjenek, és lépjenek fel az ellen, hogy az energiát fegyvernek használják a nemzetközi viszállyokban.

1.8.2 Az EU egységes elveken alapuló, közös kereskedelmi politikát folytat. A kereskedelmi tárgyalások – a Tanács megbízása alapján – az Európai Bizottság felelősségi körébe tartoznak.

- Az EGSZB azt javasolja, hogy az országokkal és régiókkal folytatandó két- és többoldalú tárgyalásokra vonatkozó mandátumok elég ambiciózusak, ugyanakkor megvalósíthatóak legyenek, hogy az energiaügy területén így érzékelhető eredmények szülessenek.

1.8.3 Az energiavásárlásra, az infrastruktúrára és egyéb projektekre vonatkozó szerződéseket vállalkozások kötik meg és hajtják végre. A kormányok gyakran jelentős, sőt, akár döntő ösztönző szerepet játszanak a szerződésekre irányuló tárgyalásokban.

- Az EGSZB azt javasolja, hogy az ilyen tárgyalások keretében az uniós tagállamok kormányai a szerződések támogatásához szabják előfeltételül, hogy az érintett harmadik országok tartsanak be bizonyos szabályokat piacaikon, például a kölcsönösségre, az egyenlő bánásmódra, a beruházások átláthatóságára és védelmére, továbbá a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozóan, és hogy a Tanács állapítson meg keretet az ilyen elvekhez, amelyet a harmadik országokkal kötendő energiaszerződésekkel kapcsolatos valamennyi tárgyalás esetében alkalmaznának.

1.9 A külső energiastratégiának az a célja, hogy választ adjon az emberek magánélettel és munkával kapcsolatos igényeire és aggodalmaira.

- Az EGSZB azt javasolja, hogy a szociális partnerek, a környezetvédelmi és más civil szervezetek véleményét hallgassák meg, és aktívan vonják be őket a külső energiastratégia kidolgozásába. Teljes mértékben ki kellene használni a nemzetközi párbeszéd és tárgyalások támogatásával kapcsolatos képességeiket.

1.10 A szervezett civil társadalomnak, valamint a gazdasági és szociális tanácsoknak befolyásuk van az EU külső energiapolitikájának alakítására, így ők is felelősek ezért.

- Az EGSZB sürgeti, hogy a civil szervezetek kérjék nemzeti és regionális kormányait arra, hogy ezekben a kérdésekben uniós szinten, közösen lépjenek fel. Az európaiak közötti szolidaritást a szűk helyi vagy nemzeti érdekek elé kell helyezni, mivel az energiabiztonság és a nemzetközi felelősségvállalás céljai sikeresebben valósíthatók meg közösen.

1.11 Tekintettel a kérdés geopolitikai sokrétűségére és bonyolultságára, számos különféle fórumon folyik párbeszéd és tárgyalás a nemzetközi energiaügyi kapcsolatokról. A téma lehetőleg minél több különböző aspektusára kiterjedő nyílt párbeszéd elősegítené, hogy az érintett felek jobban megértsék a kérdést, és részt vegyenek benne.

- Az energiaügyet folyamatosan az EGSZB nemzetközi partnereivel tartott üléseinek és kerekasztalainak napirendjén kellene tartani.

- Az EGSZB szívesen szervezne rendszeresen szemináriumokat az EU energiapolitikájának külső vonatkozásairól, mindenekelőtt a – harmadik országokat és régiókat is képviselő – civil szervezetek bevonásával. „Az EU energiapolitikájának külkapcsolati dimenziója” tanulmányozócsoport által 2008. október 1-jén, Brüsszelben szervezett meghallgatás máris eredményesnek bizonyult.

2. Bevezetés

2.1 Az energia világszerte a politikai menetrend egyik fő pontja lett, amit csak súlyosbít, hogy az energiával nyilvánvaló összefüggésben politikai nyugtalanság alakul ki, sőt, háborús tűzfészkek jönnek létre. A háttérben a kereslet növekedése áll – különösen a fejlődő országokban, az ott végbement életszínvonal-emelkedés következtében –, valamint egyes fosszilis energiák várható hiánya. A kőolaj- és földgázellátást a kisszámú termelő országtól való függés jellemzi, és a jövőben a termelés növekvő koncentrációja várható.

2.2 A világgazdasági megrázkódtatások összefüggnek az energiaárakkal. Nem egészen két éve az olaj-, majd a földgázárak erőteljesen növekedni kezdtek, ami magas inflációhoz vezetett, és számottevő problémákat okozott a fogyasztók és az egész társadalom számára. Most nagymértékben csökkent az olaj ára, ami viszont azzal kapcsolatos aggodalmakat szült, hogy elegendő-e a termelés, és biztosítva van-e az ellátás. Ettől az ingadozástól függetlenül, a piacok egyensúlya és különösen az éghajlatváltozás elleni politikai intézkedések következtében az energiaárak várhatóan emelkedő tendenciát mutatnak majd. Társadalmaink leggyengébb tagjait az energiaszegénység fenyegeti.

2.3 Jelenleg az EU-ban felhasznált elsődleges energia 53 %-a származik importból. Az importfüggőség a szilárd üzemanyagok esetében 40 %-os, a földgáz esetében 56 %-os, az olaj esetében pedig 82 %-os (2005-ös adatok). Az Európai Bizottság 2007-es energia-forgatókönyve 2030-ra 67 %-os globális importfüggőséget jelez. A közelmúltban készült második energiapolitikai stratégiai felülvizsgálat szerint 2020-ban, amikor az uniós éghajlat- és energiaügyi politikákat már teljes mértékben alkalmazni fogják, a fosszilis üzemanyagok importja valószínűleg körülbelül ugyanazon a szinten lesz, mint jelenleg.

2.4 Az EU földgázimportjának több mint 40 %-a és kőolajimportjának egynegyede Oroszországból származik, és ez a részese-dés – különösen a földgázé – nőni fog. A következő legjelentősebb energiaszállítók az olaj esetében a közel-keleti országok és Norvégia, a földgáz esetében a második helyen Norvégia áll, Algériát megelőzve. A függőség kölcsönös, hiszen az EU-nak szállító országok a mi keresletünktől függenek. Ez különösen Oroszország esetében igaz, hiszen az orosz energiaexport több mint fele az EU-ba irányul.

2.5 A magas energiafüggőségi mutatók és egyes importforrások domináns helyzete – melyek ráadásul nem minden esetben ugyanazokat a piaci és politikai szabályokat követik, mint az EU – az energiabiztonság kérdését az EU-menetrend kiemelt kérdésévé tették. A kérdést még sürgetőbbé tette az orosz földgázszállítás időnkénti akadozása, valamint a közelmúltbeli katonai cselekmények Grúziában.

2.6 Az energiaágazat nem alkot homogén szektort a külső energiaellátás, illetve egyéb energiapolitika szempontjából. Az olaj döntő részben a közlekedésben kerül felhasználásra, és nem egykönnyen helyettesíthető. Az EU a globális olajpiac része, és ezért kevés mozgástere van. Más energiaforrások és -technológiák sokféle felhasználásra kerülnek, és jelentős mértékben helyettesíthetők egymással. A szén és az uránium kereskedelme nyílt világgazdasági feltételek mellett történik, a földgázra azonban külön figyelmet kell fordítani, a kereslet gyors növekedése, illetve a termelő országok szűk köre és jellemzői miatt.

2.7 Az EU az elmúlt néhány év során számos lépést tett a külső energiaellátás biztonságának megerősítése érdekében.

2.8 Az Európai Tanács nemrégiben, 2008. október 15–16-án tartott ülésén felkérte az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elé releváns javaslatokat vagy kezdeményezéseket az energiabiztonság témájában, és meghatározott hat prioritást. Az Európai Bizottság a második energiapolitikai stratégiai felülvizsgálatban válaszolt erre a kezdeményezésre. Az EGSZB külön, részletes véleményt dolgoz ki erről a dokumentumról és az azt kísérő javaslatcsomagról.

3. Az EU külső energiapolitikájának belső elemei

3.1 Az EU, illetve a tagállamok számos olyan politikai intézkedést hozhatnak, amely elősegítheti, hogy a külső energiafüggőség csökkenjen, az energiabiztonság pedig nőjön, aminek köszönhetően az EU jobb pozícióba kerülhet külső energiapolitikai fellépései során. Ezekre az intézkedésekre most csak röviden utalunk vissza, mivel más EGSZB-velemények már alaposan elemezték őket.

3.2 Az energiahatékonyság növelése az első és legfontosabb intézkedés, hiszen mind az energiakereslet alakulását, mind – ebből adódóan – a külső függést befolyásolja.

3.3 Kiegyensúlyozott energiaszerkezetre és az energiaforrások diverzifikációjára kell törekedni – különös tekintettel az alacsony széntartalmú, helyi energiaforrásokra, például a bio-, a szél- és a nukleáris energiára.

3.4 Ami a fosszilis energiaforrásokat illeti, támogatni kell a nagy hatékonyságú kombinált hő- és villamosenergia-termelést, valamint a szénmegkötő és -tároló technológiákat.

3.5 Növelni kellene a versenyt a földgáz-kereskedelem területén, bátorítva az LNG terminálok és egyéb infrastruktúrák kiépítését.

3.6 A jól működő belső energiapiac elősegíti a forrásfelhasználás hatékonyságát és az esetleges helyi, illetve regionális ellátási problémák megoldását. Elegendő beruházásra van szükség az infrastruktúrába, és biztosítani kell a hálózatokhoz és egyéb infrastruktúrákhoz való szabad hozzáférést. A hatékony hálózat-összekapcsolás megköveteli az energiaszabályozó hatóságok tényleges együttműködését.

3.7 Az ellátás biztonságát fenyegető kockázatok kezelése érdekében specifikus intézkedéseket kell hozni. Hatékony szolidaritási és korai előrejelző mechanizmusokat kell kialakítani az energiaválságok és az ellátás akadozása esetén történő közös fellépés érdekében. Az EGSZB a megfelelő időben kifejti majd véleményét az Európai Bizottság e témákkal kapcsolatos közelmúltbeli javaslatairól.

3.8 Az EGSZB különösen az olyan hatékony intézkedéseket támogatja, amelyek azt célozzák, hogy az Unió elszigetelt régióit – mindenekelőtt a balti államokat – a közös energiapiachoz kapcsolják, és elegendő, diverzifikált energiaellátást biztosítsanak.

4. Az EGSZB általános észrevételei az EU külső energiapolitikájával kapcsolatban

4.1 Az EGSZB két pillért határoz meg a külső energiapolitika számára:

- az EU energiaellátásának biztonságosabbá tételét, és
- aktív és felelős globális energia- és klímapolitikát.

4.2 Az ilyen politikáknak rövid és hosszú távú megközelítésre egyaránt szükségük van. Rövid távon – mivel az energiaforrások és az infrastruktúrák széles skálájának helyettesítése időt igényel – növelni kell az energiaellátást, és meg kell hozni minden lehetséges rövid távú intézkedést a kereslet visszaszorítása érdekében. Hosszabb távon – amikor a kutatásba és új technológiákba való beruházások meghozzák gyümölcsüket – az energiakereslet tovább csökkenthető, és főként lehetőség nyílik a korlátozott mennyiségű vagy más tekintetben problematikus energiaforrások alternatív technológiákkal való kiváltására.

4.3 Mindeközben az EGSZB arra számít, hogy az éghajlat-változási politika két szempontból is erőteljesen ki fog hatni az energiával kapcsolatos helyzetre – magasabb árakhoz és a fosszilis energiaforrásoktól való függés csökkenéséhez vezet.

4.4 Az új technológiák a legalkalmasabbak az energiafelhasználás javítására és a problematikus energiaforrások helyettesítésére. Európának ki kellene használnia azt a lehetőséget, hogy az energia- és éghajlat-változási politika élvonalában van, ki kellene fejlesztenie a szükséges technológiákat, segítenie kellene másoknak saját problémáik megoldásában, és új munkahelyeket kellene létrehozni. Ennek elérése érdekében már ma elegendő beruházásra van szükség az energiaügyi kutatás és fejlesztés területén.

5. Az EU energiaellátásának biztosítása

5.1 Az EU számos erőfeszítést tett két- és többoldalú szinten, hogy az általa követett szabályokat és ezek alkalmazását a világ többi részére is kiterjessze, különös tekintettel energiaszállító partnereire. Ezek eddig korlátozott sikerrel jártak. Határozottabb fellépésre van szükség.

5.2 A beruházási feltételek tekintetében sürgősen érvényt kell szerezni a kölcsönösségnek. Számos energiatermelő országnak szüksége van külföldi befektetésekre energiaforrásaik és infrastruktúráik fejlesztéséhez, ez azonban mindaddig nem lehetséges, amíg hiányoznak vagy nem világosak a szabályok, illetve nincsenek módszeresen alkalmazva. Az Energia Charta mechanizmusait fenn kell tartani, és hasonló koncepciókat kell belefoglalni a jövőbeli kétoldalú energiaszerződésekkébe is.

5.3 Ugyanez vonatkozik egyéb szabályozási kérdésekre is, mint az egyenlő bánásmód, a szerződéskötési szabadság és a szerződések betartása, illetve a tranzit-infrastruktúrákhoz való hozzáférés.

5.4 Az EU-nak határozottan meg kellene követelnie, és védenie kellene az európai vállalkozásoknak azt a jogát és lehetőségét, hogy korai szakaszban befektethessenek az energiaforrások kialakításába és az infrastruktúrákba.

5.5 Európának az ellátás biztonsága az érdeke, míg az energiaszállító országok – különösen Oroszország – azt hangsúlyozzák, hogy a kereslet biztonságára van szükségük a szükséges beruházásokhoz. A nagyszabású infrastruktúrák kialakításának támogatásához gyakran hosszú távú szerződésekre van szükség. A kiegyensúlyozottabb erőviszonyok érdekében ezeket a szerződéseket európai keretek között kellene megkötni. Ez tagállamok közötti információcserét és a piaci szereplőkkel való szoros együttműködést igényelne.

5.6 Az EU elsőbbségi összekapcsolási terve néhány jelentős infrastruktúrális projektet felölel, köztük egy külső kapcsolódási tervet is – a Kaszpi-tengeri régióból Közép-Európába irányuló Nabucco gázvezetékét. Ezek a projektek kiemelkedő jelentőségűek, de középtávon nem biztos, hogy elegendőek lesznek Európa számára.

5.7 Az EU Kaukázussal és Közép-Ázsiával történő összekötése a Nabucco projekten kívül több új vezeték kiépítését tehetné szükségessé. Az EU-nak javaslatokat kellene előterjesztenie a jelentősebb méretű regionális projektek összehangolása és a magán- és állami beruházások mozgósítása érdekében.

5.8 Az EGSZB tudomásul veszi az infrastruktúrákra vonatkozó hat kiemelt fontosságú projektet, amelyeket az Európai Bizottság javasolt a második energiapolitikai stratégiai felülvizsgálatban. Az EGSZB állást foglal majd erről, akárcsak az *Egy biztonságos, fenntartható és versenyképes európai energiahálózat felé* című zöld könyvről (2).

5.9 El kell mélyíteni a párbeszédet az OPEC-kel és az Öbölmenti Együttműködési Tanáccsal, és maradéktalanul végre kell hajtani az Azerbajdzsánnal és Kazahsztánnal kötött megállapodásokat. Szorosabb viszonyt kell kiépíteni a közép-ázsiai energiatermelő országokkal, mint Türkmenisztán és Üzbegisztán, a Kaszpi-tengeri régióból származó energiaforrások EU-ba szállításának megkönnyítése érdekében.

5.10 Jelentősen megnőtt Afrika mint energiaszállító régió jelentősége. Az Afrikával kialakítandó elmélyültebb partnerségnek átfogó jellegűnek kell lennie, kiegyensúlyozott segítséget nyújtva az afrikai olaj- és földgáztermelő gazdaságok fenntartható fejlődéséhez.

5.11 A dinamikus fejlődő földközi-tengeri együttműködés fontos szerepet játszhat az energiapolitika különböző aspektusaiiban – a termelés, a tranzit és a fogyasztás kérdéseiben.

5.12 Az északi dimenzió jelentősége is nőni fog. A Jeges-tenger alatt található olaj- és gázmezőknek és az északi régiókra irányuló együttműködésnek kiemelt szerepet kell adni az EU külső energiapolitikájában. A balti-tengeri térséggel történő együttműködés elsősorban energiafelhasználó és tranzitországokat foglal magába, és itt kulcskérdés az Oroszországhoz fűződő kapcsolat.

5.13 Oroszország tekintetében szilárd, átfogó keretegyezményt kell célul kitűzni, amely az egyenlőségen, a kölcsönös megértésen és a kölcsönösségen alapul. Oroszországnak engedélyeznie kellene a földgáz tranzitszállítást az oroszországi hálózatokon, és az európai vállalkozások beruházásait az oroszországi hálózatok és források fejlesztésébe. Az orosz félnek enyhítenie kell az energiaszállításainak megbízhatóságával kapcsolatos aggodalmakat, európai partnereitől pedig elvárható, hogy betartsák a szerződéseket és vállalásaikat.

5.14 Az EU-nak más energiafogyasztókkal is fejlesztenie kellene az együttműködést, a Nemzetközi Energiaügynökség keretein belül és kívül egyaránt.

(2) „Egy biztonságos, fenntartható és versenyképes európai energiahálózat felé” című zöld könyv COM(2008) 782 végleges.

6. Aktív és felelős globális energia- és éghajlat-változási politika

6.1 A jelenlegi energiafogyasztási kultúra Európában és az Egyesült Államokban alakult ki, és az első ipari forradalomra vezethető vissza. Számos, a népesség életszínvonalának növelésére törekvő fejlődő ország jelenleg ugyanabban a fázisban tart, mint ahol Európa tartott néhány évtizeddel ezelőtt. Ezekben az országokban gyors ütemben nő az energiafogyasztás – amihez megvan a joguk, és ami szükséges a globális biztonság és a békés fejlődés fenntartása érdekében. Európában megvan a kellő felelősségtudat és potenciál, hogy elindítsa a szükséges mélyreható változást – a harmadik ipari forradalmat – az energiafogyasztási kultúrában.

6.2 A világ fejlődő országaiban mintegy 2 milliárd ember él úgy, hogy nem fér hozzá a villamos energiához, és fával, trágyával és mezőgazdasági hulladékkal kell energiaellátását fedeznie, ami miatt a beltéri légszennyezés a világban a korai elhalálozás 10 leggyakoribb oka közé került. Ezen emberek villamosenergia-hálózathoz és termelési kapacitásokhoz való hozzáférése egyike a világ előtt álló legnagyobb globális feladatoknak. Hatalmas beruházásokat és a globális energiafogyasztás rendkívüli mértékű növekedését jelenti. Ezeket a beruházásokat mégis végre kell hajtani, mindenki számára biztosítandó a tisztas, emberi életkörülményeket és a magasabb életszínvonal esélyét.

6.3 Az EU helyesen tette, hogy az éghajlat-változási politika élére állt. E tekintetben az átfogó cél egy minden országra kiterjedő, hatékony nemzetközi egyezmény kidolgozása, mivel a globális felmelegedés és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás hatásai Európán kívül lesznek a legjelentősebbek. A 2009 decemberében Koppenhágában rendezendő éghajlat-változási konferencia a globális tárgyalások sarokköve lesz, és az EU-nak minden lehetséges erőfeszítést latba kell vetnie e konferencián. Az EU által hozott egyoldalú intézkedések azonban elviselhetetlen terheket rónának az EU gazdaságára.

6.4 Az EU az éghajlatváltozás enyhítésére szolgáló eszközöket – megújuló energiákon és alacsony széntartalmú energiákon alapuló, illetve energetikai szempontból hatékony technológiákat – alakított ki, és ezeket továbbfejleszti. E technológiákat globális szinten is hatékonyan terjeszteni kellene. Ez egyúttal növelheti az európai know-how és európai termékek iránti keresletet, új munkahelyeket teremtvé.

6.5 Az EGSZB határozottan támogatja egy, a főbb energiafogyasztó országok (USA, Kanada, Japán, Ausztrália, India és Kína) közötti nemzetközi energiahatékonysági megállapodás elképzelését. Előrelépést jelentett efelé a G-8-ak által Japánban, 2008 júliusában létrehozott fórum. Ugyanakkor azt is biztosítani kell, hogy a kulcsfogyasztók ténylegesen részt vegyenek a megállapodásban, és kivegyék belőle tisztas részüket. A megállapodásnak az energiahatékonysági politikák előmozdításán, illetve az új technológiák és megújuló energiák fejlesztésén és terjesztésén túl a kettős árképzés – a háztartási fogyasztóknak kínált támogatott energiaárak – megelőzésére is ki kellene terjednie. Ez ugyanis jelentős energiapazarlást generál.

6.6 Az EU-nak továbbá hatékonyan támogatnia kellene az energiahatékonyságot a fejlődő országokban. E téren el kell kerülni az energiaintenzív termelésbe és fogyasztásba való beruházásokat. Az EU fejlesztési politikáit jobban ki kellene használni e célra.

6.7 Az oktatás és képzés támogatását a fejlődő országokkal való energiaügyi együttműködési eszköztár legfőbb eszközévé kellene tenni.

6.8 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy minden – különösen a fejlődő országokkal történő – együttműködésnek szem előtt kell tartania az ezen országok fenntartható fejlődésére vonatkozó célkitűzést, beleértve a demokratikus fejlődést és az emberi jogok tiszteletben tartását is.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért (EIDHR)

(2009/C 182/03)

Előadó: **Giuseppe Antonio Maria IULIANO**

2008. július 10-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján saját kezdeményezései véleményét dolgoz ki a következő tárgyban:

Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külsőkapcsolatok” szekció 2008. december 11-én elfogadta véleményét. (Előadó: Giuseppe Antonio Maria IULIANO).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 15-i ülésnapon) 115 szavazattal, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A gazdasági, szociális és kulturális jogok megerősítése

Az EGSZB azt kéri, hogy földrajzi és tematikus eszközei, főként az *Európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért* (EIDHR) kiegészítő eszköz által az Európai Unió nagyobb jelentőséget tulajdonítson politikáiban a gazdasági, szociális és kulturális jogoknak ⁽¹⁾.

Az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára vonatkozó, nemrég elfogadott fakultatív jegyzőkönyvvvel kapcsolatban az EGSZB azt kéri az Európai Uniótól, hogy szólítson fel az egyezmény és a hozzá tartozó jegyzőkönyv (lásd az 1. mellékletet) általános ratifikációjára és végrehajtására.

1.2 A társadalmi párbeszéd és a tisztességes munka az EIDHR prioritásai között

A gazdasági, szociális és kulturális jogok elismerésének keretében, valamint a béke fenntartásához és az összes ország demokratikus fejlődéséhez elengedhetetlen feltételek részeként az EGSZB hangsúlyozza a munka védelmét, annak minden aspektusával együtt (a munka a társadalmi identitásnak és minden ember állampolgári

jogainak meghatározó eleme) ⁽²⁾. Az EGSZB felhívja a figyelmet a munka védelme, valamint az összes ehhez kapcsolódó jog közötti kapcsolatra, amelyeket konkrétan a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) nemzetközi alpmegállapodásai határoznak meg (a munkához való jog, a gyülekezési és kollektív tárgyalási jog, a munkahelyi diszkriminációmentesség, a fiatalok munkájának és a kényszermunkának a tilalma), és amelyeket az alapvető emberi jogok részeként tartanak számon. Ennek következtében a tisztességes munkát (az ILO definíciója szerint) és a társadalmi párbeszédet, amely a munkajogok érvényesítésének és védelmének elengedhetetlen feltétele, annak rendje és módja szerint kell elismerni az EIDHR prioritásai között.

1.3 A szociális partnerek támogatása

A szociális partnereket (munkavállalói és munkáltatói szervezeteket) mint a társadalmi párbeszéd főszereplőit ebben az összefüggésben résztvevőknek és az Európai Unió legfontosabb tárgyalópartnereinek kell tekinteni. A szociális partnereket teljesen be kell vonni a politikai párbeszédbe, és közvetlen támogatást kell biztosítani számukra.

1.4 A civil társadalom szerepének megerősítése az emberi jogokkal kapcsolatos konzultációs folyamat keretében

Az EGSZB általánosságban véve azt kéri, hogy a demokrácia és az emberi jogok előmozdítása mindig az EU által elfogadott külpolitikák homlokterében legyen, főként pedig azt, hogy a tematikus programok és eszközök címzettje elsősorban a szervezett civil társadalom legyen minden olyan esetben, ahol ez lehetséges.

Az EGSZB azt szeretné, ha intézményi elemzés kezdődne a civil társadalom szerepéről az Európai Unió külpolitikájában az emberi jogok témájában, valamint arról, hogy hogyan lehetne a civil

⁽¹⁾ A Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 3., 6. és 15. cikke elismeri a következőket: a gazdasági, szociális és kulturális jogok gyakorlását a férfiak és a nők számára az egyenjogúság alapján biztosítják (3. cikk). A tagállamokat felszólítják, hogy szavatolják e jog gyakorlását, valamint a következő jogokét:

- a munkához való jog,
- az igazságos és megfelelő munkafeltételekhez való jog,
- a szakszervezetek létrehozásához és az azokba való belépéshez való jog,
- a szociális biztonsághoz való jog, beleértve a társadalombiztosításokat is,
- a lehető legszélesebb körű védelmet és segítséget kell nyújtani a családnak, az anyáknak, a gyermekek és a fiatalokéknak,
- a megfelelő életszínvonalhoz való jog,
- mindenkinek a joga arra, hogy a testi és lelki egészség elérhető legmagasabb szintjét élvezze,
- az oktatáshoz való jog, valamint
- a művelődéshez való jog.

⁽²⁾ Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának a tisztességes munkáról szóló 23. cikke; melynek tartalma az 1966-os Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 6., 7., 8. cikkeiben is szerepel.

társadalmat a legközvetlenebb módon bevonni ennek a politikának a végrehajtásába. A civil társadalommal való konzultációnak szisztematikusan meg kellene történnie minden stratégiai dokumentum kidolgozása előtt, beleértve az országspecifikus stratégiai dokumentumokat is.

1.5 Az EGSZB szerepe: nyomon követés és értékelés

Az EGSZB azt kéri, hogy hivatalosan vonják be a belső konzultációs folyamatba az EIDHR többéves és egyéves stratégiai tervezésének kezdetén annak érdekében, hogy visszajelzést lehessen adni a harmadik országokbeli civil társadalmi partnerekkel, különösen azokkal a partnerekkel közösen elvégzett munka eredményeiről, amelyekkel elsődrendű kapcsolatok állnak fenn (India-kerekasztal, földközi-tengeri térség, AKCS-országok stb.). Azt kéri, hogy konzultáljanak vele az EIDHR féldíós értékelésével, illetve mérlegével kapcsolatban is.

Az EGSZB aktív szerepet kíván játszani a folyamatban, melynek során saját tapasztalataira és a referenciahálózatokra támaszkodik (gazdasági és szociális partnerek, gazdasági és szociális tanácsok).

Az EGSZB javaslata szerint megfontolás tárgyává kellene tenni az „információs központok” létrehozását az emberi jogok védőinek támogatására, amely központok lehetővé tennék az EU intézményei és szervei számára, hogy saját hatókörükben hálózatokban dolgozzanak.

Az EGSZB a választási utókövetések során a civil társadalmat illetően is fontos szerepet tölthet be a demokratikus rendszerek megszilárdítása szempontjából.

Az EGSZB – az Európai Parlament gyakorlata mintájára – azt javasolja, hogy hozzanak létre egy EIDHR nyomonkövetési bizottságot, amelynek feladata egyrészt a pénzügyi eszközökre vonatkozóan bevezetett új eljárások keretében felmerülő, sürgős konzultációs kérelmek megválaszolása lenne, másrészt pedig annak biztosítása, hogy az EIDHR tervezését és végrehajtását nyomon kövessék.

2. Az Európai Unió és az emberi jogok

2.1 Az Európai Unió egyik legfontosabb célkitűzése az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelme, mind határain belül, mind a harmadik országokkal fenntartott kapcsolataiban. Az Európai Unióról szóló szerződés (1999) 6. cikke a következőket mondja: „Az Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és a jogállamiság elvéin alapul, amely alapelvek közösek a tagállamokban.” Ugyanennek a szerződésnek a 7. cikke egy olyan mechanizmust tartalmaz, amelynek alapján szankcionálható ezeknek a jogoknak valamely tagállam általi súlyos és tartós megsértése.

2.2 Az Európai Unióról szóló szerződés 11. cikke az EU külső dimenzióját is érinti az emberi jogok védelme szempontjából. A 2000 decemberében megkötött Nizzai Szerződés kiterjeszti az

emberi jogok és az alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásának célkitűzését azáltal, hogy bevonja azt a harmadik országokkal folytatott fejlesztési együttműködés és minden egyéb formájú együttműködés tevékenységeibe (az Európai Közösséget létrehozó szerződés 181. és 181a. cikke). Az EU 2000-es nizzai csúcson kihirdetett Alapjogi Chartája végre referenciaszöveggé szolgált az emberi jogok tekintetében, mind az EU belső, mind a külső dimenziója szempontjából⁽³⁾.

2.3 Az utóbbi évtizedekben a globalizáció exponenciálisan fejlődő folyamata az emberi jogok védelmének kérdését az EU egyre jelentősebb kérdésévé emelte, főként a fejlődő országokkal való kapcsolatok tekintetében. Az Európai Bizottság és a Tanács az Európai Parlament beleegyezésével⁽⁴⁾ már hosszú ideje hangsúlyozta a fejlődés (a szegénység elleni harc) és az emberi jogok védelme közötti kapcsolatot, mivel ezek a jogok teremtik meg az országok hatékony és stabil társadalmi-gazdasági fejlődésének alapjait, és járulnak hozzá a millenniumi fejlesztési célok eléréséhez.

2.4 „... nemzetközi diplomáciai pozícióval rendelkező gazdasági és politikai szereplőként és a külső segítségnyújtásra elkülönített kiemelt költségvetéssel rendelkező félként az Európai Unió mind befolyással, mind tárgyalóerővel rendelkezik, amelyet a demokratizálódás és az emberi jogok javára fordíthat (a harmadik országokban)”⁽⁵⁾ Az Unió jelenleg az emberi jogokról szóló politikai párbeszéd útján gyakorolja ezt a befolyását, amelyeket a vele kapcsolatban álló országokkal folytat. Példaként említhetjük a kizárólag az emberi jogokkal kapcsolatos strukturált párbeszédet (Kínával), vagy a fejlődő országokkal, az EU új szomszédos országaival és a tagjelölt országokkal regionális szinten folytatott kétoldalú párbeszédet a partnerségi és együttműködési megállapodások, valamint társulási megállapodások összefüggésében.

2.5 Példa erre az emberi jogokról szóló záradék, amelyet az EU a harmadik országokkal kötött kétoldalú megállapodásokban vezetett be, és amely az emberi jogok és a demokrácia tiszteletben tartását a megállapodás egyik lényegi elemeként rögzíti. Ez a záradék 1992 óta szerepel az EU által megkötött kétoldalú szerződésekben, és jelenleg több mint száz országra alkalmazzák⁽⁶⁾. Egy alapvető elem megsértése esetén különböző intézkedések

⁽³⁾ Ebben az összefüggésben emlékeztetünk az 1961-es Európai Szociális Chartára, mely az első európai szintű jogi forrás, amely rögzítette a gazdasági és szociális jogokat. Az 1965-ben érvénybe lépett chartát 1996-ban dolgozták át, jelenlegi változata pedig 1999 óta érvényes. Végül emlékeztetünk a munkavállalók alapvető szociális jogairól szóló, 1989. évi közösségi chartára is.

⁽⁴⁾ Az Európai Tanács és az Európai Bizottság közös nyilatkozata az Európai Unió fejlesztési politikájáról (2000. november 10.), mely hozzáférhető a következő internetes címen: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/00/st13/13458f0.pdf>. Az Európai Unió fejlesztési politikája – „Európai Konszenzus” COM(2005) 311 végleges.

⁽⁵⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: Az Európai Unió szerepe az emberi jogok és a demokratizálódás előmozdításában a harmadik országokban (COM(2001) 252 végleges).

⁽⁶⁾ Az Európai Bizottság közleménye: A demokratikus elvek és az emberi jogok figyelembe vétele és tiszteletben tartása a Közösség és a harmadik országok közötti megállapodásokban (COM(95) 216 végleges).

foganatosíthatók különböző szinteken, például a kapcsolatok megszakítása politikai szinten, vagy az együttműködési programok megváltoztatása. Az EU ezenkívül rendelkezik egy másik eszközzel: „a szociális ösztönző záradékkal” az Általános Preferenciális Rendszer (GSP és GSP+) keretein belül, amely kiegészítő preferenciákat irányoz elő a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) bizonyos normáit tiszteletben tartó országok számára (7).

2.6 Mindazonáltal az emberi jogokkal kapcsolatos európai politikában még hiányosságok és ellentmondások fedezhetők fel. Az Európai Parlament 2005-ben állásfoglalást (8) fogadott el, amelyben kiemeli, hogy az EU számos ágazati megállapodásában (a textiliparban, a halászatban, a mezőgazdaságban stb.) nem szerepel az emberi jogokról szóló záradék. Általánosságban helyteleníti a létező megállapodásokban alkalmazott terminusok és eljárások pontatlanságát, ami nem teszi lehetővé a záradék hatékony alkalmazását. A Parlament főként korlátozott szerepére hívja fel a figyelmet a szűkebb értelemben vett megállapodások tárgyalási folyamatában (felügyelet és felfüggesztés); a Tanács és az Európai Bizottság nagyobb döntési térrel rendelkezik.

2.7 Az afrikai országokkal, a karibi térség országaival és a csendes-óceáni térség államaival (AKCS) kötött gazdasági partnerségi megállapodásokban (9), valamint a földközi-tengeri térséggel kötött szabadkereskedelmi megállapodásokban (ENP) az Unió úgy tűnik, főként a kereskedelmi szempontokra összpontosít. A fejlesztési támogatás ennek megfelelően a nyomásgyakorlás eszközeként lenne értelmezhető a déli partnerekkel szemben, és a megállapodások így (az emberi jogok védelméből kiindulva) nem a fejlesztést szolgálnák a kedvezményezett országokban.

2.8 Az EGSZB ismételten hangsúlyozza, hogy következetes és egymást kiegészítő politikákat kell alkalmazni, amelyek támogatják az emberi jogokat és a demokratizálódást, és egyforma prioritási szintet szavatolnak a különböző külpolitikai, kereskedelmi és fejlesztési együttműködési ágazatokban. A következetesség hatékony tiszteletben tartásának szavatolásához a **civil társadalommal folytatott, széles körű konzultációs folyamat** is szükséges van. A civil szervezetek hozzájárulása értékes lehet a különböző szinteken, a megállapodásokról szóló tárgyalásoktól a felügyeletig, az értékelésig és az ellenőrzésig a végrehajtási fázisban.

3. Dióhéjban az EIDHR-ről (európai kezdeményezés a demokráciáért és az emberi jogokért)

3.1 Az EIDHR az EU-nak az a pénzügyi eszköze, amely az emberi jogok és a demokrácia előmozdítását célzó tevékenységek támogatását biztosítja a harmadik országokban. Ebben az

(7) Az 1998. december 21-i, az 1999. július 1-től 2001. december 31-ig tartó időszakra vonatkozó többéves általános preferenciális rendszer alkalmazásáról szóló 2820/98/EK rendelet, HL L 357., 1998.12.30.

(8) Az Európai Parlament állásfoglalása az emberi jogi és demokráciazáradékról az Európai Unió megállapodásaiban (2005/2057(INI)).

(9) Az ilyen típusú megállapodások megkötésére irányuló tárgyalások 2002-ben kezdődtek a cotonou-i megállapodás (2000) alapján. Ezek a megállapodások szabadkereskedelmi övezetek létrehozását irányozzák elő az EU- és az AKCS-országok között.

értelemben az EIDHR-t korábban már említett, más eszközök kiegészítőjének kell tekintenünk a demokráciával és az emberi jogokkal kapcsolatos politikák megvalósítása terén. Ezek az eszközök a következők: politikai párbeszéd, diplomáciai lépések, kereskedelmi egyezmények, földrajzi és tematikus együttműködési eszközök és programok.

3.2 Ez az eszköz az EU 2007–2013-as időszakra vonatkozó pénzügyi tervének összefüggésében született meg, mely beindította az Unió külső pénzügyi támogatási programjai újraszervezésének hosszadalmas folyamatát. Ez az új keret eszentül magába foglalja a földrajzi eszközöket: **IPA** (előcsatlakozási támogatások, a tagjelölt és a lehetséges tagjelölt országok számára), **ENPI** (európai szomszédsági és partnerségi eszköz a kaukázusi térség, Közép-Európa és a földközi-tengeri térség országai számára), **DCI** (fejlesztési együttműködési pénzügyi eszköz), **ICI** (pénzügyi együttműködési eszköz az iparosodott országokkal), valamint a tematikus eszközöket: **EIDHR** (emberi jogok), **IS** (stabilitási eszköz), **ICSN** (együttműködési eszköz a nukleáris biztonság terén). A harmadik országok egyetértése nem szükséges a tematikus eszközök létrehozásához.

3.3 Az EIDHR-re vonatkozó rendelet (10) 2007. január 1-jén lépett hatályba, egy saját költségvetéssel rendelkező eszközt hozva létre. Az eszköz keletkezésének folyamata nem volt könnyű, mivel az eredeti javaslatokban az szerepelt, hogy az emberi jogokkal a fejlesztési együttműködési pénzügyi eszköz egy külön tematikus fejezete foglalkozik majd, veszítve ezzel a más fejlesztési együttműködési intézkedésekhez viszonyított önállóságból. Az Európai Parlament, valamint a **civil szervezetek** nyomásának köszönhetően végül külön rendelet született az emberi jogok és a demokrácia tárgykörében.

3.4 Ez az eszköz felváltja az európai emberi jogi kezdeményezést, mely 2000 és 2006 között volt az érvényben lévő program. Az új eszköz megfelel azoknak a kritikáknak, melyek az európai kezdeményezést adminisztratív és pénzügyi szempontból túlságosan is merevnek ítélték meg, és nem tartották megfelelőnek azon országok civil társadalma számára, ahol az emberi jogok és a demokrácia érvényesülése nehézségekbe ütközik.

3.5 Az eszköz megvalósítása több szakaszra oszlik: 1) *többéves stratégiai tervezés*, mely meghatározza az EU segítségnyújtásának keretét, kijelölve a prioritásokat és a tájékoztató jellegű pénzügyi keretet. A stratégiai dokumentumot az Európai Bizottság Külsőkapcsolati Főigazgatósága dolgozza ki, a többi érintett szereplővel, köztük a civil társadalom képviselőivel folytatott konzultációt követően; 2) maga az *éves cselekvési terv*, mely a stratégiai dokumentumon alapul, és részletesebben meghatározza a célkitűzéseket, a cselekvési területeket, az irányítási eljárásokat és a finanszírozás összegét. Az éves cselekvési tervet a EuropeAid dolgozza ki.

(10) Az Európai Parlament és a Tanács 1889/2006/EK rendelete (2006. december 20.) a demokrácia és az emberi jogok világszintű előmozdítása finanszírozási eszközének létrehozásáról, HL L 386/1., 2006.12.29.

3.6 Nem szabad arról megfeledkezni, hogy az Európai Bizottság által kidolgozott és a tagállamok által elfogadott stratégiai dokumentumok az Európai Parlament jogi vizsgálatának tárgyát képezik. Az Európai Bizottság a politikák megvalósításakor tekintetbe veszi a Parlament észrevételeit.

3.7 Az EIDHR-nek jelenleg öt célkitűzése ⁽¹¹⁾ van:

- 1. célkitűzés: Az emberi jogok tiszteletben tartásának megerősítése ott, ahol a leginkább veszélyben vannak
- 2. célkitűzés: A civil társadalom szerepének megerősítése az emberi jogok és a demokratikus reformok előmozdításában, az egyedi érdekek békés összehangolásában, valamint a politikai részvétel és képviselés kiszélesítésében
- 3. célkitűzés: Az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos tevékenységek támogatása a közösségi iránymutatások által lefedett területeken, például a következő témákban folytatott párbeszéd esetében: az emberi jogok, az emberi jogok védelmezői, a halálbüntetés, a kínzás, gyermekek a fegyveres konfliktusokban
- 4. célkitűzés: Az emberi jogok védelmére, az igazságra, a jogállamiságra és a demokrácia előmozdítására irányuló nemzetközi és regionális keret támogatása és megerősítése
- 5. célkitűzés: A demokratikus választási folyamatokba vetett bizalom erősítése, például a választási megfigyelés révén

3.8 Az EIDHR az emberi jogok előmozdítása terén a konkrét cselekvések gyakorlati megvalósításának lényeges eszköze. Különösen fontos a civil szervezetek számára, amelyek szilárd alapra találnak benne kezdeményezéseik beindításához.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB általánosságban véve kedvezően fogadja az új EIDHR-t, melynek jelentősége vitathatatlan az emberi jogokkal kapcsolatos európai politika támogatásában a világban. Az EGSZB szintén üdvözlö az eszközhöz rendelt pénzügyi források megemelését. Speciális gyakorlatának köszönhetően az EGSZB készen áll a harmadik országok civil társadalmának támogatására, mely az eszköz forrásainak elsőrendű címzettje kell hogy legyen. Végül az EGSZB határozott hasonlóságokat állapít meg az eszköz témái és a saját „Küikapcsolatok” szekciója által meghatározott stratégiai prioritások között.

4.2 Az EGSZB ugyanakkor kiemelt két általános jellegű elemet, és két követelményt kíván hangsúlyozni: 1) nagyobb jelentőséget kellene tulajdonítani a **gazdasági, szociális és kulturális jogok**,

különösen a nemzetközi munkajog védelmének az EIDHR általános keretében (a gazdasági, szociális és kulturális jogok ugyanis kiindulópontként szolgálhatnak az állampolgári és politikai jogok előmozdításához a későbbiekben, főként a problematikusabb országok esetében), és 2) **aktívabb szerepet kellene szánni az EGSZB-nek és a szervezett civil társadalomnak** az európai intézmények bevonásával zajló, az emberi jogokkal kapcsolatos különböző konzultatív folyamatokban ⁽¹²⁾.

4.3 Az EIDHR-re vonatkozó rendelet kimondja, hogy „az emberi jogok kultúrájának kiépítésére és fenntartására, valamint a demokráciának a (...) működőképessé tételére irányuló feladat (...) olyan folyamatos kihívás”, amelynek nem lehet megfelelni, ha a gazdasági és szociális jogokat nem tartják teljes mértékben tiszteletben. **A munka és a munkajog védelme** az ILO-megállapodásoknak megfelelően a harmadik országok fejlődésének lényegi szempontját képezi napjainkban. Amint arra az Európai Bizottság emlékeztet, „az Európai Unió azon a véleményen van, hogy a szociális jogok és a munkanormák tiszteletben tartása a tartós és méltányos társadalmi-gazdasági fejlődés záloga”, és ezért „a főbb szereplők között szerepelnek a szociális partnerek is (munkaadói és szakszervezetek) (...) A szakszervezetek gyakran a legjelentősebb tömegszervezetek a partnerországokban és a nemzetközi munkaügyi szabványok őrei” ⁽¹³⁾.

4.4 Fentebb már érintettük a szervezett civil társadalom részvételének kérdését, elsősorban az EU és a harmadik országok közötti megállapodásokról szóló tárgyalási folyamatok során. Azonban nem kizárólag itt van szerepe. A szervezett civil társadalmat még jobban be kellene vonni a döntéshozatali folyamatba, valamint a külső támogatással kapcsolatos stratégiai és éves programok kidolgozásába is. Igaz, hogy a jelenlegi tervek szerint az Európai Bizottság konzultál a civil szervezetekkel az emberi jogokkal kapcsolatos kérdésekről. Ezt az eljárást ugyanakkor átláthatóbbá, valamint az intézményi ütemezésben való szerepeltetés révén hivatalossá kellene tenni.

4.5 Különösképpen a támogatásban részesülő országban működő uniós delegációkkal történő konzultáció tűnik alapvetően fontosnak a támogatás és a társadalom valós szükségletei közötti valódi koherencia biztosításához ⁽¹⁴⁾.

4.6 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a civil társadalommal folytatott rendszeres konzultáció nemzeti, regionális és

⁽¹²⁾ Az EGSZB emlékeztet arra, hogy a szervezett civil társadalom nem csupán az EIDHR, hanem az EU külső támogatásával kapcsolatos valamennyi eszköz számára fontos. Kéri például, hogy a DCI-be beépített „menekültügy és migráció” tematikus program alapvetően a migránsok gazdasági, szociális és kulturális jogainak előmozdítását célzó civil társadalmi kezdeményezések támogatására irányuljon, az EU migrációs politikáiról 2008 júliusában elfogadott véleményeiben meghatározott prioritások figyelembevételével. Lásd a „Migráció és fejlesztés: lehetőségek és kihívások” című véleményt (előadó: Sukhdev SHARMA) HL C 120., 2008.5.16., 82. o.

⁽¹³⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: Az Európai Unió szerepe az emberi jogok és a demokratizálódás előmozdításában a harmadik országokban (COM(2001) 252 végleges).

⁽¹⁴⁾ Különösképpen figyelni kell a pénzügyi források koherens elosztásának biztosítására a különböző országok és földrajzi övezetek között, tekintetbe véve az objektív feltételeket és a valós szükségleteket.

⁽¹¹⁾ EIDHR Strategy Paper 2007–2010 (kizárólag angol nyelven), DG RELEX/B/1 JVK 70618, a EuropeAid internetes oldalán.

helyi szinten egyaránt fontos. Az EGSZB ezért valamennyi szint képviselőit arra ösztönzi, hogy bármely stratégiai dokumentum kidolgozása vagy stratégiai döntés meghozatala előtt vonják be a civil társadalmat minden politikai döntésbe. Mivel ezen a területen nincs teljesítményértékelés, az EGSZB a civil társadalommal folytatott konzultációs folyamat megerősítése érdekében a konzultáció rendszeres megfigyelését és értékelését ajánlja, a megfigyelt tények alapján pedig a bevált módszerek értékelésének kialakítását.

4.7 E célból az EGSZB a szervezett civil társadalom és az EU delegációi közötti valódi *párbeszéd* felélesztésének szükségességét hangsúlyozza. Az EGSZB tehát reméli, hogy az EU valamennyi delegációja nagymértékben közre fog működni a projektek megvalósításában, és e feladathoz rendelt speciális személyzettel rendelkezhet majd, például „civil társadalmi felelősökkel”, amint az egyes helyeken már létezik.

4.8 Az EGSZB kéri, hogy az EIDHR megvalósításához rendelt humán- és költségvetési forrásokat a civil társadalommal folytatott projektek sajátosságaihoz, valamint a rájuk jellemző időbeli, személyügyi és pénzügyi kockázati korlátokhoz igazítsák mind az Európai Bizottság harmadik országokban működő delegációjánál, mind pedig az előbbi székhelyén⁽¹⁵⁾. Ehhez a humán erőforrások speciális kiválasztási és képzési folyamatára van szükség az Európai Bizottság által már meghozott pozitív intézkedéseken túlmenően.

4.9 Az EGSZB különösen az Unió számára valóban rendelkezésre álló eszközök felmérését kéri a civil társadalom érintett szervezetei számára nyújtandó adminisztratív kapacitásfejlesztésre irányuló kezdeményezések támogatásával kapcsolatban, így a civil társadalom független és informális, kisebb szervezetei esetében, annak figyelembevételével, hogy azoknak konkrét és gyakran kis összegű közvetlen támogatásra (*core funding*) van szükségük.

5. Részletes megjegyzések

5.1 1. célkitűzés:

Az EGSZB kedvezően fogadja az **egyesülési jog, valamint a szakszervezetek létrehozásához és az azokba való belépéshez való jog** mint kiemelt cselekvési alap külön beillesztését e célkitűzés keretében.

Kívánatos lenne azonban ehhez hozzátenni a **kollektív tárgyalás jogát**, az egyesülési jog kiegészítéseként, a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) egyezményeinek megfelelően.

⁽¹⁵⁾ Az EIDHR-hez rendelt források jelenleg az együttműködési programokra rendelkezésre álló alapok 10 %-át teszik ki. A források fennmaradó részét kétoldalú megállapodások és „költségvetési támogatási” programok révén biztosítják a támogatásban részesülő ország számára. Következésképpen azon túl, hogy a legjelentősebb keretek kormányzati szinten jelennek meg, a rendszer logikája szerint a delegáció dolgozói nagyobb érdeklődést mutatnak és jobban hajlanak a pénzügyi szempontból nagyobb prioritást élvező programok felé.

Az EGSZB emlékeztet arra, hogy ezek a kérdések lényegi jelentőségűek számos ország számára⁽¹⁶⁾. Ezekben ugyanis megtagadják az olyan alapjogokat, mint a szólás- és az egyesülési szabadság, és egyes szakszervezeti tagok gyakran az életükkel fizetnek az emberi jogok védelmében folytatott küzdelmükért. Ebben az összefüggésben a szolidaritás és a nemzetközi támogatás szükséges a helyi szervezetek támogatásához, amennyiben lehetséges, a szociális partnerek összességének részvételével⁽¹⁷⁾.

Az EGSZB mindazonáltal hangsúlyozza a vállalkozás szabadságának fontosságát, mely jog célja a gazdasági fejlődés, és melynek gyakorlását számos országban akadályozzák.

5.2 2. célkitűzés:

Ez a célkitűzés a demokratikus reformokra, a különböző csoportok érdekei összehangolásának támogatására, valamint a részvétel és a képviselet megszilárdítására összpontosít. Az EGSZB hangsúlyozza a **társadalmi párbeszéd hiányát** a cselekvési tervben felsorolt prioritások között.

Jóllehet az egyesülési jogot újból idézi, a társadalmi párbeszédet kifejezett prioritásként kellene említenie mint a részvétel és a képviselet, valamint az érdekek – jelen esetben éppen a szociális partnerek (munkaadók és munkavállalók) érdekei – összehangolásának teljes értékű eszközét. A társadalmi párbeszéd a felek érdekeinek ütköztetését lehetővé tévő módozat, melynek alapján maguk a felek jutnak megegyezésre. Az egyenlő képviselet elve, valamint a demokrácia alapelveinek megerősítése egy ilyen folyamat szerves része. A társadalmi párbeszéd tehát konkrét bizonyítéka a szólás- és az egyesülési szabadság gyakorlásának, melyek az EIDHR-ről szóló rendelet megfogalmazásában „*nélkülözhetetlenek a politikai pluralizmus és a demokratikus folyamat számára*”.

A társadalmi párbeszéd megvalósítását, mely az EU-n belül a szociális partnerek közötti megállapodás modellje, a harmadik országokban is támogatni kell, ahol éppenséggel fejleszteni és erősíteni kell a demokrácia dinamikáját. Nem szabad megfeledezni arról, hogy e jellegzetességeknek köszönhetően a társadalmi párbeszéd inkább megelőző, mint megoldási eszközként is szolgál a konfliktusok esetében.

Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az egyesülési szabadság és a társadalmi párbeszéd alapvetően fontos elemei a *tisztességes munkát* támogató politikák végrehajtásának, melyeket 2006-ban mind az Európai Bizottság, mind pedig a Tanács formálisan elfogadott⁽¹⁸⁾. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy az EIDHR stratégiai dokumentuma kifejezett utalást is tartalmaz a tisztességes munkafeltételek elősegítésére. Ezért reméli, hogy ezek az észrevételek valóságos célkitűzéseivé válhatnak az emberi jogok előmozdítását célzó eszközöknek.

⁽¹⁶⁾ Lásd az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának internetes oldalát.

⁽¹⁷⁾ Lásd a CESE sz. EGSZB-véleményt: „Az egyesülési szabadság a mediterrán partnerországokban”, előadó: Juan MORENO PRECIADO, HL C 211., 2008.8.19., 77. o.

⁽¹⁸⁾ A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Tisztességes munka mindenki számára: Az Unió hozzájárulása a tisztességes munkára vonatkozó menetrend végrehajtásához (COM(2006) 249 végleges).

5.3 3. célkitűzés: Az emberi jogok védelmezői

Az EGSZB kéri, hogy nagyobb figyelmet kapjanak a munkajog védelmezői, és javasolja az emberi jogok fenyegetett védelmezőinek nyújtott támogatás megerősítését a civil szervezetek hálózataival történő együttműködésben ⁽¹⁹⁾.

Az EGSZB javaslata szerint megfontolás tárgyává kellene tenni az „információs központok” létrehozását az emberi jogok védőinek támogatására, amely központok lehetővé tennék az EU intézményei és szervei számára, hogy saját hatókörükben hálózatokban dolgozzanak (ideértve az Európa Tanácsot is, mely már tett ebben az irányban kezdeményezéseket).

Végül javasolja a Régiók Bizottságával való együttműködés támogatását, valamint ez utóbbi közvetlen bevonását az e téren meghozott kezdeményezésekkel kapcsolatban (lásd például a *menedékvárosokat* ⁽²⁰⁾).

Kelt Brüsszelben, 2009. január 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Mario SEPI

5.4 Az EGSZB speciális szerepe

Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy rendszeresen konzultáljon vele az EIDHR-rel kapcsolatban. Az EGSZB mint az európai intézmények konzultatív szerve, melyben a szociális partnerek és a civil társadalom egyéb szervezetei képviseltetik magukat, akik aktív partnerségben dolgoznak a harmadik országok civil szervezeteivel, értékes hozzájárulást nyújthat az eszköz stratégiai tervezése, valamint értékelése esetén is.

Az EGSZB – az Európai Parlament gyakorlata mintájára – javasolja, hogy hozzanak létre egy EIDHR nyomonkövetési bizottságot, amelynek feladata egyrészt a pénzügyi eszközökre vonatkozóan bevezetett új eljárások keretében felmerülő, sürgős konzultációs kérelmek megválaszolása lenne, másrészt pedig annak biztosítása, hogy az EIDHR tervezését és végrehajtását nyomon kövessék.

Végül az EGSZB támogatást nyújthat a „problematikusabb” országok civil társadalmának a választások utáni nyomon követés keretében a demokratikus rendszerek megszilárdítása érdekében (demokratikus intézmények létrehozása, például olyan intézményeké, amelyek biztosíthatják a szociális partnerek közötti párbeszédet).

⁽¹⁹⁾ Gondoljunk például a Nemzetközi Szakszervezeti Szövetség Emberi és szakszervezeti jogi osztálya által felállított együttműködési és reagálási mechanizmusokra az emberi és szakszervezeti jogok megsértésének esetében.

⁽²⁰⁾ Lásd például: <http://www.icorn.org/>

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat tanácsi irányelvre a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról

COM(2008) 426 végleges (kiegészítő vélemény)

(2009/C 182/04)

Előadó: **Nicholas CROOK**

2008. október 23-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata végrehajtási rendelkezéseinek 29. cikk A. pontja alapján kiegészítő véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról

COM(2008) 426 végleges (kiegészítő vélemény a saját kezdeményezésű véleményhez).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2008. december 10-én elfogadta véleményét. (Előadó: Nicholas CROOK.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 183 szavazattal 7 ellenében, 18 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB örömmel fogadja az irányelvtervezetet, amely általában véve követi a foglalkoztatás területén kívül alkalmazandó megkülönböztetésellenes intézkedésekről szóló, a közelmúltban kiadott saját kezdeményezésű véleményének ⁽¹⁾ ajánlásait, és amelynek az EKSz. 13. cikkében említettek alapján történő mindenfajta megkülönböztetés ellen következetes védelmi normákat kellene eredményeznie EU-szerte.

1.2 Az EGSZB szerint ugyanakkor az új irányelv egyes területeken csekélyebb védelmet nyújt, mint a faji, illetve a nemi egyenlőségről szóló irányelv meglévő rendelkezései.

1.3 Ilyen például a 2. cikk, amely különösen a pénzügyi szolgáltatások területén tesz lehetővé kivételeket a megkülönböztetés tilalma alól. Az EGSZB azt ajánlja, hogy ugyanazokat az átláthatósági, felülvizsgálati és felügyeleti követelményeket kellene alkalmazni az életkor és a fogyatékoság tekintetében, mint a nemek esetében.

1.4 Az EGSZB úgy véli, hogy az irányelv hatályát meghatározó 3. cikk olyan korlátozásokat vezet be és olyan széles körű kivételeket engedélyez, hogy az alááshatja az egész irányelv hatékonyságát.

1.5 Az EGSZB túl enyhének találja az áruk értékesítőire és a szolgáltatókra rótt, a fogyatékosokkal élő hozzáférési igényeit figyelembe vevő intézkedések meghozatalára, illetve az érdeklükben meghozott ésszerű intézkedésekre vonatkozó, a 4. cikkben foglalt kötelezettségeket.

1.6 Az EGSZB megjegyzi, hogy az egyenlő bánásmódot felelős, a 12. cikk értelmében kijelölendő szervek hatásköre – a faji és nemek közötti egyenlőségről szóló irányelv értelmében kijelölt testületekétől eltérően – nem terjed ki a foglalkoztatás területére, és ennek orvoslására új preambulumbekezdést ajánl.

1.7 Az EGSZB sajnálja, hogy a javasolt irányelv nem kínál megfelelő megoldást a többszörös megkülönböztetés problémájára, és felszólítja az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő ajánlást ezzel a kérdéssel kapcsolatban.

2. Általános áttekintés

2.1 Egy közelmúltbeli saját kezdeményezésű véleményében az EGSZB áttekintette a jelenlegi uniós és tagállami megkülönböztetésellenes jogszabályokat, és arra a következtetésre jutott, hogy „új uniós jogszabályok megalkotására van szükség, amelyek tiltják a vallás vagy meggyőződés, fogyatékoság, életkor vagy szexuális beállítottság alapján történő, a foglalkoztatás területén kívüli megkülönböztetést.”

2.2 Miután lehetősége nyílt megismerni a személyek közötti, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról szóló tanácsi irányelvre vonatkozó európai bizottsági javaslat tartalmát, és megállapította, hogy a javaslat nem minden általa felvetett problémára ad kielégítő megoldást, az EGSZB úgy határozott, hogy kiegészítő véleményt fogalmaz meg a javasolt irányelvről.

2.3 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy az irányelvjavaslat számos rendelkezése a 13. cikk szerinti többi irányelv rendelkezéseit tükrözi: a közvetlen és közvetett megkülönböztetés és a zaklatás fogalmának meghatározását; a jogérvényesítésre és jogorvoslatra

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: A megkülönböztetésellenes intézkedések kiterjesztése a foglalkoztatáson kívül eső területekre és egy egységes, átfogó megkülönböztetésellenes irányelv célszerűsége – előadó: Nicholas CROOK (HL C 77., 2009.3.31., 102. o.).

vonatkozó rendelkezéseket, beleértve a bizonyítási teher megfordítását; az áldozattá válás elleni védelmet; valamint a hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókra vonatkozó előírást. A faji egyenjogúsági irányelvhez ⁽²⁾ hasonlóan a javasolt irányelv hatálya alá tartozik a szociális védelem az egészségügyi ellátást is beleértve, a szociális előnyök, az oktatás, illetve az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, beleértve a lakhatást is (ugyanakkor – mint alább látható – olyan megszorításokkal és kizárásokkal, amelyek szűkíthetik a teljes hatályt).

2.4 A következő megjegyzéseiben az EGSZB azokra a konkrét rendelkezésekre összpontosít, melyek véleménye szerint kimondva vagy kimondatlanul alacsonyabb szintű védelmet biztosíthatnak a vallás, meggyőződés, életkor, illetve szexuális irányultság területén, mint a faji vagy etnikai eredetre illetve a nemek közötti megkülönböztetésre vonatkozó meglévő – 13. cikk szerinti – irányelvek.

3. Konkrét cikkekhez fűzött észrevételek

3.1 2. cikk

3.1.1 A 2. cikk a hátrányos megkülönböztetés fogalmát határozza meg; (1)–(4) bekezdése a kulcsfogalmaknak ugyanazokra a meghatározásaira épül, mint a többi 13. cikk szerinti irányelv. A 2. cikk (5) bekezdése az ésszerű intézkedésnek a 4. cikk (1) bekezdésének b) pontja szerinti megtagadását a tiltott megkülönböztetés egy formájának minősíti.

3.1.1.1 Annak biztosítása végett, hogy az irányelvet megfelelően ültessék át a nemzeti jogrendbe, tekintettel az Európai Bíróságnak a *Coleman kontra Attridge Law* ügyben hozott ítéletére, amely megerősítette, hogy a fogyatékoságon alapuló megkülönböztetésnek a 2000/78/EK irányelvben foglalt tilalma a fogyatékos személlyel kapcsolatban álló személyre is kiterjed ⁽³⁾, az EGSZB azt ajánlja, hogy az irányelv tegye egyértelművé, hogy az irányelvben felsoroltak alapján történő megkülönböztetés a valamely konkrét vallású vagy meggyőződésű, fogyatékosággal élő, korú vagy szexuális irányultságú személlyel fenntartott kapcsolat alapján történő megkülönböztetést is magában foglalja.

3.1.2 A 2. cikk (6) bekezdése szerint a tagállamok rendelkezhetnek úgy, hogy az életkoron alapuló eltérő bánásmód nem jelent hátrányos megkülönböztetést, ha „azt egy törvényes cél [...] igazolja, illetve ha az említett cél elérésének eszközei megfelelők és szükségesek.”

3.1.2.1 Az EGSZB azt ajánlotta ⁽⁴⁾, hogy a preferenciális bánásmód lehetősége ugyanilyen indokoltasági feltételek mellett a fogyatékkal élő személyekre is terjedjen ki; ez kiegészíthetné a tényleges hozzáférés biztosítását szolgáló, 4. cikk szerinti intézkedéseket.

3.1.2.2 Meg kell említeni, hogy egy cél e tekintetben akkor tekinthető „törvényesnek”, ha összhangban van az egyenlő bánásmód elvével, például ha azt kívánja elősegíteni, hogy az érintett csoport egyenlő feltételek mellett vehessen részt a közéletben.

⁽²⁾ 2000/43/EK tanácsi irányelv, 3. cikk.

⁽³⁾ [2008] EBHT C-303/06, 2008. július 17. – jelen esetben egy fogyatékos gyermeket gondozó nem fogyatékos szülővel szembeni megkülönböztetésről van szó.

⁽⁴⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet (8.10.5. pont).

3.1.3 A 2. cikk (7) bekezdése alapján a tagállamok engedélyezhetik a pénzügyi szolgáltatóknak „arányos megkülönböztető bánásmód” alkalmazását, ha „az életkor vagy a fogyatékoság meghatározó tényező a fontos és pontos biztosításmatematikai vagy statisztikai adatokon alapuló kockázatértékelésben”.

3.1.3.1 Az EGSZB attól tart, hogy ez a széles körű kivétel állandósíthatja a fiatalok, az idősek és a fogyatékkal élők bizonyítottan hátrányos helyzetét a banki szolgáltatások, illetve számos biztosítási termék tekintetében.

3.1.3.2 Mindez szöveg ellentétben áll az áruk és szolgáltatások terén a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódról szóló irányelvvel ⁽⁵⁾, amely szerint a tagállamok dönthetnek úgy, hogy megengednek különbségeket a nők és férfiak biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha azt összeállított, közzétett és rendszeresen frissített pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok támasztják alá. A tagállamoknak öt év elteltével ezt a döntést áttekintő értékelésnek kell alávetniük.

3.1.3.3 Az EGSZB elismeri, hogy egyes tevékenységek esetében bizonyos korcsoportokhoz tartozó, vagy bizonyos típusú fogyatékosággal rendelkező személyek nagyobb kockázatot jelenthetnek. A 2. cikk (7) bekezdése azonban túl nagy mozgásteret ad az eltérő biztosítási díjak tekintetében anélkül, hogy előírná a biztosítóknak a biztosításmatematikai adatok nyilvánosságra hozatalát. A leendő fogyasztók nem tudhatják, indokoltak-e az eltérő díjak, a versenytársakat pedig semmi sem ösztönzi arra, hogy méltányosabb árakat ajánljanak.

3.1.3.4 Még ha az eltérő biztosítási díjak igazolhatóak is, a 2. cikk (7) bekezdésében említett arányosság biztosítása érdekében a biztosításmatematikai és statisztikai adatokat akkor is nyilvánossá kell tenni.

3.1.3.5 Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok ugyanazokat az átláthatósági, felülvizsgálati és felügyeleti követelményeket alkalmazzák az életkor és a fogyatékoság tekintetében, mint a nemek esetében. Az irányelvjavaslatnak csak akkor lenne szabad engedélyeznie a tagállamok számára eltérő bánásmód alkalmazását, ha azok megkövetelik a pénzügyi szolgáltatóktól az adott „kockázati” tevékenységre – például gépjárművezetés, utazás, hitel-visszafizetés – illetve az érintett korcsoportra vagy fogyatékoságtípusra vonatkozó naprakész biztosításmatematikai és statisztikai adatok közzétételét. Az adatokat rendszeres időközönként felül kell vizsgálni, hogy nyomon lehessen követni a kockázat alakulását, és a tagállamoknak egy adott idő elteltével felül kell vizsgálniuk az eltérő bánásmód indokoltaságát, és fontolóra kell venniük a fokozatos kockázatmegosztás és díjkiegyenlítés lehetőségét.

⁽⁵⁾ 2004/113/EK tanácsi irányelv, 5. cikk.

3.2 3. cikk

3.2.1 A 3. cikk a javasolt irányelv hatályát határozza meg, vagyis azokat a tevékenységi területeket, ahol a vallás vagy meggyőződés, fogyatékoság, életkor vagy szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetés tilalma alkalmazandó lesz.

3.2.1.1 Az EGSZB örömmel fogadja, hogy a 3. cikk 1. bekezdésének a)–d) pontjai a faji egyenjogúságról szóló irányelv⁽⁶⁾ hatályát tükrözik, amint azt korábban ajánlotta⁽⁷⁾.

3.2.1.2 A 3. cikk (1) bekezdésének d) albekezdése szerint a megkülönböztetés tilalmának hatálya alá esik „az árukhoz és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés és azok nyújtása, amelyek a nyilvánosság számára hozzáférhetőek, beleértve a lakhatást”; az irányelvet tervezet ugyanakkor kijelenti, hogy „a d) albekezdés egyénekre csak szakmai vagy kereskedelmi tevékenységeik folytatásának mértékéig alkalmazható”.

3.2.1.3 Ez a kivétel, amely a (16) preambulumbekkezdésben is megtalálható, nem szerepel a faji egyenjogúságról szóló irányelvben. Az EGSZB attól tart, hogy a „szakmai vagy kereskedelmi” fogalmának meghatározása híján a világos megfogalmazás hiánya gyengítheti az irányelv hatását. Ha az Európai Bizottság arra próbál utalni⁽⁸⁾, hogy a cél a magánügyletek felmentése, akkor az EGSZB szerint ez abból következik, hogy a hatály csak a nyilvánosan hozzáférhető árukra és szolgáltatásokra terjed ki. Ráadásul a (17) preambulumbekkezdés kijelenti: „A megkülönböztetés tiltása mellett fontos tiszteletben tartani [...] a magánélet és a családi élet védelmét, illetve az ezekhez kapcsolódó műveleteket”.

3.2.2 A 3. cikk (2) bekezdése a házassági vagy családi állapotra és a reprodukív jogokra vonatkozó nemzeti törvények joggyakorlatához kapcsolódó esetekben mind a négy területen feloldja a megkülönböztetés tilalmát.

3.2.2.1 Az EGSZB egyetért azzal, hogy a házassági vagy családi állapot és a reprodukív jogok területén a jogalkotás a tagállamok hatásköre, de nem fogadja el, hogy ez a hatáskör teljesen érvénytelenítse a megkülönböztetéssel szembeni EU-szintű jogi védelmet.

3.2.2.2 *Házassági állapot*⁽⁹⁾. Ami a házassági állapot szabályozására vonatkozó nemzeti előjogokat illeti, az Európai Bíróság a közelmúltban kijelentette, hogy „a családi állapot és az azon alapuló ellátások tagállami hatáskörbe tartoznak, és a közösségi jog nem sérti a tagállamoknak a hatáskörét. Emlékeztetni kell azonban arra, hogy e hatáskör gyakorlása során a tagállamok kötelesek tiszteletben tartani a közösségi jogot, többek között a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére vonatkozó rendelkezéseket”⁽¹⁰⁾.

⁽⁶⁾ 2000/43/EK tanácsi irányelv, 3. cikk.

⁽⁷⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet (8.6. pont).

⁽⁸⁾ Lásd az 5., *Az egyes rendelkezések részletes magyarázata* című fejezetet – COM(2008) 426 végleges.

⁽⁹⁾ A lektor megjegyzi: A „házassági állapot” kifejezés itt – az Európai Bizottság szövegének szóhasználatát követve – az egyének jogi helyzetére (nőtlen/hajadon, házas, elvált, özvegy) vonatkozik (a magyar jog ezt nevezi családi állapotnak). A „családi állapot” kifejezést – ugyancsak az irányelvjavaslat alapján – a szerző ettől eltérő értelemben használja.

⁽¹⁰⁾ Tadao Maruko kontra Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen, C-267/06, 2008. április 1., 59. pont.

3.2.2.3 *Családi állapot*. A „családi állapot” fogalma nincs meghatározva, ezért túl homályos kifejezés ahhoz, hogy a védelem alóli kivételre alapot szolgáltatthasson.

3.2.2.4 *Reprodukív jogok*. Az EGSZB a reprodukív szolgáltatásokhoz való hozzáférést az egészségügyi szolgáltatások szerves részének tekinti, melyek tekintetében sem a közösségi, sem a nemzeti jog nem alkalmazhat semmilyen megkülönböztetést. A reprodukív szolgáltatások terén bizonyítottan előfordul szexuális irányultság, fogyatékoság vagy kor alapján történő megkülönböztetés. Ráadásul mivel ezeket a szolgáltatásokat nők keresik és veszik igénybe, a diszkrimináció tilalmának feloldása ezen a területen nemek szerinti, illetve fogyatékoság, életkor és szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetést egyaránt jelenthet.

3.2.2.5 Ezért az EGSZB szerint a 3. cikk (2) bekezdését teljes egészében újra kell gondolni, és az irányelv végleges megszövegezésének utalnia kell arra, hogy a házassági vagy családi állapotra és a reprodukív jogokra vonatkozó nemzeti törvényeket mindenfajta, bármilyen alapon történő megkülönböztetés nélkül kell végrehajtani.

3.2.2.6 A 3. cikk (3) bekezdése szerint az oktatás területén való megkülönböztetés tilalma „nem sérti a tagállamok felelősségét az oktatás tartalma, a tevékenységek és oktatási rendszereik szervezése tekintetében, ideértve a sajátos igénnyel rendelkezők oktatását is”.

3.2.2.7 Az EGSZB attól tart, hogy ez a kivétel, amely nem szerepel a faji egyenjogúságról szóló irányelvben, és túllép a Szerződés 149. cikkének az oktatásra vonatkozó egyedi rendelkezésén⁽¹¹⁾, feleslegesen korlátozza az irányelv hatékonyságát az iskolákban és egyéb oktatási intézményekben való megkülönböztetés és zaklatás elleni harc területén.

3.2.2.8 Az EGSZB megjegyzi, hogy az EK-szerződés 150. cikke – szinte szó szerint megismételve a 149. cikkben foglaltakat – kijelenti, hogy a szakképzés tartalmára és szervezeti felépítésére vonatkozóan a tagállamok az illetékesek, a szakképzés mindaddig mégis az uniós megkülönböztetésellenes jogszabályok hatálya alá tartozott, mindenfajta korlátozás nélkül⁽¹²⁾.

3.2.2.9 Az EU-szerte az oktatás területén nyilvánvaló, vallás vagy meggyőződés, fogyatékoság, illetve szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetés az irányelvjavaslat előterjesztésének fő indoka volt. Az EGSZB az oktatás területén a megkülönböztetés tilalmát és az egyenlő bánásmód előmozdítását olyan alapvető jelentőségű kérdésnek tartja a demokratikus és toleráns társadalmak kialakítása, a társadalmi és gazdasági fejlődés, illetve

⁽¹¹⁾ Az EK-szerződés 149. cikkének (1) bekezdése szerint: „A Közösség a tagállamok közötti együttműködés ösztönzésével és szükség esetén tevékenységük támogatásával és kiegészítésével hozzájárul a minőségi oktatás fejlesztéséhez, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamoknak az oktatás tartalmára és szervezeti felépítésére vonatkozó hatáskörét, valamint kulturális és nyelvi sokszínűségüket.”

⁽¹²⁾ Lásd például a 2000/43/EK tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontját, illetve a 2000/78/EK tanácsi irányelv 3. cikke (1) bekezdésének b) pontját.

a társadalmi kohézió vívmányai szempontjából, amely közösségi szintű jogalkotást tesz szükségessé, az EK-szerződés 5. cikkében foglalt szubszidiaritási és arányossági elvvel összhangban.

3.2.2.10 Különösen fontos a megkülönböztetés elleni magas szintű védelem kialakítása a sajátos igénnyel rendelkezők oktatására vonatkozó rendelkezésekben, hogy minden gyermek méltányos és tisztességes bánásmódban részesülhessen, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, korra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélkül. Ez nem zavarná az elkülönült, illetve integrált oktatásra irányuló tagállami politikákat, viszont biztosítaná ezeknek a politikáknak a megkülönböztetésmentes működését. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának a D. H. és társai kontra Csehország ügyben hozott ítélete szemlélteti, hogyan tarthatják fenn a különleges szükségletekre irányuló oktatás kedvezményezettjeire vonatkozó döntések az oktatás terén meggyökeresedett diszkriminációs mintákat ⁽¹³⁾.

3.2.2.11 Az EGSZB az oktatás terén való megkülönböztetés elleni következetes védelmet kiemelten fontosnak tartja, mert ezen a területen a faji, illetve etnikai származás alapján, illetve a vallás vagy meggyőződés alapján történő megkülönböztetés gyakran átfedi egymást. Ha a faji egyenjogúsági irányelvben nem volt szükséges a 3. cikk (3) bekezdéséhez hasonló korlátozás, nem világos, hogy ebben az irányelvjavaslatban miért volna rá szükség.

3.2.2.12 Az irányelvnek az oktatásra vonatkozó tagállami hatáskörök kiterjedésétől függetlenül nyíltan ki kell jelentenie, hogy ezeket a feladatköröket megkülönböztetés nélkül kell ellátni.

3.2.2.13 A 3. cikk (3) bekezdésének második mondata lehetővé teszi, hogy a tagállamok vallás vagy meggyőződés alapján eltérő bánásmódról rendelkezzenek az egyházi intézményekbe való bejutás terén. Az EGSZB szerint az irányelvnek biztosítania kell, hogy ezek az intézmények semmilyen más területen ne alkalmazhassanak megkülönböztetést.

3.3 4. cikk

3.3.1 A 4. cikk a fogyatékosággal élőkkel való egyenlő bánásmóddal foglalkozik.

3.3.1.1 A fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény ⁽¹⁴⁾ a teljesség igénye nélkül leírja a „fogyatékosággal élő személyek” kategóriájának főbb ismérveit. Az EU tagállamainak ezt a leírást kellene figyelembe venniük a fogyatékosággal élő személyek védelmére és egyenlő jogainak biztosítására szolgáló nemzeti jogszabályaik kidolgozásakor. Az irányelvjavaslatba erre vonatkozó iránymutatásokat kellene belefoglalni, valamint annak tisztázását, hogy mit ért „fogyatékoságra tekintettel történő megkülönböztetés” alatt.

3.3.1.2 Az EGSZB örömmel fogadja a 4. cikkben a szociális védelemhez, a szociális előnyökhöz, az egészségügyi ellátáshoz és az oktatáshoz való hozzáférést, illetve a nyilvánosan hozzáférhető árukhöz és szolgáltatásokhoz (beleértve a lakhatást és a

közlekedést is, ami összhangban van az EGSZB ajánlásával ⁽¹⁵⁾) való hozzáférés és azok nyújtása előtti akadályok felszámolásának kettős megközelítését. Ehhez egyfelől olyan intézkedéseket kell hozni, amelyek figyelembe veszik a fogyatékosággal élők hozzáférési igényeit (4. cikk (1) bekezdés a) pont), másfelől az egyes konkrét esetekben ésszerű intézkedésekre van szükség a megkülönböztetésmentes hozzáférés érdekében (4. cikk (1) bekezdés b) pont). A 2. cikk (5) bekezdése a 4. cikk (1) bekezdésének b) pontjában előírtak megtagadását megkülönböztetésnek minősíti. Az EGSZB szerint az irányelvnek egyértelművé kellene tennie a „ténylegesen megkülönböztetéstől mentes hozzáférés” fogalmát.

3.3.1.3 Az EGSZB aggasztónak tartja a 4. cikk (1) bekezdés a) pontjában szereplő előzetes rendelkezésekkel kapcsolatos három korlátozó feltételt, vagyis hogy a hozzáférést biztosító intézkedések

- a) nem jelenthetnek aránytalan terhet,
- b) nem változtathatják meg alapvetően a szociális védelmet, a szociális juttatásokat, az egészségügyi ellátást, az oktatást, a kérdéses árukat és szolgáltatásokat, illetve
- c) nem kívánhatják meg, hogy az említettekhez alternatívát nyújtsanak.

3.3.1.4 A b) és c) pontban foglalt korlátozó feltételek pontatlanok, és könnyen vezethetnek indokolatlan megkülönböztető gyakorlatok fennmaradásához. Például az az egészségügyi szolgáltató, amely csak a fogyatékek nélküli személyeknek nyújt ellátást, a b) pontra hivatkozva visszautasíthatja, hogy megváltoztassa a szolgáltatását. Vagy az a helyi hatóság, amely jelenleg a toloszékes felhasználók szállítására alkalmatlan buszjáratot üzemeltet a helyi kórházhoz, a c) pontra hivatkozva megtagadhatja, hogy alternatív közlekedési módot kínáljon. Az EGSZB úgy véli, hogy elég lenne annyit előírni, hogy az előzetes rendelkezéseknek „ésszerűnek” kell lenniük, ami jelenleg nem szerepel a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontjában; továbbá a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontjában foglalt kötelezettségre azt az egyetlen kikötést alkalmazni, hogy az intézkedések nem jelenthetnek aránytalan terhet.

3.3.1.5 A 4. cikk (2) bekezdése jogilag kötelezővé teszi bizonyos tényezők figyelembevételét annak meghatározásakor, hogy a 4. cikk (1) bekezdésének a), illetve b) pontja szerinti intézkedések „aránytalan terhet” jelentenek-e. A (19) preambulumbekzdés szerint a teher arányosságának értékelésekor figyelembe kell venni az intézmény méretét, forrásait és jellegét. A 2000/78/EK irányelv (21) preambulumbekzdése hasonló tényezőket említ. A 4. cikk (2) bekezdése két további tényezőt sorol fel: „az áruk és a szolgáltatások életciklusát”, illetve „a fogyatékosággal élő személyek számára a jobb hozzáféréssel jelentkező lehetséges előnyöket”. Az EGSZB szerint mivel elvileg ez a két kritérium hozzátartozik az arányossági értékelésekhez, nincs rájuk szükség, mivel esetleg azt eredményezhetik, hogy a szociális védelem, a szociális előnyök, az egészségügyi ellátás, az oktatás, az áruk és szolgáltatások, a lakhatás és a közlekedés terén működő szolgáltatók nem tartják majd szükségesnek, hogy a fogyatékosággal élők tényleges hozzáférést biztosító intézkedéseket hozzanak.

⁽¹³⁾ A Nagytanács 2007. 11. 13-i ítélete (57325/00).

⁽¹⁴⁾ 1. cikk.

⁽¹⁵⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet (8.10.2. pont).

3.3.1.6 A 15. cikk (2) bekezdése szerint a tagállamok legfeljebb négy év haladékot kaphatnak arra, hogy a tényleges hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettségeknek maradéktalanul elegendő legyenek. Az EGSZB reméli ugyan, hogy az egyes tagállamok mihamarabb lépéseket tesznek a fogyatékossgal élők hozzáféréseinek biztosítása érdekében, ám nem vitatja, hogy a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy kizárólag erre a korlátozott időtartamra haladékot kaphassanak a 4. cikk (1) bekezdésének a) pontja szerinti előzetes rendelkezések hatályba léptetésére. Lényeges azonban, hogy az irányelv egyértelművé tegye, hogy a 4. cikk (1) bekezdésének b) pontjában foglalt – az egyes fogyatékos személyek érdekében hozott ésszerű intézkedésekre vonatkozó – kötelezettség teljesítését tekintve az átültetésre vonatkozó határidőn túl további haladék nem engedélyezhető.

3.4 12. cikk

3.4.1 Az EGSZB helyesli azt a rendelkezést, hogy a tagállamoknak ki kell jelölniük egy vagy több szervet, amelyek feladata annak ösztönzése, hogy a vallástól vagy meggyőződéstől, fogyatékossgtól, életkortól vagy szexuális irányultságtól függetlenül minden személy egyenlő bánásmódban részesüljön, és amelyek hatásköre hasonló a faji egyenjogúságról szóló, illetve az áruk és szolgáltatások terén a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódról szóló irányelv által előírt szervekéhez. Az EGSZB örömmel fogadja továbbá, hogy a preambulum⁽¹⁶⁾ világosan kijelenti, hogy az említett szervezetek összhangban kell működniük az ENSZ-nek az emberi jogok védelmét és előmozdítását célzó nemzeti intézmények státuszáról és működéséről szóló párizsi elveivel. Amint azt az EGSZB már korábban említette, ezeknek a testületeknek feladata kellene, hogy legyen a megkülönböztetés elleni küzdelemre irányuló nemzeti politikák eredményeinek rendszeres értékelése⁽¹⁷⁾. Ezekről a testületektől elvárható, hogy rendszeresen érdemi párbeszédet folytassanak az irányelvjavaslatban felsorolt összes alapon történő megkülönböztetés veszélyének kitett személyeket képviselő szervezetekkel.

3.4.2 A 12. cikkben foglalt javaslat ugyanakkor nem orvosolja azt, hogy továbbra sem követelmény a munkavállalás és a foglalkoztatás körében való egyenlő bánásmód előmozdítására szolgáló szerv vagy szervek létrehozása, a foglalkoztatási keretirányelv (2000/78/EK) ugyanis nem követeli meg erre a területre szakosodott testület felállítását. A faji egyenjogúságról szóló irányelv alapján felállított testületeknek a faji vagy etnikai származástól független egyenlő bánásmóddal a foglalkoztatás területén belül és kívül egyaránt foglalkozniuk kell, az áruk és szolgáltatások terén

a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódról szóló irányelv és az egyenlő bánásmódról szóló (átdolgozott) (2006/54/EK) irányelv értelmében létrehozott szervezetek pedig a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmóddal kell ugyancsak a foglalkoztatás területén belül és kívül egyaránt foglalkozniuk.

3.4.3 Az EGSZB ezért egy újabb preambulumbekendést javasol az irányelvjavaslatához, amely arra bátorítaná a tagállamokat, hogy a foglalkoztatási keretirányelv hatályába tartozó, vallástól vagy meggyőződéstől, fogyatékossgtól, kortól vagy szexuális irányultságtól független egyenlő bánásmód tekintetében a fentiekkel egyenértékű hatáskörökkel ruházzák fel a 12. cikkben említett szervezeteket.

4. Többszörös megkülönböztetés

4.1 A közelmúltbeli saját kezdeményezésű véleményében az EGSZB utalt a többszörös – azaz az EK-Szerződés 13. cikkében felsoroltak közül egyszerre több ok alapján történő – megkülönböztetés gyakori előfordulásának nyilvánvaló tényére. Az EGSZB azt javasolta, hogy az új irányelv erősítse meg, hogy az egyenlő elbánás elve magában foglalja a többszörös diszkriminációval szembeni védelmet is, amelynek az uniós és nemzeti jogban is érvényre kell jutnia.

4.2 A javasolt irányelv elismeri⁽¹⁸⁾ ugyan, hogy a nők gyakran többszörös megkülönböztetés áldozatai, de nem tér ki a más területeken megvalósuló többszörös megkülönböztetésre. Az EGSZB javaslata szerint a többszörös megkülönböztetés teljes körű elismerése felé kétféleképpen lehetne haladást elérni:

- a) Az irányelvjavaslatához fűzött újabb preambulumbekendés útján, amely arra biztatná a tagállamokat, hogy biztosítsák a többszörös megkülönböztetés helyzeteire választ adó jogi eljárások meglétét, és konkrétan kiemelné, hogy a nemzeti jogi eljárásoknak lehetővé kell tenniük a panaszos számára, hogy egyetlen jogi kereseten belül vethesse fel a többszörös megkülönböztetéssel kapcsolatos kereset valamennyi aspektusát.
- b) egy európai bizottsági ajánlás útján, amely kimondaná, hogy a nemzeti jogszabályok kidolgozása és végrehajtása során figyelembe kell venni a többszörös megkülönböztetés szempontját, és amelyet – bár a tagállamokra nézve nincs kötelező érvénye – a nemzeti bíróságoknak figyelembe kellene venniük.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság enőke
Mario SEPI

⁽¹⁶⁾ (28) preambulumbekendés.

⁽¹⁷⁾ Lásd az 1. lábjegyzetet (8.10.8. pont).

⁽¹⁸⁾ (13) preambulumbekendés.

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2009. JANUÁR 14–15-ÉN TARTOTT, 450. PLENÁRIS ÜLÉSÉN

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gépjárművek általános biztonságára vonatkozó típus-jóváhagyási előírásokról

COM(2008) 316 végleges – 2008/0100 (COD)

(2009/C 182/08)

Előadó: **Virgilio RANOCCHIARI**

2008. június 9-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a gépjárművek általános biztonságára vonatkozó típus-jóváhagyási előírásokról

COM(2008) 316 végleges – 2008/0100 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét (Előadó: Virgilio RANOCCHIARI).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 173 szavazattal 2 ellenében, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB mindig is sikraszállt a jogszabályok korszerűsítését célzó kezdeményezések mellett, különösen ha azok olyan érzékeny témákat érintenek, mint a biztonság vagy a környezetvédelem. Következésképpen üdvözli az Európai Bizottság rendeletjavaslatát, amely a gépjárművek és abroncsok típusjóváhagyásának szabályozása révén a benne említett mindhárom fontos kérdésre megoldást keres.

1.2 Az Európai Bizottság azon szándéka, hogy több mint 150 irányelvet hatályon kívül helyezve egyetlen rendelettel váltsa fel azokat, első látásra rendkívül érdekes, és minden bizonnyal el is éri az egyszerűsítésre irányuló törekvését. Ugyanakkor, ha a javaslat számításai hibásak, ez az opció újabb, a jelenlegivel nem minden esetben összeegyeztethető eljárásokat vezethet be, tovább

súlyosbítva az iparág és a tagállami hatóságok nehézségeit és terheit.

1.3 Az EGSZB felveti a kérdést, hogy vajon hogyan illeszkedik a javaslat a gépjárművek jóváhagyásáról szóló közelmúltbeli (2007/46/EK) keretirányelvhez, illetve a jelenleg kidolgozás alatt álló ENSZ/EGB-előírásokhoz, melyekről a későbbiekben még részletesebben is szót ejtünk a véleményben.

1.4 Az EGSZB szerint a típus-jóváhagyási folyamatok és eljárások egyszerűsítése – amit az Európai Bizottság harmonizált szabályok bevezetése révén kíván elérni – úgy valósítható meg, ha a jelenlegi, illetve jövőbeli ENSZ/EGB-szabványokat fokozatosan, a technikai fejlődésnek megfelelő kiigazításokkal beépítjük a gépjárművek jóváhagyásáról szóló említett irányelv IV. mellékletébe.

1.5 Ami a fejlett biztonsági technológiák kérdését illeti: mivel nem mindegyik esetében állnak rendelkezésre a megfelelő műszaki leírások, és nem egyforma szinten, az EGSZB szerint ezekkel inkább egyedi javaslatokban kellene foglalkozni, amelyek tekintetbe veszik az ENSZ/EGB genfi munkacsoportjában folyó munka aktuális eredményeit.

1.6 Végezetül, ami a gumiabroncsokra vonatkozó szabványok kérdését illeti, az EGSZB elfogadja az iparág javaslatát, amely betartja az európai biztonsági javaslat menetrendjét, de egyszerűsíti azt: a tervezett öt bevezetési ciklus helyett csupán kettőt javasol.

1.7 A hangoztatott kételyek miatt az EGSZB örömmel fogadta az Európai Parlamentnek azt a kezdeményezését, hogy – az Európai Bizottság megbízásából készült tanulmányt követően – újabb tanulmányt készítsenek a tárgyban. Ez a második tanulmány azonban az egyértelműsítést illetően nem hozta meg a várt eredményeket.

1.8 A javasolt megoldások némelyikéhez szükséges költség-haszon elemzés hiányában az EGSZB attól tart, hogy az iparra – ennél fogva a fogyasztókra – nehezedő pluszköltségek tovább lassítják majd a forgalomban közlekedő európai gépkocsipark lecserélődését, amely a jelenlegi gazdasági válság miatt már amúgy is lelassult.

1.9 Végezetül az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamok típusjóváahagyást ellenőrző hatóságai a tárgyalat elfogadása után különös éberséggel vizsgálják meg, hogy az Európába importált járművek – és különösen azok gumiabroncsai – megfelelnek-e a biztonsági előírásoknak.

2. Bevezetés

2.1 Az elmúlt évtizedben megvalósult jelentős fejlődés ellenére a gépjárművek biztonsága és a környezet védelme továbbra is joggal áll az Európai Unió figyelmének középpontjában. Konkrétan az ad okot aggodalomra, hogy mindeddig csak szerény eredményeket sikerült elérni a közlekedésből származó környezet-szennyezés – elsősorban a CO₂-kibocsátás –, illetve a súlyos közúti balesetek áldozatainak számának csökkentése terén. Még mindig évente több mint 44 000-en halnak meg és további 1,7 millióan sérülnek meg közúti balesetekben a 27 tagállamban ⁽¹⁾.

2.2 Mint közismert, az EU típus-jóváahagyási szabályozása pontos előírások betartására kötelezi a gépjárműgyártókat – ezek egy részről a gépjárműben utazók optimális biztonságát, másrészt a környezet védelmét kívánják biztosítani. A típus-jóváahagyási szabályozás jelenleg közel 60 – mintegy 50 biztonsági és 10 környezetvédelmi – alapisírvérből áll össze, melyhez megközelítőleg 100 kapcsolódó módosító irányelv adódik hozzá.

2.3 A gépjárműágazatban jelenleg folyó kutatás és fejlesztés immár lehetővé teszi, hogy lényegre törőbb és hatékonyabb

(1) Forrás: CARE (Community Road Accident Database): a közúti balesetekről a tagállamok által szolgáltatott adatokat összegyűjtő és feldolgozó európai adatbázis.

választ adjunk erre a két kihívásra a közúti balesetek számát és a szennyezést egyaránt csökkenteni képes új technológiák alkalmazása révén, mind az újonnan tervezett, mind pedig – legalább részben – a jelenleg futó járműpark esetében.

2.4 A CARS 21 ⁽²⁾ ajánlásai szerint ezek a súlyos problémák integrált megközelítést igényelnek, melynek célkitűzései – amint a Bizottság alelnöke, Günter Verheugen is kiemelte a rendeletjavaslat ismertetése alkalmával – a polgárok, a környezet és az iparág érdekeit egyaránt szolgálják. Az EU biztonsági és környezetvédelmi céljainak megvalósítása érdekében rendszeresen korszerűsíteni kell az új gépjárművek gyártására vonatkozó különböző szabályozásokat. Másrésztől korlátozni kell az iparra nehezedő szabályozási terheket, ahol lehet, egyszerűsítve a meglévő szabályozást. A fent idézett CARS dokumentum ebből a megfontolásból az ENSZ/EGB-szabványok ⁽³⁾ alkalmazását ajánlja, ahol rendelkezésre állnak ilyenek.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A rendeletre irányuló javaslat három területen kívánja módosítani a meglévő gépjármű-típusjóváahagyási szabályozást: **az egyszerűsítés, a fejlett biztonsági rendszerek és a gumiabroncsok tekintetében.**

A javasolt rendelet konkrét céljai:

3.1.1 A gépjárművek és alkatrészeik biztonságára vonatkozó jelenlegi típus-jóváahagyási szabályozás módosítása:

Az Európai Bizottság hatályon kívül kíván helyezni több mint 150 meglévő irányelvet, és azokat egyetlen egységes, az EU-ban közvetlenül alkalmazandó tanácsi és európai parlamenti rendelettel kívánja felváltani.

3.1.2 Az alábbi biztonsági követelmények bevezetése:

- 2012-től elektronikus stabilitásszabályozó rendszer (ESC) kötelező beépítése az új személyautó- és haszongépjárműszériákba, illetve 2014-ig minden új gyártású gépjárműbe. Az ESC a gépjármű fék- és motorrendszerét szabályozva segíti a vezetőt abban, hogy kritikus helyzetekben (például rossz útviszonyok között vagy túl nagy sebességgel történő kanyarodáskor) is ura maradjon a járműnek.
- 2013-tól **fejlett vészfékező rendszer** (AEBS) kötelező beépítése a nehéz járművekbe, amely érzékelői révén figyelmezteti a vezetőt, ha túl közel megy az előtte haladó gépjárműhöz, és bizonyos helyzetekben vészfékezéssel

⁽²⁾ COM(2007) 22 végleges, 2007. február 7. – A 21. századi versenyképesség autóipari szabályozási keret.

⁽³⁾ Az Egyesült Nemzetek Szervezete genfi székhelyű Európai Gazdasági Bizottsága közös szabványok és szabályok kialakításával segíti 56 tagállamának együttműködését és integrációját különböző területeken, köztük a gépjármű-típusjóváahagyás terén.

igyekszik megelőzni vagy enyhíteni az ütközés következményeit. 2015-ig minden új gyártású járművet fel kell szerelni a rendszerrel.

- 2013-tól **sávellhagyásra figyelmeztető (LDW) rendszer** kötelező beépítése a nehéz járművekbe, amely figyelmezteti a vezetőt, ha járműve nem szándékosan – főként a vezető figyelmetlensége miatt – a sáv elhagyására készül. 2015-ig minden új gyártású járművet fel kell szerelni a rendszerrel ⁽⁴⁾.

3.1.3 Gumiabroncsokra vonatkozó új előírások ⁽⁵⁾:

- 2012-től kötelezővé válnának a **kis gördülési ellenállású gumiabroncsok** (LRRT), amelyek a menet közben – főként a kerék, az abroncs, illetve az útburkolat deformálódása miatt – keletkező mozgási ellenállás csökkentésével alacsonyabb üzemanyag-fogyasztást eredményeznek;
- 2012-től kötelező válnának az **abroncsnyomás-ellenőrző rendszerek** (TPMS), amelyek figyelmeztetik a vezetőt, ha az abroncsnyomás az optimális szint alá csökken;
- **zajscsökkentés**: a rendeletjavaslat I. mellékletében leírtak szerint;
- **nedves tapadás**: a rendeletjavaslat I. mellékletében leírtak szerint.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, amely a gépjárműgyártásra vonatkozó harmonizált előírások bevezetésével kívánja biztosítani a belső piac gördülékeny működését, és egyúttal magas szintű biztonságot és környezetvédelmet kíván garantálni.

⁽⁴⁾ A biztonsági követelményekre vonatkozó kötelező határidők összefoglalása:

- ESC: 2012.10.29. az új típusjóvá hagyások, 2014.10.29. az újonnan regisztrált járművek esetében
- AEBS: 2013.10.29. az új típusjóvá hagyások, 2015.10.29. az újonnan regisztrált járművek esetében
- LDW: 2013.10.29. az új típusjóvá hagyások, 2015.10.29. az újonnan regisztrált járművek esetében.

⁽⁵⁾ A világosság kedvéért összefoglaljuk a gumiabroncs-előírásokra vonatkozóan az Európai Bizottság által javasolt határidőket:

- 2012 – új gépjárműtípusok típusjóvá hagyása – a C1 gumiabroncsoknak meg kell felelniük a nedves tapadásra vonatkozó előírásoknak, a C1–C2–C3 gumiabroncsoknak pedig meg kell felelniük az 1. szintű gördülési ellenállási és zajszintelőírásoknak
- 2014 – újonnan regisztrált járművek – a C1 gumiabroncsoknak meg kell felelniük a nedves tapadásra vonatkozó előírásoknak, a C1–C2 abroncsoknak pedig meg kell felelniük az 1. szintű gördülési ellenállási előírásoknak
- 2016 – új gépjárműtípusok típusjóvá hagyása – a C1–C2–C3 gumiabroncsoknak meg kell felelniük a 2. szintű gördülési ellenállási előírásoknak; csak a zajszintelőírásoknak megfelelő C1–C2–C3 abroncsok regisztrálhatók és forgalmazhatók az EU piacán
- 2018 – csak a 2. szintű gördülési ellenállási előírásoknak megfelelő C1–C2 abroncsok regisztrálhatók az EU piacán
- 2020 – csak a 2. szintű gördülési ellenállási előírásoknak megfelelő C3 abroncsok forgalmazhatók az EU piacán.

4.2 Az EGSZB szerint a javasolt rendelet a hatályon kívül helyezendő irányelvek és következményeik alapos elemzését követően ideális eszköz lehet mind az aktív, mind a passzív biztonság növelésére – és csökkentheti ezáltal a közúti balesetek számát –, valamint a CO₂-kibocsátás csökkentésére irányuló mechanizmusok bevezetésére.

4.3 Az EGSZB felismeri, hogy inkább a maximális egyszerűsítés a cél, elsősorban a nemzeti hatóságok és az iparág érdekét tartva szem előtt. Az EGSZB ugyanakkor úgy véli, hogy a szabályozás egyszerűsítése nem korlátozódhat a meglévő eljárások egyfajta biztonsági keretrendelethez történő összevonására. Úgy véli továbbá, hogy meg kell fontolni azt is, milyen következményekkel járhat a 2007/46/EK rendelet ⁽⁶⁾ – az új uniós gépjármű-típusjóvá hagyási keretirányelv – bevezetése, hogy biztosítható legyen a következtetesség, és elkerülhetőek legyenek a kettős eljárások, amelyek nemhogy csökkentenék, de esetleg tovább növelik a hatóságokra és a gyártókra nehezedő terheket.

4.4 Az EGSZB osztja az Európai Bizottságnak azt a nézetét, amely szerint a járművek típusjóvá hagyására vonatkozó új előírások bevezetési ütemtervének számításba kell vennie az előírások műszaki végrehajthatóságát. Általában véve az új előírásokat kezdetben csak az új járműtípusokra kellene alkalmazni. A meglévő járműtípusoknak további haladékot kellene adni az új előírásoknak való megfelelésre.

4.5 Ami a gumiabroncsokra vonatkozó előírásokat illeti, nem szabad megfeledkezni arról, hogy az abroncs a jármű és az út közötti érintkezésben részt vevő egyetlen alkatrész, ezért biztonsági tulajdonságainak minden más célnél előbbre valónak kell lenniük. Következésképpen az EGSZB a következők mellett érvel:

- meg kell bizonyosodni arról, hogy a környezetbarát teljesítmény elvárása ne ássa alá a gépjárműhasználó biztonságára és a közbiztonságra vonatkozó, szintén fontos előírásokat,
- integrált megközelítést kell kidolgozni, amely az általános gumiabroncs-teljesítményt (gördülési ellenállás, nedves tapadás stb.) nem gyengíti azzal, hogy kizárólag a zajszint csökkentésére összpontosít (ami ugyanakkor szintén fontos).

4.6 Az EGSZB-nek kétségei vannak az Európai Bizottság megbízásából elvégzett hatástanulmány hatékonyságával kapcsolatban, és örömmel fogadta az Európai Parlament azon döntését, hogy újabb független tanulmányt kér. Az EGSZB úgy véli, hogy a hatástanulmányban felhasznált adatok esetleg torz eredményekhez vezethettek.

⁽⁶⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2007/46/EK irányelve (2007. szeptember 5.) a gépjárművek és pótkocsijaik, valamint az ilyen járművek rendszereinek, alkatrészeinek és önálló műszaki egységeinek jóváhagyásáról (keretirányelv).

4.7 Sajnálattal állapítja meg azonban, hogy az Európai Parlament megbízásából készített, 2008. november végén közzétett tanulmány⁽⁷⁾ nem ad választ a felmerült kérdésekre, és az EGSZB-nek sem az adminisztratív és technikai szempontokra, sem pedig az európai bizottsági javaslat részletesebb költség-haszon elemzésére vonatkozó kétélyeit nem oszlatja el.

4.7.1 Az említett tanulmány kizárólag a gumiabroncsokra és a TPMS-re összpontosít – ez utóbbi esetében előnyben részesíti a költségesebb „közvetlen” rendszert a „közvetettel” szemben (lásd alább) –, és semmi újat nem tartalmaz sem a többi fejlett biztonsági rendszerrel, sem a javasolt egyszerűsítés hatásaival kapcsolatban.

4.8 Mivel ez a helyzet, az EGSZB számára úgy tűnik, hogy a rendeletnek a javasolt formában történő bevezetéséből eredő, az ipar – következőképpen a fogyasztók – számára várható magasabb költségek ellensúlyozására nincsenek kellően kimutatott előnyök. Fennáll tehát annak a veszélye, hogy tovább lassul a forgalomban közlekedő európai gépkocsipark lecserélődése, amely a jelenlegi gazdasági válság miatt már amúgy is lelassult.

4.9 Az EGSZB szerint ezenkívül a biztonság tekintetében kiváló teljesítményszintet nyújtó európai iparág versenyképességének biztosítása érdekében olyan szabályozásra van szükség, amely végeredményben nem torzítja a versenyt azoknak az EU-n kívüli gyártóknak a javára, amelyek kétségtelenül alacsonyabb költség-szint – és gyakran alacsonyabb általános biztonsági szint – mellett termelnek. Ellenőrizni kell tehát, hogy az importált járművek és főképp a gumiabroncsok is ugyanúgy megfelelnek-e a rendeletben lefektetett előírásoknak.

4.10 Az EGSZB úgy véli továbbá, hogy megfelelően elemezni kell, milyen hatással jár a rendelet az egész gumiabroncsgyártó iparra. Az első elemzések szerint az értékesítéssel foglalkozó kis- és középméretű vállalkozások gazdasági fenntarthatósága veszélybe kerülhet. Az Európai Bizottság által javasolt határidők betartása esetén a valószínűsíthető eladatlan készletek nehéz helyzetbe hozhatják az értékesítési láncot: nem valószínű, hogy az ágazatban működő vállalkozások többsége – többnyire kisméretű és a nemzetközi piacra kijutni képtelen vállalkozások – képes lenne megszabadulni az esetlegesen nagy mennyiségű készletektől.

4.11 Bár a témakör nem tartozik a Közösség kizárólagos hatáskörébe, az EGSZB osztja az Európai Bizottság azon álláspontját – amely joggal kívánja elkerülni az egységes piac előtti akadályok kialakulását, és tisztában van az előterjesztett rendelet határokon átnyúló következményeivel –, hogy a javaslat célkitűzéseit a tagállamok önmagukban nem tudják megfelelően teljesíteni, ezért uniós szinten egyeztetett, kötelező érvényű intézkedésekre van szükség.

4.12 Az EGSZB határozottan helyesli azt a javaslatot, hogy a tagállamoknak kelljen meghatározniuk a rendeletben foglaltak megsértése esetén alkalmazandó szankciókat, és hogy ezeknek a szankcióknak hatásosoknak, arányosoknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük.

4.13 Az EGSZB helyesli, hogy az Európai Bizottság a rendeletet választotta jogi eszközként, mivel a rendelet egységes végrehajtási módokat és határidőket biztosít valamennyi tagállamban – ami különösen fontos szempont egy ilyen technikai jellegű jogszabály esetében. Mindemellett a kétszintű megközelítés lehetővé teszi, hogy az alaprendelkezéseket az együttdöntési eljárásban elfogadandó rendeletjavaslat fektesse le, a technikai részleteket egy második, komitológiai eljárásban elfogadandó rendeletre hagyva.

5. Részletes megjegyzések

5.1 Az EGSZB támogat minden, a szabályozás egyszerűsítésére irányuló kezdeményezést. Ugyanakkor, mint a fentiekben jelezte, súlyos kétségei vannak a cél megvalósításának eszközével kapcsolatban. Az EGSZB véleménye szerint az egyszerűsítésnek éppen azt kell jelentenie, hogy az új rendelet nem lehet egyenlő a korábbiak összegével; továbbá minden esetben el kell kerülni, hogy a tanúsító szervekre újabb terhek nehezedjenek.

5.2 Az EGSZB szerint azonban a típus-jóváhagyási folyamatok és eljárások egyszerűsítése – amit az Európai Bizottság harmonizált szabályok bevezetése révén kíván elérni – a jelenlegi és jövőbeli ENSZ/EGB-előírásoknak a 2007/46/EK irányelv IV. mellékletébe⁽⁸⁾ történő **fokozatos** beépítése (különösen a szigorúbb szabályozási előírások esetében, ahol bizonyos átállási idő⁽⁹⁾ (*lead time*) szükséges az adott termék megfeleltetésének biztosításához) és a technikai fejlődésnek megfelelő kiigazítások következetes alkalmazása révén valósítható meg.

5.2.1 Ez a bevezetési mód nem szerepel a rendelethez kapcsolódó hatástanulmány c) alternatívájában („az összes hatályos irányelv helyébe a javasolt rendelet lép”); csak a b) opcióban merül fel, amely így szól: „az egyes irányelveket meg kell vizsgálni, ha és amikor igény merül fel a módosításukra, és el kell dönteni, hogy indokolt-e az irányelv felváltása”. Ráadásul a c) alternatíva kiválasztása mellett a hatástanulmányban felhozott érvek („ez az egyszerűsítés leggyorsabb módja, amely összhangban van a CARS 21 ajánlásaival”) nem tűnnek elég alaposnak, és nem veszik kellően figyelembe a CARS 21 egyéb olyan alapvető elemeit, mint a fenntarthatóság, az ENSZ/EGB-előírások tekintetbe vétele, illetve a megfelelő ipari átállási idő biztosításának szükségessége a szabvány által érintettek számára.

5.2.2 Ha a c) alternatívát választjuk, a rendelet azokon a területeken bizonyulhat hatékonyak, ahol nincs megfelelő ENSZ/EGB-előírás, illetve ahol – a gumiabroncsok esetében – olyan felszerelési előírások szükségesek, amelyekre az ENSZ/EGB-szabályozás nem terjed ki.

(7) A gépjárművek általános biztonságára vonatkozó típus-jóváhagyási előírások (IP/A/IMCO/ST/2008-18).

(8) 2007/46/EK irányelv – IV. melléklet: A járművek EK-típusjóváhagyásához szükséges követelmények jegyzéke.

(9) Az iparág számára egy-egy olyan új előírás teljesítéséhez szükséges idő, amely a termék szerkezetének megváltoztatásával jár.

5.3 Az EGSZB a rendelet valóban hatékony működése érdekében alternatív megoldásként lehetséges kompromisszumnak tartaná egy megfelelő hatályba lépési időpont kitűzését, amely elkerülhetné a rendeletjavaslat által jelenleg felvetett problémákat, és kiküszöbölné azt a kockázatot, hogy az ENSZ/EGB esetleg olyan szabványokat alkotson, amelyek a hatályon kívül helyező irányelvekétől eltérő követelményeket (vagy alkalmazási időpontokat) írnak elő.

5.4 Ami az adminisztratív szempontokat illeti, az EGSZB a IV. mellékletben felsorolt irányelvekhez kapcsolódó tanulmány fényében azt gondolja helyesnek, hogy a rendelet teljes vagy részleges hatályba lépésétől függetlenül magának a rendeletnek is meg kell őriznie a korábbi irányelvekben foglalt alkalmazási határidőket, és figyelembe kell vennie az ezen irányelvek helyébe lépő ENSZ/EGB-előírások átmeneti rendelkezéseit.

5.5 Az EGSZB szerint ezenkívül a „fejlett biztonsági technológiák” nem tartoznak egy „horizontális” rendelet tárgykörébe, hanem egyedi javaslatoknak és/vagy az ENSZ/EGB-előírások módosításainak a tárgyát kell képezniük, melyeket az ENSZ/EGB megfelelő genfi munkacsoportjainak (GRB, GRRF, GRSP⁽¹⁰⁾) keretében kellene előterjeszteni és megvitatni, ahol mód van a javasolt biztonsági rendszerek megfelelő technikai elemzésére. Hasonló megközelítést kellene alkalmazni az Európai Bizottság által is kiemelt olyan esetekben, ahol az ENSZ/EGB-keretek között nincs az EK-irányelvekben foglalt előírásoknak megfelelő követelmény.

5.6 A fejlett útbiztonsági rendszerek kérdésével kapcsolatban az EGSZB a következőket emeli ki:

5.6.1 Az **elektronikus stabilitásszabályozó rendszerrel** kapcsolatban Genfben folyamatban van a meglévő szabványok kiigazítása, és a folyamat az M2, N2, M3, illetve N3 kategóriák⁽¹¹⁾ esetében már be is fejeződött. Az EGSZB szerint az ütemezésnek azonosnak kellene lennie a 13. számú ENSZ/EGB-előírás⁽¹²⁾ 12.4.1. pontjában található táblázat menetrendjével, amely az előírások fokozatos bevezetését javasolja 2009 júliusától kezdődően 2016 júliusáig, a gépjármű típusától függően.

⁽¹⁰⁾ Az ENSZ/EGB genfi bizottságának munkacsoportjai: Fék és Futómű Munkacsoport (GRRF); Zaj Munkacsoport (GRB); Világítás és Fényjelzés Munkacsoport (GRE); Általános Biztonsági Előírások Munkacsoport (GRSG); Szennyezés és Energia Munkacsoport (GRPE); illetve Passzív Biztonság Munkacsoport (GRSP).

⁽¹¹⁾ Az N kategóriába a legalább négy kerékkel rendelkező, teherszállításra alkalmas gépjárművek tartoznak. Ezeket a járműveket maximális össztömegük alapján három osztályba – N1, N2 és N3 – sorolják: N1 < 3 500 kg; N2 < 12 000 kg; N3 > 12 000 kg. Az N1 osztály további 3 alkategóriára oszlik – NI, NII és NIII –, szintén a tömeg alapján. Az M kategóriába másrészt a legalább négy kerékkel rendelkező, személyszállításra tervezett gépjárművek tartoznak. Ezek szintén három osztályra oszlanak – M1, M2 és M3 – a szállítható személyek száma és maximális össztömegük alapján: M1 < 9 férőhely; M2 > 9 férőhely és < 5 000 kg; M3 > 9 férőhely és > 5 000 kg. Az O kategóriába a pótkocsis járművek tartoznak.

⁽¹²⁾ 13. számú ENSZ/EGB-előírás: Nehéz gépjárművek fékrendszerei.

5.6.2 **Fejlett vészfékező rendszer:** az iparág csak akkor fejleszthet ki kötelezően előírt rendszereket, ha azoknak létezik világosan meghatározott műszaki leírásuk, amely a rendelkezésre álló információk alapján az AEBS esetében nem mondható el. Nem lehet bevezetési időpontot kitűzni műszakilag meg nem határozott rendszer alapján, és a bevezetést megfelelő – pontos számításokon alapuló költség-haszon elemzést is tartalmazó – hatástanulmányoknak kell megelőznie.

5.6.2.1 A fejlett vészfékező rendszernek a javaslat 3. cikkében foglalt meghatározása meglehetősen tág, és nem kellően megbízható rendszereket is magában foglalhat. Ezek a rendszerek maguk is biztonsági kockázattá válhatnak az éretlen technológiák következtében. A rendelkezéseknek gondoskodniuk kell a megfelelő kutatásról és fejlesztésről, illetve a kellően hosszú bevezetési időről.

5.6.3 Az AEBS-re vonatkozó rendelkezések az M2, M3, N2 és N3 kategóriákra vonatkoznak. Az N1 kategóriába tartozó könnyű haszongépjárműveknek sok esetben léteznek olyan változatai is, amelyek magasabb (N2, M2, illetve M3) kategóriákba tartoznak, ezért a viszonylag alacsony volumenű nehezebb változatok esetében diverzifikálni kell a modellválasztékot. Értelmesebbnek tűnne az AEBS-előírásokat a nehéz haszongépjárművekre, vagy legalábbis a 7,5 tonna feletti össztömegű járművekre korlátozni, és megfontolni egyes kategóriák mentességét, például a városi buszok, a hulladékgyűjtő járművek és más, kis sebességű közlekedő közszolgálati járművek esetében.

5.6.4 **Sávelhagyásra figyelmeztető rendszer:** az EGSZB szerint itt is ugyanazokat kell megfontolni, mint az AEBS esetében:

- a műszaki leírások szükségességét, melyeket a genfi ENSZ/EGB-nek kell meghatároznia,
- a különböző gépjármű-kategóriák közötti technikai különbségtételt,
- költség-haszon elemzéseket, illetve egyes járműkategóriák mentességét.

5.7 Összefoglalva az EGSZB elszórtan tartja az **AEBS** és az **LDWS** bevezetését, amely jelenleg csak a nehéz járművekre alkalmazható. További kutatási és kísérletezési időszak szükséges, hogy megbizonyosodhassunk róla, milyen valós előnyöket kínálnak ezek a rendszerek. Ez hasznos eredményeket hozna egyúttal a rendszerek könnyű gépjárművekre való későbbi alkalmazására nézve is.

5.8 **TPMS:** mivel a rendszer műszaki követelményeiről jelenleg is folynak a viták a GRRF⁽¹³⁾ informális csoportján belül, az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy várja meg a munkacsoport munkájának végeredményét (amely az Európán kívüli országokban már bevezetett előírásokat is figyelembe fogja venni), mielőtt döntést hoz a kérdésben. A személygépjárművek

⁽¹³⁾ GRRF: Fék és Futómű Munkacsoport.

költségnövekedésének elkerülése érdekében kívánatosabb volna olyan mérési érzékenységet előírni, amely a „közvetett” rendszer alkalmazását is lehetővé tenné, tekintettel annak számos pozitív aspektusára, főleg arra, hogy a gumiabroncsok cseréje után is tovább képes működni. A „közvetlen” rendszer viszont minden egyes gumiabroncsba külön érzékelő beszerelését igényli. Ehhez az érzékelőket vagy le kell cserélni az abroncsokkal együtt, vagy pedig a csere alkalmával szét kell szedni, ki kell venni és újra fel kell szerelni. Ez nemcsak költséges, de nehéz is, mivel az érzékelők kívülről nem láthatók, és könnyen megsérülhetnek.

5.9 Ami a gumiabroncsokra vonatkozó műszaki előírásokat illeti, az EGSZB a következőkre kíván rámutatni:

- **Zaj:** a javasolt zajcsökkentési szintek a járművek, és ezáltal a fogyasztók biztonságának csökkenésével járhatnak, miközben a nagy forgalmú szakaszokon bevezetett sebességkorlátozások és/vagy az útburkolatok felújítása 3-szor vagy 4-szer jelentősebb zajcsökkentést eredményezhetne. Ráadásul például a C3 osztályban a 3dB-es csökkentés nehezen megvalósítható a gumiabroncsok úttartási tulajdonságainak romlása nélkül. Az elülső C3 gumiabroncsoknak „agresszív” felülettel kell rendelkezniük, hogy megfelelő tapadással rendelkezzenek a csúszós felületeken.
- **Gördülési ellenállás:** a C1 és C2 kategóriák esetében felül kell vizsgálni az alkalmazási határidőket, a C3 gumiabroncsok a sajátos jellegük miatt pedig további elemzést igényelnek, és a rendelkezés bevezetését szükség esetén egy további hatástanulmány elkészültéig el kell halasztani.
- **Nedves tapadás:** az Európai Bizottság javaslata, amely szerint a 117. számú ENSZ/EGB-előírás⁽¹⁴⁾ alapján kötelező előírásokat kell bevezetni, teljes egészében elfogadható.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

5.10 Az EGSZB kiemeli, hogy a rendeletjavaslat két évente újabb változtatásokat kíván bevezetni, ami nincs összhangban a gumiabroncsgyártó ipar számára szükséges átállási idővel. Ez semmiképpen sem felel meg a „jobb szabályozás” elvének. Az EGSZB ezért támogatja az iparág által javasolt megoldást, mely szerint tiszteletben kell tartani a javaslat menetrendjét, de egyszerűsíteni kell azt, két végrehajtási ciklusra csökkentve (2012–2016 és 2016–2020) a jelenleg javasolt ötöt. Ez lehetővé tenné a típusjóváhagyási és logisztikai folyamatok, valamint az esetlegesen felhalmozódó készletek hatékony kezelését.

5.11 További tisztázásra váró aspektus a felújított gumiabroncsok kezelésének kérdése. Az ilyen típusú gumiabroncsok meghatározása (109. számú ENSZ/EGB-előírás) a gyártás helyére, nem pedig magára a gumiabroncs típusára utal. Világos, hogy nehézségeket okoz a gumiabroncs „típusának” az új rendelettel összhangban – például a zajszint tekintetében – történő meghatározása egy olyan gyár esetében, amely a gumiabroncsok széles skálájának felújítását végzi. Az EGSZB álláspontja szerint az alkalmazás jelentős nehézségeire és a vállalatokra – elsősorban a kkv-kra – háruló hatalmas költségekre való tekintettel az ágazatot fel kellene menteni a rendelet hatálya alól, viszont a tervezett biztonsági előírásokat nekik is mind be kell tartaniuk.

5.12 Végezetül az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fontolja meg, nem lehetne-e a gyártás időpontját alapul venni a gumiabroncsokra alkalmazandó előírások meghatározásakor, mivel a jelenlegi előírások alapján ennek a dátumnak szerepelnie kell minden egyes, az Európai Unióban forgalmazott gumiabroncsban, könnyen felismerhetővé téve azt az értékesítőket, a fogyasztókat és a nemzeti hatóságok számára is. Ez az időpont – nem pedig a forgalmazás, illetve értékesítés időpontja – bizonyíthatná, hogy az adott abroncs megfelel az új kötelező előírásoknak.

⁽¹⁴⁾ 117. számú ENSZ/EGB-előírás: Gumiabroncsok gördülésszaj-kibocsátása.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: A Bizottság közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Gondolkozz előbb kicsiben!” – Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: „Small Business Act”

COM(2008) 394 végleges

(2009/C 182/06)

Előadó: **Henri MALOSSE**

Társelőadó: **Claudio CAPPELLINI**

2008. június 25-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „Gondolkozz előbb kicsiben!” – Európai kisvállalkozói intézkedéscsomag: „Small Business Act”

COM(2008) 394 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Henri MALOSSE, társelőadó: Claudio CAPPELLINI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 112 szavazattal 10 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 INT/390 és INT/394 jelzésű véleményében ⁽¹⁾ az EGSZB már kifejezte támogatását egy olyan ambiciózus európai kisvállalkozói intézkedéscsomag (SBAE) iránt, amely összhangban van azokkal a növekedési és munkahely-teremtési lehetőségekkel, amelyeket a 23 millió jelenlegi, valamint a többi, a jövőben meg alapítható kis- és középvállalkozás képvisel az Unió számára.

1.2 A jó szándékú kijelentések és a meggyőző (többek között az európai zártkörű társasággal, vagy a fizetési határidőkkel kapcsolatos) projektek ellenére az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság tervezete nem tükrözi a kérdés fontosságát, különösen a jelenlegi gazdasági és pénzügyi nehézségekre tekintettel.

1.3 Az EGSZB ezért egy olyan ambiciózus európai kisvállalkozási intézkedéscsomagot (SBAE) javasol, amely többek között az alábbiakat tartalmazza:

– jogi eszközt, amely érvényre juttatja a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elvének alkalmazását, a lehető legnagyobb kényszerítő hatás mellett garantálva ezeknek a kormányzási elveknek a hatékony és konkrét megvalósítását mind közösségi, mind pedig tagállami és regionális szinten,

– pontos határidőkkel és megfelelő eszközökkel kiegészített ütemtervet az SBAE konkrét és nagyszabású intézkedéseinek végrehajtásához,

⁽¹⁾ Az EGSZB „Különböző politikai intézkedések, amelyek a megfelelő finanszírozáson túl hozzájárulhatnak a kkv-k növekedéséhez és fejlődéséhez” (HL C 27., 2009.2.3., 7. o.), valamint „Nemzetközi közbeszerzési szerződések” (HL C 224., 2008.8.30., 32. o.) című feltárási véleménye.

– világos elkötelezettségeket az adminisztrációs terhek csökkentése terén, különös tekintettel az egyszeri adatszolgáltatás elvére, amely minden adminisztratív formáság esetén alkalmazandó,

– az Európai Bizottság szolgálatainak átszervezését annak érdekében, hogy a kkv-k valódi partnerrel és eszközökkel rendelkezzenek a vállalkozások „európaivá válásának” elősegítéséhez,

– olyan európai eszközöket, amelyek elősegíthetik a tőkésítést, a hálózatba szerveződést, a beruházásokat és az egész életen át tartó tanulást a kis- és középvállalkozásokban,

– az összes európai politikát összefogó egységes politikai keretet annak érdekében, hogy a kis- és középvállalkozások létét szokásos, és ne rendhagyó esetként kezeljék,

– az SBAE céljainak nemzeti szintű (ideértve a jogalkotói szintet is) lebontását,

– a közvetítő szervezetek és a szociális partnerek közötti állandó konzultáció gyakorlatának újraindítását.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai Unió francia elnöksége felkérte az intézményeket, hogy az USA-ban jelenleg érvényben levő, a kkv-k érdekeit védő törvényre támaszkodva foglaljék közre egy kisvállalkozói intézkedéscsomag elképzelését. Egy ilyen kisvállalkozói intézkedéscsomag gondolatát egyébként az EGSZB ⁽²⁾ már korábban megemlítette, és az Európai Parlament is felvetette.

⁽²⁾ Lásd az EGSZB munkáját a CESE számú véleménnyel kapcsolatosan (előadó: Christine Faes; HL C 256., 2007.10.27., 8. o.).

2.2 Emlékeztetőül: az említett amerikai kisvállalkozói törvény létrehoz egy az amerikai kkv-k támogatásával foglalkozó hivatal (Small Business Administration), illetve a kisvállalkozások – elsősorban etnikai kisebbségek, nők és fiatalok általi – alapítását és fejlesztését célzó intézkedéseket tartalmaz. Ezenkívül magában foglal olyan intézkedéseket is, amelyek célja, hogy az amerikai szövetségi állam és különböző kormányzati szervei a közbeszerzési szerződések odaítélésakor részesítsék előnyben a kkv-eket.

2.3 Amikor az Európai Unió – mint a Föld minden más térsége is – súlyos pénzügyi és gazdasági válságot él át, a vállalkozások, különösen pedig a kkv-k a legérzékenyebb, egyszersmind legfontosabb mozgatórugói a munkahelyteremtésnek és a fellendülési képességnek. Emiatt az SBAE – sokkal több ambícióval átdolgozva – alapvető eszközévé válhatna az EU új hosszú távú, a beruházásokat, a növekedést és a munkahelyteremtést célzó stratégiájának.

2.4 Az EGSZB a közelmúltban két alkalommal fejtette ki véleményét a témában:

- egy feltáró véleményben, amelyet a szlovén elnökség felkérésére készített a kkv-k növekedéséhez és fejlődéséhez hozzájárulni képes különböző politikai intézkedésekről, és amelyben javaslatokat tett egy egyszerű politikai nyilatkozatnál hatékonyabb SBAE-re ⁽³⁾,
- egy a francia elnökség felkérésére a nemzetközi közbeszerzési szerződésekről készített véleményben, amely kifejezetten hivatkozott a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) által kezdeményezett Közbeszerzési Megállapodás (GPA) felülvizsgálatának keretében zajló tárgyalásokra, és többek között ambiciózus ütemtervet javasolt az SBAE bevezetéséhez ⁽⁴⁾.

2.5 Bár örömmel fogadja az ebben a kisvállalkozói intézkedéscsomagban megjelenő pozitív kezdeményezéseket, az EGSZB helyteleníti az Európai Bizottság által választott formát (egyszerű közlemény), hiszen az nem tartalmaz kötelező elemet a határidőkre és az eszközökre vonatkozóan. Semmiféle olyan javaslatot sem tesz, amely garantálná a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elvnek hatékony megvalósítását.

2.6 Sajnálkozását fejezi ki tehát amiatt, hogy a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elv nem képezi külön jogalkotási intézkedés tárgyát, amely célja az elvnek a jogalkotási folyamatban való szisztematikus alkalmazásának és gyakorlati megvalósításának biztosítása lenne. Az EGSZB úgy véli, hogy különösen fontos a kötelező jelleg kérdése a kormányzati elveknek a kisvállalkozások érdekében való megvalósítása kapcsán. Érdemes tehát szövegben

⁽³⁾ Az EGSZB feltáró véleménye: „Különböző politikai intézkedések, amelyek a megfelelő finanszírozáson túl hozzájárulhatnak a kkv-k növekedéséhez és fejlődéséhez” (HL C 27., 2008.2.3., 7. o.).

⁽⁴⁾ Az EGSZB feltáró véleménye a Nemzetközi Közbeszerzési Szerződésekről (HL C 224., 2008.8.30., 32. o.).

vagy arra alkalmas eszközben rögzíteni az elv gyakorlati alkalmazását, valamint a közösségi, nemzeti és területi szintű jog- és politikaalkotás minden szakaszában való megjelenítését.

2.7 Mélységesen sajnálja, hogy a fent említett ütemtervre vonatkozó javaslatát nem vették figyelembe a munkaprogram és a prioritások tekintetében, amelyeknek nem kell jogalkotási folyamat tárgyát képezniük, hiszen már létező programok részei, vagy azok félidei felülvizsgálata alkalmával válhatnak azzá. A javasolt konkrét intézkedések közül sok áll kidolgozás, vagy akár már régóta megvalósítás alatt. A legfontosabb, hasznos javaslatok – például az európai zártkörű társaság státútumára, a fizetési határidőkre, a csökkentett HÉÁ-ra, vagy éppen az állami támogatással kapcsolatos csoportos mentesítésre vonatkozóak – elég jól jellemzik a helyzetet.

2.8 A kisvállalkozói intézkedéscsomagnak világos különbséget kell tennie egyrészt a kkv-k többségét képviselő, nagyrészt a vállalkozás feletti ellenőrzés megtartása érdekében növekedni nem kívánó családi vagy kézműves jellegű, helyi piaccal rendelkező kisvállalkozások, másrészt pedig a közép- vagy kisméretű, erős növekedési potenciállal rendelkező, „előfutárnak” nevezhető vállalatok között. Kiemelt figyelmet kell fordítani e tekintetben a strukturális hátrányoktól sújtott – különösen a szigeti, hegyvidéki és gyéren lakott – régiók kis- és középvállalkozásaira.

2.9 Ezekre való tekintettel kérték fel az EGSZB-t, hogy fejtse ki véleményét az Európai Bizottság közleményéről. Az pedig a minél jobb válasz érdekében 2008. október 7-én a Francia Kézműveskamarák Állandó Gyűlésével (Assemblée Permanente des Chambres de Métiers) együttműködésben meghallgatást szervezett Párizsban.

3. Az EGSZB 1. ajánlása: a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elv alkalmazásáról szóló, kötelező érvényű jogi eszköz

3.1 Az SBAE nem korlátozódhat arra, hogy csupán egy újabb politikai elismerés legyen: jogszabályi formát is kell öltetnie, ami kötelezővé teszi az alkalmazását.

3.2 A „Gondolkozz előbb kicsiben!” elvvel kapcsolatosan az EGSZB megerősíti korábbi álláspontját (INT/390 vélemény), és kéri, hogy az lépjen elő kötelező érvényű szabállyá valamilyen, még meghatározásra váró formában (viselkedési kódex, intézményközi megállapodás, tanácsi határozat), amelynek kialakításában részt vesz az Európai Parlament, az Európai Bizottság és a Tanács is. Jó megoldásnak tűnik a 2003. évi, jobb jogalkotásról szóló egyezményhez hasonló jogalapokon nyugvó intézményközi megállapodás; ennek lehetőségét – más megoldásokkal együtt – az EGSZB megvizsgálhatná. Ennek a kötelező érvényű szabálynak igen konkrétan kellene biztosítania az alábbiakat:

3.2.1 **hogyan a jogalkotási szövegek kidolgozása során minden szinten vegyék figyelembe a különböző kkv-kategóriák specifikus helyzetét és sajátos szükségleteit.** Minden új, a vállalkozásokkal kapcsolatban születendő európai jogszabályról előzetesen konzultációt kell folytatni a közvetítő szervezetekkel,

köztük a szociális partnerekkel és a szociális gazdaság szervezeteivel. Ennek során a válaszadási határidőt legalább 12 hétben kell meghatározni (nem pedig 8-ban, amint azt az Európai Bizottság javasolja);

3.2.2 hogy a vállalkozásokkal kapcsolatos semmiféle jogszabályt ne lehessen túl gyakran (6 évnél gyakrabban) módosítani. Azt is kellene javasolni, hogy minden kötelező érvényű új jogszabály életbe lépésének dátuma egyszerre, a következő év január 1-jén legyen, a kötelezettségek lazítását vagy egyszerűsítését jelentő jogszabályok viszont azonnal, bármikor jogerőre emelkedhessenek;

3.2.3 hogy a jogszabályok minden szinten tartsanak szem előtt négy alapvető elvet:

- kötelező módszeres hatáselemzés a kkv-k szempontjából minden új jogszabály esetén: egyetlen jogalkotási javaslat sem kerülhetne elfogadásra anélkül, hogy előzetesen ne végeztek volna elemzést az érintett tevékenységi szektor különböző kategóriájú vállalkozásaira kifejtett hatás tekintetében,
- az arányosság elve, amelyet szisztematikusan minden vállalkozástípusra alkalmazni kell,
- az egyszeri adatszolgáltatás elve minden, a vállalkozásoktól elvárt formalitás során,
- az elővigyázatosság elve az újabb kötelező érvényű jogszabályokra való felkészülés érdekében.

3.2.4 hogy a belső piacon legyen kötelező az adminisztrációs terhek számszerűsített egyszerűsítése; a cél az európai jogalkotás által előírt bürokratikus terhek 25 %-kal való csökkentése 2012-re.

4. Az EGSZB 2. ajánlása: pontos, megvalósítási határidőket, eszközöket és szükség esetén a finanszírozás módjait is tartalmazó ütemterv

4.1 Az EGSZB a tevékenységek prioritását, konkrét intézkedéseket, azok megvalósítási határidejét, illetve adott esetben a megvalósítás és a finanszírozás eszközeit is tartalmazó pontos ütemterv kialakítását javasolja. Biztosítani kell, hogy minden javasolt intézkedést 2013-ig valósítsanak meg, és társuljanak hozzájuk nyomonkövetési és értékelési eszközök is.

4.2 A 92 cselekvésből álló katalógus formáját öltő operatív részt illetően: miközben támogatja ezeket a cselekvéseket – amelyek gyors megvalósítását el szeretné érni mind közösségi, mind tagállami szinten –, az EGSZB megismétli, hogy azokat a már elkezdett vagy elhatározott tevékenységek megvalósításának vagy kiterjesztésének tekinti a négy jogalkotási intézkedés mintájára. Ezek az intézkedések nem veszik kellően figyelembe a kkv-k különböző kategóriáinak elvárásait és igényeit; az EGSZB ambiciózusabb tervet várna el, amely összhangban van a kisvállalkozások valós szerepével és a világgazdasági helyzettel. Javasolja ezért az Európai Bizottságnak, a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek, hogy hozzanak létre egy valódi, a kkv-kat és mikro-vállalkozásokat támogató európai projektet, amely nem csupán a

jelentős növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások támogatásán alapul, hanem a helyi szintű gazdaságon, a szociális gazdaság vállalatain és a „tradicionális” tevékenységeken, illetve a hatóságok, a gazdasági és szociális partnerek, a képviselői szervezetek és a kkv-k különböző kategóriái közötti jobb párbeszédet lehetővé tevő jobb kormányzáson, valamint a kkv-k különböző kategóriái eltérő helyzetének valódi figyelembevételén is.

4.3 A közösségi szinten javasolt cselekvések közül az EGSZB kiemelten támogatja az alábbiakat:

- **az európai zártkörű társaság alapításáról szóló rendelettervezetet** ⁽⁵⁾, amely egy az EGSZB által 2001-ben egy saját kezdeményezésű véleményben az egységes piac növekedése által biztosított lehetőségekből profitálni képes „eurovállalatok” létrehozása, illetve ezáltal a különböző tagállamokban létrehozott leányvállalatok megalapításával kapcsolatos formalitások és költségek csökkentése érdekében javasolt kezdeményezés. Az EGSZB szeretné, ha ezt a projektet gyorsan megvalósítanák, olyan formát találva, amely semmilyen módon nem vezet versenytorzuláshoz, vagy a szociális jogok csorbulásához,
- **a fizetési határidőkkel kapcsolatos felülvizsgált irányelvjavaslatot** ⁽⁶⁾, amely szigorúbbá tenné a 30 napon túli fizetés esetén az állami hatóságokkal szemben fennálló kötelezettségeket és büntetéseket.

4.4 Az EGSZB többek között az alábbi újabb ambiciózus és konkrét intézkedéseket javasolja:

- az építőiparban működő kkv-k **energiahatékonyságát támogató kísérleti intézkedéseket**, tekintettel a kis- és középvállalatok ágazati súlyára (a szektorban működő vállalatok 80 %-a) és potenciálisan számottevő hozzájárulására a CO₂-kibocsátás csökkentésével kapcsolatos célkitűzések eléréséhez (a kibocsátások 40 %-a a lakóépületekből ered),
- **a különböző tevékenységi ágakhoz és vertikumokhoz igazított intézkedéseket és fokozatos, lépésekre lebontott környezetvédelmi vezetési folyamatokat** a kisvállalkozások számára annak biztosítása érdekében, hogy a környezetvédelmi és energetikai célkitűzések ne szorítsák ki őket a piacról,
- **a vállalkozások európaivá válását támogató konkrét közösségi intézkedéseket**, amelyek kapcsolatteremtést vagy együttműködést ösztönző programok formáját öltik (lásd a korábbi, az Európai Bizottság által a 2000-es években helytelen módon beszüntetett EUROPARTENARIAT, illetve INTERPRISE programokat),

⁽⁵⁾ COM(2008) 396 végleges

⁽⁶⁾ 2000/35/EK irányelv (HL L 200., 2000.8.8., 35. o.). EGSZB-velemény: HL C 407., 1998.12.28., 50. o.

- **a vállalkozások jobb bevonását az európai képzési és oktatási tevékenységbe**, különösen egy olyan új program által, amely közelebb hozza a vállalkozásokat az oktatási intézményekhez. Az EGSZB egyébként megismétli arra irányuló kérését, hogy erősítsék meg a szakmunkások és a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok mobilitását támogató programokat,
- **a vállalkozások átadásának megkönnyítését és ösztönzését**. Az EGSZB megerősíti a vállalkozások átadásának-átvételének jelentőségét, különös tekintettel a városi, illetve vidéki környezetben működő termelő és szolgáltató kisvállalkozásokra, amelyek eltűnése jelentős negatív hatásokkal járna. Különösen a közelítési rendszerek, az adózásügyi ösztönzők, a tőkésítés, valamint a magán- és közszféra közötti partnerségek támogatását ajánlja,
- **az Enterprise Europe Network nevű hálózat következetesebb fejlesztését annak érdekében, hogy az valódi információs és együttműködési hálózattá váljon.**

4.5 A világszintű recesszióra tekintettel az EGSZB különösen támogatja az EBB és az EBA révén **megerősített pénzügyi mechanizmusokat**, amelyeknek célja a rövid távú finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése és a nehéz helyzetbe került vállalkozások fenntartása, amennyiben annak még van értelme. Ebből a szempontból, tekintettel az aktuális gazdasági helyzetre, a jelenlegi és az SBAE által javasolt kezdeményezéseket jelentős mértékben ki kellene terjeszteni. Mindenekelőtt abba kellene hagyni a jelentéktelen kísérleti projekteket, és valódi munkába kellene kezdeni a vállalkozásközi finanszírozási (kockázatitőke-, „business angel”, kölcsönös kezességi) hálózatok kiépítése és megerősítése, illetve az európai és határokon átnyúló projektek finanszírozását célzó alapok létrehozásának támogatása terén.

4.6 Ezenkívül az EGSZB – amint azt korábbi, 390/2008. számú véleményében is jelezte – kéri, hogy az SBAE tartalmazzon új kezdeményezéseket, amelyek megfelelnek a számos közösségi konferencia keretében a szervezetek, illetve az EGSZB és az Európai Parlament által kinyilatkoztatott alábbi igényeknek:

- **a kkv-k dimenziójának integrálása valamennyi uniós politikába**: az EGSZB kiemelte, hogy a politikai nyilatkozatokon kívül, a jogszabályok kidolgozásakor még mindig gyakran a nagyvállalkozások modellje az uralkodó,
- **az adminisztratív egyszerűsítésre irányuló stratégia folytatása**, különös figyelmet fordítva azonban az érintett ágazati közvetítő szervezetekkel való tökéletes koordinációra. Az Európai Bizottságnak biztosítania kell a szervezetekkel és az EGSZB-vel való jobb együttműködést, hogy az egyszerűsítésnek ne legyenek a céllal ellentétes hatásai. Ismételten

hangot ad kétségeinek annak megalapozottságát és hatóságát illetően, hogy a kisvállalkozások szisztematikusan mentesülnek egyes jogalkotási intézkedések alkalmazása alól; jobban örülne, ha a végrehajtás során az arányosság elve érvényesülne,

- **a közvetítő szervezetek nyomonkövetési és tanácsadási tevékenységeinek támogatása**. Az EGSZB nagy jelentőséget tulajdonít a kormányzási kérdéseknek, különös tekintettel a konzultáció és a nyomon követés témájára. Sajnálkozását fejezi ki amiatt, hogy az Európai Bizottság nem értékeli nagyobbra a közvetítő szervezetek szerepét, amelyek pedig alapvető jelentőséggel bírnak a több millió vállalkozással, azok vezetőivel és beosztottjaival való párbeszéd során. Az EGSZB megismétli, hogy a szervezetek létfontosságú motorjai a közösségi politikák sikerének. Semmivel sem helyettesíthető szerepet töltenek be a vállalkozások – különösen a legkisebb méretűek – részére történő információátadásban és segítségnyújtásban,
- **kibővített és koherens innovációs politika kialakítása** nem csupán a már innovatívként ismert vállalkozások, hanem az általános, a forgalomba hozattal kapcsolatos, a „low tech” és „mid tech”, illetve a nem technológiai jellegű innováció támogatása érdekében, különösen a kisvállalkozások körében,
- **a közösségi programokhoz való hozzáférés kibővítése** a kkv-ket elriasztó jogi, pénzügyi és adminisztratív útvesztők egyszerűsítésével és a közvetítő szervezetek által javasolt csoportosított projektek megkönnyítésével. Az EGSZB megismétli az Európai Bizottsághoz intézett kérését, hogy kezdjen egyeztetést a vállalkozások európai képviselői szervezeteivel a programokhoz való csatlakozás szabályainak egyszerűsítése és a különböző területi szinteken indított programok új kidolgozási és részvételi feltételeinek pontosítása érdekében. A kkv-knek az európai alapokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos eljárásokat a lehető legnagyobb mértékben egyszerűsíteni kell. Az ebbe az irányba mutató első lépést a különböző közösségi programok (strukturális alapok, versenyképességi és innovációs keretprogram, 7. kutatási és fejlesztési keretprogram) összehangolása jelenthetné, tekintettel arra, hogy jelenleg mindegyik esetben más és más eljárást kell követni. Hasonlóképpen, a keretdokumentumok nyelvezetének tisztázása a kkv-k nagy többsége számára tenné lehetővé a fenti programok által rendelkezésre bocsátott különböző fejlesztési eszközök könnyebb használatát. Végezetül pedig szükség van az európai és a nemzeti szintű intézményeknek az eljárások egyszerűsítésére irányuló összehangolt intézkedésére, hiszen az adminisztratív kötöttségek továbbra is túl nagy nehézségeket jelentenek az olyan vállalkozások számára, amelyek tevékenységi köre alapvetően nem feltételezi az „adminisztrációs szakértelmet”.

4.7 A közbeszerzések témájában minden tagállamnak ki kellene alakítania egy a nemzeti és nemzetközi szintű közbeszerzésekben részt venni kívánó kkv-kre szabott támogatási struktúrát. Ennek a támogatásnak köszönhetően a kkv-k tisztában lehetnek

vele, milyen eljárást kell követni a közbeszerzési pályázat benyújtásához, illetve a közbeszerzés sajátos nyelvezetének megismeréséhez. (A kkv-k közbeszerzésekben való részvételét többek között a használt terminológia ismeretének hiánya is akadályozza.)

5. Az EGSZB 3. ajánlása: a közösségi szintre vonatkozó külön javaslatok

5.1 Ahhoz, hogy az SBAE eredményes legyen, az EGSZB közösségi szinten egy ma még hiányzó átlátható, nagyra törő politikát javasol. Többek között az alábbiakat javasolja:

- **ismét legyen egy**, az európai kisvállalkozási intézkedéscsomag alkalmazásáért **teljes mértékben felelős európai biztos**,
- **alakítsák át a szolgálatokat**, hogy – mint annak idején a kkv munkacsoporttal (*SME Task Force*) – a kis- és középvállalkozások rendelkezhesenek egy ismert és elérhető politikai partnerrel, vagyis egy olyan képviselővel, amely kizárólag a kkv-kat és azok érdekeit védi az európai intézményekben, különösen pedig a döntéshozatali folyamat során,
- **hozzanak létre egy irányítóbizottsági funkcióval rendelkező „európai SBA-bizottságot”**, amelyben a tagállamok képviselői mellett az érintett európai képviseleti szervezetek (többek között a szociális partnerek) küldöttei vennének részt. Az EGSZB szeretné, ha ez a bizottság kiterjedt hatáskörökkel rendelkezne a kisvállalkozói intézkedéscsomag megvalósításának ellenőrzésében, a cselekvési terv nyomán követésében és a tagállamok által megvalósított tervekkel való koordinációban. Az EGSZB kéri azt is, hogy a kisvállalkozói intézkedéscsomag bevezetésekor
- **az Európai Bizottság minden főigazgatóságában nevezzen ki egy a kkv-kért felelős személyt**, akinek feladata annak biztosítása, hogy az illető főigazgatóság által irányított jogalkotási intézkedésekben és programokban megfelelően jelenjenek meg a kkv-k és mikrovállalkozások prioritásai és elvárásai,
- a **„Gondolkozz előbb kicsiben!”** elvének konkrét megvalósítása érdekében kialakítandó vállalkozói hátteret **mind társadalmi szinten, mind pedig a közösségi intézmények szintjén** hozzák létre. Annak teljesüléséhez ugyanis, hogy a „szabályoknak pedig annak a többségnek az érdekeit kell szolgálnia, amely alkalmazni fogja azokat” – vagyis itt a kkv-két –, szükség van a kkv-k világának bizonyos szintű ismeretére. Az Európai Bizottságnak ezért ösztönöznie kellene a tagállamokat arra, hogy kövessék példáját, amit e tárgyban a kkv-k világával való ismerkedést számos európai tisztviselő számára lehetővé tevő „Vállalati Tapasztalati Program” (*Enterprise Experience Program*) révén nyújtott. A tagállamok – legalábbis azok, amelyek még nem tették hasonló lépéseket – ötletet meríthetnének az ilyenfajta kezdeményezésből.

6. Az EGSZB 4. ajánlása: a nemzeti szintre vonatkozó külön javaslatok

6.1 A nemzeti hatásköröket illetően az EGSZB javasolja, hogy minden tagállam:

- **fogadtasson el nemzeti szintű törvényt**, amely kötelező érvényűvé teszi a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elvét,
 - az érintett gazdasági és társadalmi szereplőkkel szoros együttműködésben **dolgozzon ki egy a kisvállalkozói intézkedéscsomagra vonatkozó nemzeti tervet**. Minden évben nyújtsanak be külön beszámolót a nemzeti reformprogramokról szóló jelentésről az egyes nemzeti tervek megvalósulásának ismertetése céljával. Egy évente megrendezett konferencia pedig rávilágíthatna a bevált gyakorlatokra és a „sikertörténetekre”. Az érintett európai szervezetek és az EGSZB közötti szoros együttműködés lehetővé tenné ennek a gyakorlatnak az elismertetését,
 - **támogassa a közös intézkedéseket** annak érdekében, hogy közös lépéseket fejlesszenek ki például a vállalkozások átadás-átvételének elősegítése (jogi és pénzügyi kérdések), a csődjog (hogy mindig legyen egy „második lehetőség” a vállalkozások és a vállalkozók számára), illetve az egyablakos rendszer kialakítása és a formalitásokkal kapcsolatosan az egyszerű adatszolgáltatás elvének alkalmazása terén,
 - **jelöljenek ki egy a kkv-k által delegált képviselőt (SME Envoy)** minden tagállamban, akinek feladata egyrészt az SBAE megvalósításának a tagállamban történő levezetése lenne, másrészt annak biztosítása, hogy a közösségi jogszabályok végrehajtásával kapcsolatos nemzeti jogalkotás tartsa tiszteletben a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elvét.
- 6.2 A nemzeti hatáskörbe tartozó cselekvési területeket illetően az EGSZB javasolja, hogy a tagállamok jobban működjenek együtt, és tervezzenek közös intézkedéseket – esetleg megerősített együttműködés keretében – annak érdekében, hogy közös lépéseket fejlesszenek ki például a vállalkozások átadás-átvételének elősegítése (jogi és pénzügyi kérdések), és a csődjog (hogy mindig legyen egy „második lehetőség” a vállalkozások és a vállalkozók számára) terén.

6.3 Nemzeti és nemzetközi szinten az EGSZB ragaszkodik az egyablakos rendszer közösségi szintű kialakításához és átjárhatóvá tételéhez. A tagállamokat ösztönözni lehetne a fizikai vagy virtuális formalitásokkal foglalkozó nemzeti hivatalaik átjárhatóvá tételére és összekapcsolására. A szolgáltatásokról szóló irányelv, illetve a kölcsönös elismerés elvének jobb működését célzó rendelet keretein belül ez utóbbival kapcsolatosan már indultak kezdeményezések. Általában véve az egyablakos rendszer bevezetését egy a kkv-kat célzó kommunikációnak kellene kísérnie, amely megalapításuk pillanatától kezdve egész „életük” során tájékoztatja őket az ilyen szolgáltatások létezéséről.

7. Az EGSZB 5. ajánlása: koherencia, részvétel és értékelés

7.1 A jelentős nemzetközi kihívásokra, a jelenlegi gazdasági helyzetre és a lisszaboni folyamat felülvizsgálatának céljára tekintettel az EGSZB úgy véli, hogy a kisvállalkozói intézkedéscsomagnak biztosítania kellene az alábbiakat:

- **a szellemi tulajdonjogok biztosításával kapcsolatos strukturáló kezdeményezéseket**, azaz a közösségi szabadalmat, a szabadalmak témájában illetékes európai szintű igazságszolgáltatást, de ugyanígy a hamisítás és termékalkodás európai megfigyelőközpontjának létrehozását is (amit első ízben az EGSZB vetett fel 2001-ben),
- egy az összes közösségi, nemzeti és regionális szinten végrehajtott ágazati politikát magában foglaló **kkv-barát politika integrált megközelítésének támogatását**,
- **kormányzás, partnerség és együttműködés kifejlesztésének lehetővé tételét** a hatóságok, a közösségek, a gazdasági és szociális partnerek, illetve a kkv-k különböző kategóriáit az egyes szinteken képviselő szervezetek között az európai térségben,
- **az összes vállalkozás** – köztük a helyi piacon működők – **fejlődésének és versenyképességének támogatását**. A kisvállalkozói intézkedéscsomag pozitív intézkedéseinek világos különbséget kell tenniük egyrészt a kkv-k többségét képviselő, helyi piaccal rendelkező vállalkozások, másrészt pedig az erős technológiai fejlődési vagy terjeszkedési potenciállal rendelkező vállalatok között. Az előbbieknél a tevékenységük számára kedvező környezetet kell megtalálniuk, az utóbbiaknak pedig növekedésük, nemzetközivé válásuk felgyorsításának eszközeit, nem felejtve el azt, hogy számos,

helyi piaccal rendelkező vállalkozásnak van lehetősége a kibővült piacokon való fejlődésre vagy a klaszterekben való együttműködésre az európaivá vagy nemzetközivé váláshoz szükséges kritikus méret elérése érdekében.

7.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az európai, nemzeti és helyi szintű hatóságok arra irányuló politikai szándékán kívül, hogy a kkv-k, különösen pedig a legkisebb méretű vállalkozások érdekében járjanak el, az SBAE sikere nagymértékben a reprezentatív közvetítő szervezetek tevékenységétől is függ. Arra kéri az érintett önkormányzatokat, hogy vezessenek be minden olyan intézkedést és támogatást, amellyel az ilyen szervezetek működését segíthetik, illetve vonják be őket a Lisszabon utáni közösségi folyamat átgondolásába.

7.3 Az EGSZB megismétli az SBAE – ezen belül mind a cselekvési program, mind pedig a „Gondolkozz előbb kicsiben!” elv –, valamint a kkv-kkel kapcsolatos összes közösségi és nemzeti szintű politika megvalósulásának éves értékelésére irányuló kifejezett kérését, valamint azt, hogy éves szinten készüljön feljegyzés az – egyebek között a közvetítő szervezetekkel való egyeztetés során – elért eredményekről. Ez a jelentés képezze külön eljárás részét a lisszaboni stratégia végrehajtásának keretében. Szerepeljenek benne az Európai Bizottság ajánlásai a tagállamok és régiók felé, tegye lehetővé az SBAE kiigazítását vagy felülvizsgálatát, és nyújtsák azt be az Európai Parlamentnek, a Régiók Bizottságának és az EGSZB-nek.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elnöke

Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

COM(2008) 464 végleges – 2008/0157 (COD)

(2009/C 182/09)

Előadó: **Panagiotis GKOFAS**

2008. szeptember 4-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 47. cikkének (2) bekezdése, valamint 55. és 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a szerzői jog és egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról

COM(2008) 464 végleges – 2008/0157 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Panagiotis GKOFAS.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a 2009. január 14-i ülésnapon) 115 szavazattal 3 ellenében, 15 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB kéri, hogy vezessenek be a tagállamokban a zenei alkotásokkal kapcsolatos egységes védelmi és harmonizációs rendszert, amely lefedi a több szerző részvételével készült műveket is, hogy elkerülhető legyen a jogdíjak határokon átnyúló elosztásának problémája.

1.2 Az EGSZB kéri egyébiránt, hogy a szöveggel rendelkező zeneműveket tekintsék egyetlen alkotásnak, amely utolsóként elhunyt szerzőjének halála után még 70 évig védelem alatt áll.

1.3 A tagállamok gyakran engedélyezik közös jogkezelői szervezetek működését; ilyenből számos létezik a szerzői jog tárgya szerint, így előfordul, hogy a felhasználók egy teljes, független és egységes műként megszerzett, hanghordozóra rögzített alkotás miatt több jogkezelőnek is tartoznak. Biztosítani és kifejezetten jelezni kellene, hogy az ilyen módon rögzített művek egyetlen, teljes és oszthatatlan alkotások, és ilyenekként is kezelendők.

1.4 A jogosultakat megillető díjak beszédéséért és védelmükért egyetlen, a szerzői jog kezeléséért felelős hatóságot kellene létrehozni, amely egyedülként lenne felelős a jogdíjak beszédéséért, illetve adott esetben ezeknek az összegeknek a jogosultak már létező vagy újonnan felállításra kerülő más képviselői szervei rendelkezésére bocsátásáért. Így a felhasználónak csak egyetlen partnerrel kell szerződnie.

1.5 Az EGSZB javasolja, hogy a hanghordozóra rögzített előadások védelmi idejét 50 évről 85 évre növeljék. Az anonim kísérő zenészek – akik általában a hangfelvételeik után járó jogdíjról

„méltányos díjazás” vagy egyösszegű díjfizetés fejében lemondanak – védelme érdekében történt erőfeszítések növelése céljával olyan rendelkezést kellene bevezetni, amely szerint a lemezgyártók az ilyen hangfelvételek értékesítéséből származó többletbevételek legalább 20 %-át elkülönítik, és felhasználásáról a védelem megnövelt időszaka alatt döntenek.

1.6 Az EGSZB javasolja, hogy váljon kötelezővé egy előadói ügynökség felállítása, különösen a „másodrangú” előadóművészek védelmében, hiszen a „nagy nevek” mindig sikeresen megállapodnak a gyártókkal a hangfelvételeik értékesítése után őket illető százalékokról.

1.7 Az EGSZB úgy véli, hogy írásbeli megállapodást kellene kötni az előadóművészek és az őket képviselő közös jogkezelő szervezetek között a jogdíjak jogszerű kezelésének és behajtásának biztosítása érdekében. Amennyiben nem rendelkeznek ilyen, minden jogosulttal egyenként, írásban megkötött és dátummal ellátott megállapodással, a társaságok semmiképpen nem hajthatják be az összeget azon jogosult nevében, akivel nem szerződtek.

1.8 Az erőforrások megfelelő elosztásának garantálása érdekében az ilyen társaságoknak non-profit jellegűeknek, a jogdíjak beszédésével és szétosztásával kapcsolatos elszámolásuknak pedig tökéletesen átláthatónak kell lennie.

1.9 Ugyanakkor az EGSZB attól tart, hogy ezek a másodlagos forrásokból származó bevételek túlságosan nagy terhet jelentenek a kifizetésükért felelős személyek számára. Közösségi szinten egyértelművé kellene tenni, majd pedig a tagállamok jogszabályai közé át kellene ültetni a rádióon vagy televízióon keresztül történő nyilvános közvetítés fogalmát, amely az előre kifizetett nyilvános előadás méltányos többszörözésének és magánúton való közzétételének tekinthető.

1.10 Az EGSZB úgy véli, hogy a díjazásnak mindkét fél – a jogosultak és a jogdíjat fizetők – szempontjából méltányosnak kell lennie. El kell oszlatni az előadók haszonkölcsönzési jogának átadásáért járó méltányos díjazással kapcsolatos bizonytalanságot. Nem elfogadható, hogy nem létezik ezzel kapcsolatos egységes közösségi jogszabály, és hogy a kérdés az egyes tagállamok jogalkotói megítélésére legyen bízva, akik viszont a díjbeszedő társaságokra ruházzák át a döntést. Utóbbiak pedig ellenőrizhetetlen, és gyakorta igazságtalan díjazást állapítanak meg.

1.11 Az EGSZB úgy véli, hogy világos és igazságos módon pontosítani kell, hogy a „nyilvános felhasználás” az, amikor a felhasználó profitszerzési céllal, a zene, film, vagy audiovizuális mű alkalmazását megkövetelő vagy indokoltá tevő vállalkozói tevékenység keretében használ fel egy alkotást.

1.12 Konkrétabban meg kellene említeni, hogy egy művet berendezés vagy közvetlen összeköttetés segítségével, optikai lemezekkel vagy mágneses hullámokkal (vevőkészülékekkel) többszörösítenek vagy terjesztenek-e, amely esetben a nyilvános terjesztés (és a választék) felelőssége a terjesztőt és nem a felhasználót terheli. Ilyenkor nem alkalmazható a nyilvános előadás fogalma, hiszen nem a felhasználónak van haszna az alkotásból.

1.13 A médiumok használata sem jelent elsődleges nyilvános előadást, amennyiben a továbbközvetítés például éttermekből, kávéházakból, autóbuszokból, taxikból stb. történik. Ilyenkor a továbbközvetítés mentesül az előadók szerzői jogdíjainak megfizetésére vonatkozó kötelezettség alól. A hangfelvételekkel kapcsolatos szerzői jogdíjakat már korábban megfizették azok a személyek, akik rendelkeztek a vezetékes vagy vezeték nélküli módon való közzététel jogával. A hangfelvételek rádióban történő hallgatását magánfelhasználásnak kell tekinteni az állampolgár részéről, függetlenül attól, hogy lakóhelyén, munkahelyén, autóbuzson vagy étteremben tartózkodik-e. Mivel pedig nem tartózkodhat egyszerre két helyen, a jogdíjat a rádiócsatornák fizetik: ők a valódi felhasználók.

1.14 Mentésíteni kell a jogdíjfizetés alól azokat a szakmai ágazatokat is, amelyek tevékenységében a zenének vagy a képek semmilyen szerepe sincs a termelési folyamatban. Azoknak az ágazatoknak, amelyekben a zene vagy a kép csupán kiegészítő funkcióval bír a vállalkozói tevékenység végzése során, csupán a minimálisként meghatározott összeget kell megfizetniük. Ez az összeg nyilvánvalóan a felhasználók közös képviselői szervei és a szerzői jog kezeléséért felelős közös hatóság közötti tárgyalások eredményeként kerül meghatározásra.

1.15 Az EGSZB úgy véli, hogy annak biztosítása érdekében, hogy a közös jogkezelő szervezetek által beszedett összegek eljussanak az előadókhöz, fel kell állítani egy ügynökséget, amely probléma esetén garanciaalapként funkcionál. Az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók közötti szerződéseknek tartalmazniuk kellene a jogok elvesztésének terhe mellett nyilvánosságra hozatali kötelezettségről szóló („felhasználod vagy elveszítéd”) záradékot, az első ötven év letelte után a védelem meghosszabbításának idejére érvényes szerződéseknek pedig a „tisztá lappal” elvét.

1.16 Az EGSZB különös aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a közösségi jogszabályok általában véve védeni szándékoznak a szerzői jogokat és a szomszédos jogokat, de nem veszik figyelembe a fogyasztók és a végfelhasználók jogait. Bár van utalás arra, hogy a kreatív, művészi és vállalkozói tevékenységek jelentős mértékben szabadfoglalkozású tevékenységet jelentenek, és ekként támogatni és védeni kell őket, a fogyasztókkal kapcsolatos

megközelítés ettől eltér. Emiatt meg kell szüntetni a tagállamok nemzeti jogaiban fellelhető különbségeket, és a jogdíjak meg nem fizetése esetére néhányuk által előírt büntetőjogi intézkedéseket adminisztratív bírságokkal kell helyettesíteni.

1.17 Az EGSZB egyetértésének ad hangot a 3. cikk (1) bekezdésére vonatkozó módosítási javaslattal kapcsolatosan, azonban a védelmi időszakot 85 évben határozná meg. A 3. cikk (2) bekezdésének második és harmadik mondatát illetően is 85 éves időtartamot javasol. Az irányelv visszamenőleges hatályáról szóló (5) bekezdést is helyesen tartalmazza az irányelvjavaslat.

1.18 Az EGSZB kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye figyelembe megállapításait és ajánlásait úgy, hogy az a jelenlegi joggyakorlat javára váljon, illetve a tagállamok kövessék az irányelveket és tegyék meg a nélkülözhetetlen jogalkotási intézkedéseket azoknak a belső jogukba történő átültetése érdekében.

2. Bevezetés

2.1 A jelenleg érvényes rendszer, amely 50 évre biztosít védelmet, a szerzői jog és általában egyes szomszédos jogok védelmi idejéről szóló 2006/116/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvből következik.

2.2 Ráadásul, amint azt a javaslat indokolása kiemeli, ez a helyzet sérti az ismert művészeket is, de különösen azokat, akik egyszeri díjfizetés ellenében átruházták kizárólagos jogaikat a hangfelvétel-előállítókra. Természetesen ezek a számukra a hangfelvételük rádió- vagy televízióprogramba adásáért járó egyszeri és méltányos díjazások is megszűnnek.

3. Általános megjegyzések

3.1 Jelen felkérés célja az előadások és hangfelvételek védelmének időtartamát szabályozó 2006/116/EK irányelv egyes már létező cikkeinek módosítása, illetve a figyelem felhívása a célkitűzés eléréséhez szükséges további intézkedésekre. Ezenkívül különböző problémaköröket is fel kíván tárni, amelyek hozzájárulnak a cél hatékonyabb eléréséhez, esetenként a producerek, vezető művészek és kíséző zenészek közötti társadalmi különbségek enyhítéséhez.

3.2 Miközben továbbra is aggodalmát fejezi ki az előadóművészek szerzői jogai és általában a szomszédos jogaik védelmének kérdésében, különösen pedig a hangfelvételeket illetően, az EGSZB javasolja, hogy a szükséges mértékű hozzájárulás történjen meg a számukra a kiterjesztett védelmi időszak alatt biztosított minimális hozzájárulás formájában.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az Európai Bizottság elgondolásának középpontjában alapvetően az előadóművészek szerzői jogai védelmi idejének meghosszabbítása szerepel.

4.2 Az EGSZB úgy véli, hogy ez a tagállamok közötti harmonizáció nélkülözhetetlen ahhoz, hogy elkerülhető legyen az Unió különböző országaiból származó jogdíjak határokon átnyúló elosztásának problémája.

4.3 Az EGSZB arról is meg van győződve, hogy a szöveggel is rendelkező zeneműveket egyetlen alkotásnak kell tekinteni, amelyre utolsóként elhunyt szerzőjének halála után 70 évig védelem vonatkozzék, mivel jobb megoldás fokozni az előadóművészek szerzői jogainak védelmét, mint csökkentett védelmi időtartamot választani, mely számos problémát fog okozni.

4.4 Ennek megfelelően az EGSZB azt javasolja, hogy a hanghordozóra rögzített előadások védelmi idejét 50 évről 85 évre növeljék.

4.5 Az anonim kísérő zenészek – akik általában a hangfelvételeik után járó jogdíjról „méltányos díjazás” vagy egyösszegű díjfizetés fejében lemondanak – védelme érdekében történt erőfeszítések növelése céljával olyan rendelkezést kellene bevezetni, amely szerint a lemezgyártók az ilyen hangfelvételek értékesítéséből származó többletbevétel legalább 20 %-át elkülönítik, és felhasználásáról a védelem megnövelt időszaka alatt döntenek.

4.6 Az EGSZB úgy véli, hogy a fenti célkitűzés megvalósítása érdekében létre kell hozni egy előadói ügynökséget, különösen a „másodrangú” előadók védelmében.

4.7 A díjak kezelése és kifizetése az úgynevezett másodlagos díjköveteléseket igazgató közös jogkezelő szervezetek által kellene hogy történjen. Jó lenne azonban néhány biztosítékot beépíteni a szerek működésével és összetételével kapcsolatban.

4.8 Az EGSZB úgy véli, hogy elvből írásbeli megállapodást kellene kötni az előadók és az őket képviselő közös jogkezelő szervezetek között a jogdíjak jogszerű kezelésének és behajtásának biztosítása érdekében.

4.9 Az ilyen társaságoknak non-profit jellegűeknek, a jogdíjak beszédésével és szétosztásával kapcsolatos elszámolásuknak pedig tökéletesen átláthatónak kell lennie. Az EGSZB úgy véli, hogy ezek a szerek, melyeket az egyes tagállamok szabályai és törvényei tiszteletben tartása mellett kellene létrehozni, csak két kategóriába kell hogy rendeződjenek, a szerint, hogy a szerzőket vagy az előadókat képviselik. Az EGSZB meggyőződése, hogy ha több, különböző szereplőket képviselő társaság létezne, az zavart eredményezne, és minden bizonnyal megnehezítené az átláthatóság és az ellenőrzés biztosítását.

4.10 Az előadóművészek azonban más forrásokból is bevételhez jutnak. A közös jogkezelő szervezeteket mindenekelőtt az úgynevezett másodlagos díjkövetelések igazgatása céljából hozták létre, ennek három fő forrása van: a) a nyilvánossághoz történő televíziós és rádiós közvetítés és sugárzás után járó méltányos díj, b) a magáncélú többszörözésre kivetett díjak és c) az előadóművészek bérleti jogának átruházásáért járó méltányos díj. Ezek a bevételek természetesen növekedni fognak a védelmi idő 50-ről 85 évre történő meghosszabbításának köszönhetően.

4.11 Ugyanakkor az EGSZB attól tart, hogy ezek a másodlagos jövedelemforrásokból származó bevételek túlságosan nagy terhet jelentenek a kifizetésükért felelős személyek számára, a probléma teljesen független lévén a védelmi idő meghosszabbításától. Közösségi szinten egyértelművé kellene tenni, majd pedig a tagállamok jogszabályai közé át kellene ültetni a rádió vagy televízió keresztül történő nyilvános közvetítés fogalmát, amely az előre

kifizetett nyilvános előadás méltányos többszörözésének és magánúton való közzétételének tekinthető.

4.12 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy egy már védett előadás újbóli sugárzásából eredő „méltányos díjazás” kifizetésének megkövetelése, különösen amikor az kifejezetten non profit céllal történik, visszaélésnek minősül, és ösztönzi a zenei kalózkodást.

4.13 Az EGSZB emellett aggodalmát fejezi ki a művészek két másik jövedelemforrásból származó erőforrásainak kezelési módja miatt. A szerzői jogdíj fizetésére kötelezett valamennyi szereplőt foglalkoztató kérdéstről van szó. A kiegészítő bevételre jogosult és a közös jogkezelő szervezetben őt képviselő személy közötti előzetes írásbeli megegyezés hiányában hogyan lehet azt biztosítani, hogy a kiegészítő jövedelem kifizetéséért felelős szereplő valóban elvégzi-e a kifizetést.

4.14 Másfelől pedig el kell oszlatni az előadók haszonkölcsönzési jogának átadásáért járó méltányos díjazást övező homályt. Az EGSZB úgy véli, hogy a díjazásnak mindkét fél – a jogosultak és a jogdíjat fizetők – szempontjából méltányosnak kell lennie. Egyébiránt a méltányos díjazást arányosan, mintegy ötvenként kellene meghatározni, kétoldalú kollektív tárgyalás eredményeként.

4.15 Az EGSZB meg van győződve arról, hogyha így járunk el, valamint szabályozzuk a magáncélú többszörözésre kivetett díjakat, különösen a szórakoztatóiparban dolgozók esetében, akik az említett kópiákat nem szoros értelemben vett magáncéllal használják, biztosítható lesz a másodlagos jövedelemforrásokból származó bevételek stabil beáramlása az egész meghosszabbított védelmi időszak alatt, valamint a zenei kalózkodás elleni küzdelem és a hangfelvételek interneten keresztül történő jogszerű eladásának növelése.

4.16 Az EGSZB úgy véli, hogy annak biztosítása érdekében, hogy a közös jogkezelő szervezetek által beszédett összegek eljussanak az előadókhöz, fel kell állítani egy ügynökséget, amely probléma esetén garanciaalapként funkcionál és rendelkezésre tudja bocsátani az adott összegeket.

4.17 Az EGSZB emellett úgy véli, hogy amennyiben el akarjuk érni a jelen felkéréssel kapcsolatos célkitűzéseket, néhány kísérő intézkedést kellene beépíteni a vizsgált irányelvbe. Konkrétan, az előadóművészek és hangfelvétel-előállítók közötti szerződéseknek tartalmazniuk kellene a jogok elvesztésének terhe mellett nyilvánosságra hozatali kötelezettségről szóló („felhasználod vagy elveszítéd”) záradékot, illetve az első ötven év letelte után a kiterjesztés idejére érvényes szerződésekben „tisztá lappal” kötött szerződések elvét. Amennyiben egy év eltelt a védelmi idő kiterjesztése óta, a hangfelvétel-előállítók és előadóművészek hangfelvételekkel, valamint az előadás rögzítésével kapcsolatos jogai érvénytelené válnak.

4.18 Miközben vitathatatlannak tartja, hogy kiemelten fontos az előadóművészeknek attól a veszélytől való védelme, hogy előadásaik ne legyenek olyan hangfelvételek foglyai, amelyek előállítói nehézségek esetén egyetlen példányt sem tesznek hozzáférhetővé a közönség számára, az EGSZB úgy ítéli meg, hogy további intézkedéseket szükséges hozni annak megakadályozására, hogy az előállítók szemétbé dobják az előadóművészek munkáját. Ezek az intézkedések lehetnek adminisztratív jellegűek, vagy pedig bírságok vagy büntetések.

4.19 Az EGSZB meggyőződése továbbá, hogy mivel az Unió tagállamai gazdag örökséggel rendelkeznek a népdalok terén, külön jogszabályokat kellene kialakítani az ilyen, valamint hasonló típusú művek esetére, amelyeket „árváknak” lehetne tekinteni annak érdekében, hogy közkinccsé válhassanak.

4.20 Az EGSZB egyetért a 10. cikkben szereplő hivatkozással, mely a jogszabályozás visszamenőleges hatályú jellegét hangsúlyozza minden érvényes szerződés esetében.

4.21 Az EGSZB elfogadja a 10. cikk (3) és (6) bekezdését is.

4.22 Az EGSZB egyetért az éves kiegészítő díjazásra vonatkozó joggal a védelmi idő kiterjesztésének éveiben az előadóművészek átruházási vagy engedélyezési szerződéseiben.

4.23 Az EGSZB egyetért azzal, hogy annak a bevételnek a 20 %-a, melyet a hangfelvétel-előállító kapott az említett díjazás kifizetését megelőző teljes év során, elegendő összeg a kiegészítő jogdíjhoz.

4.24 Az EGSZB nem ért egyet azzal a javaslattal, amely szerint a tagállamoknak lehetőségük lenne szabályozni az éves kiegészítő díjazás közös jogkezelő szervezetek általi kifizetését.

4.25 Az EGSZB nélkülözhetetlennek tartja, hogy írásbeli szerződés jöjjön létre egyénileg minden egyes előadóművész és a jogkezelő szervezet képviselői között. Ez a megegyezés kötelezően megelőzné a képviselők jogainak beszédését a jogosultak nevében. A jogkezelő szervezetek éves beszámolót kötelesek tenni egy előadókból és előállítókból álló külön szerv előtt, a kiterjesztett védelmi időnek köszönhetően nyert kiegészítő díjazásból származó bevételek kezeléséről.

4.26 Az EGSZB támogatja a 10. cikk átmeneti rendelkezését csakúgy, mint a hangfelvétel előadó általi felhasználását.

4.27 Az EGSZB nélkülözhetetlennek tartja az egységes szabályozást, amely alapján egyes előállítók mentesülnek a 20 %-os tartalék képzésének kötelezettsége alól, ez azokra vonatkozna, akik

éves jövedelme nem éri el a 2 millió eurós küszöböt. Természetesen éves ellenőrzés szükséges annak meghatározásához, hogy kik tartoznak ebbe a kategóriába.

4.28 Az EGSZB felhívja a figyelmet annak veszélyére, hogy amennyiben nincsenek olyan jogi rendelkezések, amelyek előzetesen szabályozzák a források elosztásának módját, a szétosztás ellenőrzését, az ezt tanúsító számlákat, az esetleges cégcsődöket, az olyan helyzeteket, amelyekben a jogosultak elhunytak vagy lemondanak a díjazásról, vagy pedig a közöttük és a közös jogkezelő társaság között kötött szerződés, ez utóbbiak ellenőrzése és számos más jogi probléma kérdését, a vizsgált irányelv elfogadása, különösen ami a kiegészítő jövedelem 20 %-ának kezelését és kifizetését illeti, számos problémát fog okozni az alkalmazás során, anélkül, hogy valódi megoldást hozna a jól ismert előadók és az ismeretlen előadók számára meghatározott feltételek kiegyenlítésének problémájára.

4.29 A kiegyenlítés problémájának megoldása nem csupán a védelmi idő meghosszabbítása révén történik, hanem olyan igazságos szerződések megkötésének segítségével, melyek tartalmazzák a „felhasználod vagy elveszítod” záradékot. Az EGSZB úgy gondolja, hogy az irányelv módosítására vonatkozó javaslattal párhuzamosan el kell fogadni egy olyan jogi rendelkezést, amely segít elkerülni, hogy a művek 50 évig blokkolva legyenek. Mielőtt a módosított irányelvet átültetnék a tagállamok jogrendjébe, mindenképpen szükség van kiegészítő előírások meghozatalára, elsősorban a jogosultaknak történő kifizetések módozatainak keretbe foglalása érdekében.

4.30 Az EGSZB úgy véli, hogy az általánosítások és az eltérő interpretációk elkerülése végett világosan meg kell határozni a hangfelvétel nyilvánosságra hozatalának fogalmát. Másik felmerülő kérdés a hangfelvétel egyszerre több előadó általi nyilvánosságra hozatala. Főként stúdiózenészekről van itt szó, akik nem adták át jogaikat az érintett előállítóknak (médiaközvetítések, zeneszámok versenyek előtti próbái, vagy zeneszámok internetes terjesztése).

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat tanácsi rendeletre az európai kutatási infrastruktúra (ERI) közösségi jogi keretéről

COM(2008) 467 végleges – 2008/0148 (CNS)

(2009/C 182/10)

Előadó: **Cveto STANTIČ**

2008. szeptember 5-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 172. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi rendeletre az európai kutatási infrastruktúra (ERI) közösségi jogi keretéről

COM(2008) 467 végleges – 2008/0148 (CNS).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Cveto STANTIČ.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 15-i ülésnapon) 149 szavazattal 1 ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 A magas színvonalú kutatási infrastruktúra az Európai Kutatási Térség további fejlődésének egyik fő pillére.

1.2 A világszínvonalú és versenyképes európai kutatási infrastruktúrák kiépítése és működtetése általában meghaladja az egyes uniós tagállamok képességeit és hasznosítási potenciálját; ezért a közös fellépés éppen ezen a téren különlegesen nagy európai többletértéket teremt. Az ilyen infrastruktúrákból kiinduló vonzóerő hatékonyabb hálózatépítéshez és együttműködéshez vezet az Európai Kutatási Térségben, és csökkenti a széttagoltságot.

1.3 Az EGSZB ezért támogatja a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (ESFRI) által előterjesztett menetrendet, amely a következő 10–20 év alatt 44 páneurópai érdekelttségű nagyszabású kutatási infrastruktúra kifejlesztését irányozza elő.

1.4 A különálló nemzeti jogi keretek valószínűleg nem tudnak megfelelő jogi alapot biztosítani a páneurópai érdekelttségű, világszínvonalú kutatási infrastruktúra kialakításához. Az EGSZB ezért támogatja az európai kutatási infrastruktúra számára kialakítandó egységes közösségi keretre javasolt szabályozást, amely elősegíteti és felgyorsíthatja az ESFRI által javasolt projekteket.

1.5 Az új, világszínvonalú infrastruktúrák jelentősen javíthatják az Európai Kutatási Térség (EKT) vonzerejét, és megakadályozhatják az Európából történő agyelszívást. A nagyszabású infrastruktúráknak kizárólag a fejlett országokba történő csoportosítása azonban – rövid távon legalábbis – egész Európából kutatókat fog vonzani. Ez az egyes országok számára esetleg negatív hatás

hosszú távon az ERI-k egyenletes földrajzi elosztásával, valamint az ERI-hez való hozzáférés lehető legnyitottabbá tételével ellensúlyozható.

1.6 Az EGSZB felkéri a tagállamokat, hogy az ESFRI és az Európai Bizottság kezdeményezéséhez kapcsolódva a lehető leghamarabb dolgozzák ki a kutatási infrastruktúrák fejlesztésére és modernizálására irányuló nemzeti menetrendeket.

1.7 Az EGSZB támogatja az ERI számára javasolt HÉA- és jövedékiadó-mentességet, mivel ez növeli vonzerejüket, és versenyelőnyt biztosít számukra a világ más részeinek hasonló projektjeivel szemben.

1.8 Az EGSZB azt javasolja, hogy a Közösség aktívabban járuljon hozzá az ERI társfinanszírozásához a 8. kutatási és fejlesztési keretprogram forrásainak növelésével. A résztulajdonosság révén nyert befolyással a Közösség jobb pozícióban lesz ahhoz, hogy biztosíthassa az ERI-k szélesebb földrajzi megoszlását, és az európai kutatók minél szélesebb köre számára nyitott hozzáférést biztosítson.

1.9 Az EGSZB azt javasolja, hogy az európai kohéziós politikában és pénzügyi eszközeiben, valamint a strukturális alapokban kapjon nagyobb prioritást az új kutatási és innovációs kapacitások fejlesztése. Arra is felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy fejlesszenek ki kiegészítő politikai eszközöket a magánszektor kutatási infrastruktúrába történő további beruházásainak ösztönzésére.

1.10 Az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet az ERI-knek a kezdeti beruházás befejezése utáni működési és fenntartási költségeire. Ezek a költségek, amelyek évente elérhetik a beruházási érték 20 %-át is, veszélyeztetik az olyan kutatók nyitott hozzáférését, amelyek származási országai nem tagjai ERI-nek. Ezért érdemes lenne tervbe venni, hogy a 8. K+F-keretprogramban ezeket a működési költségeket is európai alapokból társfinanszírozzák.

2. Bevezetés

2.1 Az Európai kutatási Térség (EKT) létrehozása volt a fő célja a 2000 óta a kutatás és fejlesztés terén hozott összes közösségi intézkedésnek ⁽¹⁾. Az ezt követő időszakban a tagállamok számos kezdeményezést indítottak el ezen a területen. A végső cél – az „ötödik európai szabadság”, a tudás szabad áramlása megvalósulásának – elérése előtt azonban még több tagállami és intézményi akadályt le kell küzdeni. A tudomány és a kutatás terén Európa egyik központi problémája a szétagoltság, ami miatt nem használható ki teljes mértékben Európa kutatási potenciálja.

2.2 Kétségtelen, hogy a magas színvonalú kutatási infrastruktúra jelenti az EKT további fejlődésének egyik fő pillérét ⁽²⁾, mivel:

- elősegíti a kiválóságot a tudományban,
- lehetővé teszi egy globálisan is versenyképes alap- és alkalmazott kutatás kialakítását,
- vonzza a legjobb kutatókat,
- ösztönzi az innovációt az iparban és előmozdítja az ismeretek átadását,
- hozzájárul az európai integrációhoz,
- magasabb európai hozzáadott értéket hoz létre.

2.3 A nagyszabású európai kutatási infrastruktúra egyik jellemzője, hogy a vele járó magas beruházási és működési költségek, illetve kapacitásainak teljes mértékű kihasználása az egyes tagállamok által gyakran nem biztosítható. Ez azt jelenti, hogy az európai kiválósági központok általában nem képesek a kritikus tömeg elérésére. Néhányuknál a hálózatépítés és az együttműködés sem megfelelő. E hiányosságok ellenére Európának a múltban már sikerült több jelentős, világszínvonalú páneurópai projektet létrehoznia, mint például a CERN-t, az ITER-t, az EMBO-t, az ESA-t, az ESRF-et ⁽³⁾ és másokat.

2.4 A COM(2008) 467 végleges jelzésű rendeletjavaslat, amely e vélemény tárgya, az Európai Bizottság 2008-ra tervezett öt olyan kezdeményezésének egyike, melyek célja az Európai Kutatási Térség (EKT) létrehozásának jelentős felgyorsítása ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ 2000-ben jelent meg az Európai Bizottság első közleménye a témában: „Az európai kutatási térség felé” címmel.

⁽²⁾ Versenyképességi Tanács (Belső piac, Ipar, Kutatás), 2008. május 29–30.

⁽³⁾ CERN – The European organisation for Nuclear Research (Európai Nukleáris Kutatási Szervezet), ITER – International Fusion Energy Organisation (Nemzetközi Fúzióenergia-fejlesztési Szervezet), EMBO – European Molecular Biology Organisation (Európai Molekuláris Biológiai Szervezet), ESA – European Space Agency (Európai Űrtudományi Szervezet), ESRF – European Synchrotron Radiation Facility (Európai Szinkrotronsugárzási Létesítmény).

⁽⁴⁾ A további kezdeményezések/politikák a következők: közös kutatásprogramozás, európai kutatói partnerség, a szellemi tulajdonjogok kezelése és az Európai Kutatási Térség megnyitása a világ felé.

2.5 A javaslat hozzájárulna a lisszaboni célkitűzésekhez, mivel növelné a kutatásra irányuló állami és magánberuházásokat, melyek szintje még mindig jóval a 2010-re kitűzött, a GDP 3 %-ában meghatározott cél alatt van (jelenleg átlagosan a GDP 1,7–1,8 %-a). A javaslat megteremtené az alapot az európai kutatási infrastruktúra olyannyira szükséges konszolidációjához. Ez erősíti majd az EKT-t, és javítja az európai vállalkozások versenyképességét.

3. Háttér

3.1 Az Európai Tanács – a kutatási infrastruktúra területén jelentkező kihívások sikeresebb kezelése érdekében – már 2002-ben létrehozta a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fórumát (ESFRI) ⁽⁵⁾, és megbízta a nagyszabású, páneurópai érdekű kutatási infrastruktúrák következő generációjának kifejlesztésére és létrehozására vonatkozó menetrend kidolgozásával.

3.2 Az ESFRI az Európai Bizottsággal együttműködésben és 1 000 magas szintű szakértővel folytatott, kiterjedt konzultációkat követően 35 olyan páneurópai projektet határozott meg ⁽⁶⁾, amelyek kielégítenék a nagyszabású európai kutatási infrastruktúrák iránti igényeket a következő 10–20 évben ⁽⁷⁾.

3.3 Az útítver különböző nagyságú és értékű új, létfontosságú kutatási infrastruktúrákat tervez a kutatás legkülönbözőbb területein a társadalom- és természettudományoktól a tudományos publikációk és adatbázisok archiválásához szükséges elektronikus rendszerekig ⁽⁸⁾. A projektek becsült értéke összesen több mint 20 milliárd EUR.

3.4 A világszínvonalú, páneurópai kutatási infrastruktúrák létrehozását akadályozó tényezők azonosítása során az ESFRI a pénzügyi és szervezeti korlátokon túl hangsúlyozta a nemzetközi partnerségek egyszerű és hatékony létrehozását lehetővé tevő európai szintű jogi keret vagy struktúrák hiányát is. Jelenleg a közös kutatási infrastruktúrák kifejlesztésében együttműködni kívánó partnereknek először meg kell állapodniuk abban, hogy mely nemzeti jogi alapot ⁽⁹⁾ használják (vagy nemzetközi megállapodáshoz kell folyamodniuk), ami további adminisztratív problémákat okoz.

⁽⁵⁾ ESFRI – European Strategy Forum on Research Infrastructures, <http://cordis.europa.eu/esfri/home.html>

⁽⁶⁾ A kutatási infrastruktúrák európai útítverre, 2006. évi jelentés, <http://cordis.europa.eu/esfri/roadmap.htm>. Az útítvert 2008-ban kiegészítették (elsősorban környezetvédelmi, biológiai és orvostudományi projektekkel), és most már összesen 44 projektet tartalmaz.

⁽⁷⁾ A kutatási infrastruktúrák európai útítverre, 2006. évi jelentés, <http://cordis.europa.eu/esfri/roadmap.htm>.

⁽⁸⁾ Az infrastruktúra-projektek 7 különböző tudományos területet fednek le: társadalomtudományok és humántudományok, környezetvédelmi tudományok, energia, orvosi biológia és élettudományok, anyagtudományok, asztronómia – asztrofizika – nukleáris és részecskefizika, számítógépes adatfeldolgozás.

⁽⁹⁾ Például: a francia *société civile*, a német *GmbH*, a brit *limited liability company (Ltd)* vagy a holland *stichting* (alapítvány).

3.5 Az ESFRI ezért hangsúlyozta, hogy az európai kutatási infrastruktúra (a továbbiakban ERI) kialakításához létre kell hozni egy külön közösségi jogi keretet, több tagállam bevonásával.

3.6 Az ERI fogalmának meghatározása: a fogalom olyan tárgyra, berendezésekre, forrásokra és szolgáltatásokra alkalmazható, amelyeket a tudományos társadalom magas színvonalú kutatások elvégzésére használ. Idetartoznak a tudományos berendezések, a tudásalapú források (tudományos gyűjtemények, archívumok, strukturált tudományos adatok), az információs és kommunikációs technológián alapuló infrastruktúra, valamint a kutatás kiválóságának eléréséhez szükséges bármely más egyedi forrás. A kutatási infrastruktúra lehet egyetlen helyen vagy szétszórva (a források szervezett hálózatában).

4. Az Európai Bizottság javaslata

4.1 Az Európai Bizottság – arra a következtetésre jutva, hogy a különböző tagállami jogalkotáson alapuló jelenlegi jogi eszközök nem képesek kielégíteni az új páneurópai infrastruktúrák szükségleteit, valamint a tagállamok kezdeményezése nyomán – az EK-Szerződés 171. cikke alapján javaslatot dolgozott ki az európai kutatási infrastruktúra (ERI) közösségi jogi keretéről szóló tanácsi rendeletre.

4.2 A javasolt jogszabály fő célja, hogy a tagállamok és a közösségi kutatási és fejlesztési keretprogramba bevont harmadik országok közösen hozhassanak létre és működtethessenek páneurópai érdekű kutatási létesítményeket.

4.3 Az ERI jogi személyiséggel rendelkezik, tagságon alapul (legalább három tagország szükséges, harmadik országok és kormányközi szervezetek is csatlakozhatnak), és teljes jogképességet élvez valamennyi tagállamban. A rendelet létrehozza az ERI-k létesítéséhez szükséges követelmények és folyamatok jogi keretét.

4.4 A hozzáadottérték-adóról, a jövedéki adóról és a közbeszerzésről szóló irányelveket tekintve az ERI-k helyzete a nemzetközi szervezetekkel megegyező. Így tehát mentesek a HÉA és a jövedéki adó alól, közbeszerzésükre pedig nem vonatkoznak a közbeszerzési irányelv rendelkezései⁽¹⁰⁾.

4.5 Az ERI-k társfinanszírozásban részesülhetnek a kohéziós politika pénzügyi eszközeiből az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezésekről szóló tanácsi rendeletnek⁽¹¹⁾ megfelelően.

5. Általános megjegyzések

5.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a javasolt új jogi eszköz, amely a létező jogi eszközöket egészítené ki, megkönnyíti és támogatja a

páneurópai érdekű új infrastruktúrákkal kapcsolatos döntéshozatali folyamatot, és így hozzájárul az EKT létrehozásának és a lisszaboni stratégia céljai elérésének felgyorsításához.

5.2 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság és a tagállamok egyértelműen és határozottan elkötelezték magukat az európai kutatási infrastruktúra jelenlegi fejlesztésének összehangolása mellett. Csak így lesz lehetséges az ESFRI által javasolt útiterv végrehajtása.

5.3 A legmagasabb szintű globális normáknak megfelelő új kutatási infrastruktúra kialakítása jelentős mértékben növelheti az Európai Kutatási Térség általános vonzerejét. A kutatási infrastruktúra döntő szerepet játszik abban, hogy támogatást és további motivációt biztosítsunk annak a 400 000 igen tehetséges fiatal kutatónak, akikre Európának szüksége van ahhoz, hogy elérje a tudományos és fejlesztési beruházások arányára vonatkozó háromszázalékos célkitűzést. Az első osztályú kutatási infrastruktúra emellett az egész világról idecsábíthatja a tehetséges és magasan képzett kutatókat.

5.4 A javasolt infrastrukturális projektek rendkívül nagy igényeket támasztó jellegének⁽¹²⁾ köszönhetően a kisebb vagy kevésbé fejlett országok objektíven szemlélve eléggé korlátozott lehetőségekkel rendelkeznek arra, hogy nagyobb kutatási infrastruktúráknak adjanak helyszínt, vagy ilyenekben részt vegyenek. A nagyszabású infrastruktúrák a jövőben valószínűleg inkább a legfejlettebb országokban található majd, ami rövid távon felgyorsíthatja az EU-n belüli agyelszívást. Hosszabb távon csökkenhetne ez a különbség, mivel az ESFRI listáján szereplő 44 projekt közül 28 „szétszórt infrastruktúra”, vagyis olyan infrastruktúra, amely valamilyen egész Európára kiterjedő hálózatot foglal magában. Ez a kisebb és kevésbé fejlett országok részvételi esélyét is növeli. E részvétel megvalósulása érdekében az EGSZB kéri, hogy a kutatók számára széles körű hozzáférést biztosítsanak az ilyen infrastruktúrához. Fontos az is, hogy az ilyen, nagymértékben szétszórt struktúrákon keresztül a tudományos, technikai és adminisztratív személyzet minél szorosabb kapcsolatba léphessen egymással.

5.5 Az európai kutatóintézetekben dolgozó kutatók körülbelül 15 %-a használja a kutatási infrastruktúrát az iparral együttműködve. Új kutatási infrastruktúrák kifejlesztése ezért új igényeket eredményezhet, számos hasznos járulékos hatást idézhet elő, és további ösztönzést jelenthet az ismereteknek és a technológiának az ipar számára való átadása terén. Hozzájárulhat a barcelonai cél – a K+F-be történő magánberuházásoknak a GDP 2 %-ára való növelése – eléréséhez is.

5.6 Az Európai Bizottság által 2008. november 26-án közzétett *Európai gazdaságélénkítési terv*, melynek célja a pénzügyi válság gazdasági hatásainak enyhítése, külön említést tesz a K+F-ről. A tervben meghatározott hosszú távú intézkedések listáján szerepelnek az úgynevezett „intelligens beruházások”. Az Európai Bizottság különös hangsúlyt helyez erre, és kéri a tagállamokat és a magánszférát, hogy növeljék beruházásaikat a K+F, az innováció és az oktatás terén. Az EGSZB hangsúlyozza a kutatási infrastruktúrába való beruházások kedvező hatásait. A beruházások potenciális kereskedelmi értéke több mint 10 milliárd euró, ami számos munkahely megtartását segíti az infrastrukturális projektek véghezviteléhez felelős vállalatoknál. Kedvező ösztönzést jelentene ez a tudásalapú társadalom gyorsabb megvalósulásához is.

⁽¹⁰⁾ A Tanács 2006/112/EK irányelve (2006. november 28.), 151. cikk (1) b) bekezdés; a Tanács 92/12/EGK irányelve (1992. február 25.), 23. cikk (1) bekezdés; az Európai Parlament és a Tanács 2004/18/EK irányelve (2004. március 31.), 15. cikk c) bekezdés.

⁽¹¹⁾ A Tanács 1083/2006/EK rendelete (2006. július 11.).

⁽¹²⁾ Az egyes ERI-k átlagos értéke 500 millió és egymilliárd euró közé becsülhető.

5.7 A kutatási infrastruktúrák európai útiterve kiváló alapul szolgál a nemzeti útitervek számára. Az EGSZB megjegyzi, hogy néhány tagállam nem vette elég komolyan ezeket a kezdeményezéseket. Kéri ezért őket, hogy mielőbb pótolják az elmulasztott lehetőségeket, és kísérik figyelemmel az ESFRI és az Európai Bizottság kezdeményezéseit.

5.8 A kutatási infrastruktúrák jövőbeli finanszírozása során a hangsúly továbbra is a tagállamok finanszírozási forrásain lesz. Ezért fontos koordinálni ezeket a forrásokat. Csak így lehet kritikus tömeget elérni, biztosítani a beruházások hatékonyságát, valamint megfelelő specializációt és tudományos kiválóságot garantálni az infrastruktúrákon belül.

5.9 A kutatási infrastruktúrák finanszírozásának a hetedik keretprogramban történő növelése és a kohéziós politika keretében elérhető lehetőségek ellenére az EU-költségvetésből az ambiciózus tervek végrehajtására fordított eszközök még mindig nem elegendők. Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy nagyobb szinergiára van szükség a hetedik keretprogram és a strukturális alapok között a kutatási infrastruktúra finanszírozását illetően. Arra is felkéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy fejlesszenek ki további politikai eszközöket a magánszektor kutatási infrastruktúrába történő nagyobb beruházásainak ösztönzésére. Az EBB (például a kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmusból történő támogatás formájában történő) kötelezettségvállalása és más pénzügyi intézmények nagyobb kötelezettségvállalása is üdvözlendő lenne.

5.10 Az EGSZB azt javasolja, hogy az európai kohéziós politikában és annak pénzügyi eszközeiben, valamint a strukturális alapokban kapjon nagyobb prioritást az új kutatási és innovációs kapacitások fejlesztése. Felszólítja a tagállamok kormányait, hogy ezután nagyobb mértékben hasznosítsák a strukturális alapok eszközeit kutatási kapacitásaik korszerűsítésére és kibővítésére. Főként az új tagállamokban gyakran kihasználatlanul maradnak az európai alapok, mivel a kormányok nem vesznek részt kellőképpen a finanszírozásban, vagy nem kezelik megfelelő mértékben prioritásként a kutatási kapacitások javítását. Következésképpen a hiányzó kutatási lehetőségek miatt számos tudós elhagyja hazáját. Ezért nélkülözhetetlen az előrelépés ezen a területen, ha meg akarjuk oldani az Európán belüli agyelszívás problémáját.

6. Részletes megjegyzések

6.1 Az EGSZB támogatja a HÉA-mentességre tett javaslatot, mivel ez jelentősen növelheti az ERI-k vonzerejét. A mentesség emellett versenyelőnyt biztosíthat nekik a világ bármely részén megvalósuló hasonló projektekkel szemben. Ezért támogatjuk azt az ötletet, hogy az ERI-k minél nagyobb adókedvezményben részesüljenek (az állami támogatások szabályai keretében). Számos olyan jelenlegi kutatási infrastruktúra, amely az idevágó

irányelvek szerint eleget tesz a „nemzetközi szervezetekre” vonatkozó kritériumoknak, már most is mentességet élvez az ÁFA és a jövedéki adó alól. A jelenlegi eljárás során azonban hosszadalmas és bonyolult tárgyalások szükségesek, és ez késedelmet okoz az infrastruktúra létrehozásában, valamint jelentős jogi és pénzügyi bizonytalansággal jár. Az ERI-k automatikus mentesítése, amint a rendeletben szerepel, elhárítaná az európai kutatási infrastruktúrák létrehozása és működtetése előtt álló főbb akadályokat.

6.2 Az EGSZB azt ajánlja, hogy komolyan fontolják meg annak lehetőségét, hogy a Közösség aktívabban vegyen részt az ERI-k finanszírozásában. A Közösség célzott támogatások révén nyert befolyással biztosíthatja az ERI kiegyensúlyozottabb földrajzi megoszlását, valamint jobb hozzáférést tehet lehetővé olyan országok számára, amelyek nem közvetlen tagok. Az ilyen politika végrehajtásához azonban további, célhoz kötött finanszírozási eszközöket kell biztosítani a nyolcadik kutatási és fejlesztési keretprogramban.

Az EGSZB úgy véli, nincs ok arra, hogy miért ne fogadjon el az EU ugyanolyan megközelítést a kutatási infrastruktúrákra vonatkozóan, mint amelyet más európai infrastrukturális hálózatok (például közút, vasút, villamosenergia-vezetékek, gázvezetékek) társfinanszírozása esetében alkalmaz.

6.3 Az EGSZB fel kívánja hívni a figyelmet az üzemeltetési és fenntartási költségek problémájára, amely a kezdeti beruházások befejezése után jelentkezik. Egyes becslések szerint ezek a beruházási érték 20 %-át is elérhetik évente. Ezek a költségek gyakran nem kapnak elegendő figyelmet a beruházási tanulmányokban, és jelentős mértékben akadályozhatják a kutatási infrastruktúrák zökkenőmentes, hosszú távú működését. Az EGSZB ezért azt ajánlja, hogy a 8. K+F-keretprogramban vegyék tervbe azt a lehetőséget, hogy a kutatási infrastruktúrák működését európai alapokból társfinanszírozzák.

6.3.1 A működési költségeket illetően az EGSZB azt ajánlja, hogy az infrastruktúrák közös használatáért fizetendő, méltányos felhasználói díjak kiszabását „korlátozott gazdasági tevékenységek” (2. cikk) tekintsék.

6.4 Az EGSZB hangsúlyozza annak fontosságát, hogy az ERI-k az európai kutatók és tudósok minél szélesebb köre számára legyenek hozzáférhetőek. Nem lenne helyes, ha a hozzáférés a gyakorlatban az ERI-tagsággal rendelkező országokra korlátozódna, vagy kizárólag a fizetőképességen alapulna. A Közösség társtulajdonosságára tett javaslat a 6.2. pontnak megfelelően szintén megkönnyítené a nyílt hozzáférést, így elősegítené az Európai Kutatási Térségbe való jobb integrációt.

6.5 A magas színvonalú infrastruktúra fejlesztése és használata során fontos a szellemi tulajdon védelmének figyelembevétele is. Az esetleges problémákat felelős módon, időben meg kell oldani.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gépekről szóló, 2006. május 17-i 2006/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a peszticidek kijuttatására szolgáló gépek tekintetében történő módosításáról

COM(2008) 535 végleges – 2008/0172 (COD)

(2009/C 182/11)

Önálló előadó: **Ludvík JÍROVEC**

2008. szeptember 24-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a gépekről szóló, 2006. május 17-i 2006/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a peszticidek kijuttatására szolgáló gépek tekintetében történő módosításáról

COM(2008) 535 végleges – 2008/0172 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. január 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Ludvík JÍROVEC.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 192 szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB a legteljesebb mértékben egyetért az Európai Bizottság által ismertetett dokumentummal.

1.2 Üdvözli a szóban forgó módosításokat, amelyek fokozott egészségvédelmet és biztonságot, valamint kevesebb környezeti hatással járó eljárásokat jelentenének a peszticidek kijuttatására szolgáló gépeknek a Közösség és az EGT egész területén való használata során.

1.3 Fenntartásokat azokkal a nem elég világos elemekkel kapcsolatban fogalmaz meg, amelyek a javasolt szövegnek azon tagállamokban történő alkalmazásának következményeire vonatkoznak, amelyek az irányelv követelményeit még nem ültették át nemzeti jogukba.

2. Bevezetés

2.1 A hatodik közösségi környezetvédelmi cselekvési programot elfogadó határozatban az Európai Parlament és a Tanács elismerte, hogy tovább kell csökkenteni a növényvédő szerek emberi egészségre és környezetre gyakorolt hatását.

2.2 Időközben az Európai Bizottság elfogadta a stratégiát (a továbbiakban: a tematikus stratégia), és javaslatot terjesztett elő egy olyan európai parlamenti és tanácsi irányelvre is, amely a megvalósítás fő jogalkotási szempontjainak kezelése érdekében a közösségi fellépés kereteit hozná létre (a továbbiakban: a keretirányelv). A tematikus stratégia öt fő célt tűz ki:

- a növényvédő szerek használatából eredően az egészség és a környezet tekintetében felmerülő kockázatok minimumra csökkentése;
- a növényvédő szerek használatának és forgalmazásának hatékonyabb ellenőrzése;

- a legveszélyesebb növényvédő szerek biztonságosabb alternatívákkal való helyettesítése;

- a kis mennyiségű növényvédő szer használatával járó vagy növényvédőszer-mentes növénytermesztés ösztönzése;

- átlátható rendszer kidolgozása az elért előrehaladásról való beszámolóra és annak ellenőrzésére.

2.3 A javasolt keretirányelv a használatban lévő berendezések rendszeres karbantartására és ellenőrzésére szolgáló rendszer kialakítását célzó követelményeket támaszt a tagállamokkal szemben, a tematikus stratégia első célkitűzésének megfelelően.

3. Általános háttér

3.1 A javaslat célkitűzése annak biztosítása, hogy a növényvédő szerek kijuttatására szolgáló új gépek ne veszélyeztessék feleslegesen a környezetet. A javaslat olyan alapvető környezetvédelmi kiegészítő követelményeket tartalmaz, amelyeknek az új gépeknek a Közösség területén történő forgalomba hozatal és/vagy üzembe helyezés előtt meg kell felelniük.

3.2 A követelmények harmonizációja előfeltétele annak, hogy a magas szintű védelem az ilyen termékek Közösségen belüli szabad mozgásával egyidejűleg biztosítva legyen.

3.3 Az irányelv érvényteleníti a 98/37/EK irányelvet, és 2009. december 29-én lép hatályba.

3.4 A javaslat teljes mértékben összhangban van a hatodik közösségi környezetvédelmi cselekvési program, az Európai Unió fenntartható fejlődési stratégiája, a lisszaboni stratégia és a növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló tematikus stratégia célkitűzéseivel és céljaival.

3.5 A javaslat a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodással is összhangban van.

3.6 A javaslat az Európai Bizottság által 2002 júliusában „A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló tematikus stratégia felé” címmel elfogadott közlemény nyomán született, amelyet az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kedvezően fogadott.

3.7 A javaslat a végső konzultáció keretében végrehajtott hatáselemzés során nyert válaszokon alapul, amelyek megerősítették, hogy környezetvédelmi követelményeket kell megállapítani a peszticidek kijuttatására szolgáló új gépek tekintetében. Az új gépeknek forgalomba hozatalukat és/vagy üzembe helyezésüket megelőzően meg kell felelniük ezeknek a követelményeknek.

3.8 A hatáselemzés kapcsán az irányelv ellenőrzésről és tanúsításról beszél, amelyet pontosabban is meghatároz, és célul tűzi ki a peszticidek kijuttatására szolgáló új gépek közösségi szintű kötelező tanúsítási rendszerének bevezetésére irányuló megoldást.

3.9 Az esetleges kihatásokat külső tanácsadó cég (BiPRO) elemezte, amely megállapítja, hogy a harmonizáció környezetvédelmi szempontból emelni fogja az új gépekre vonatkozó szabványok szintjét. A költségek változó mértékben növekednek majd, mivel egyes gyártók már most is teljesítik az előírásokat, és megfelelnek a tanúsítási rendszereknek. Ami pedig a harmonizációt illeti, az azzal az előnnyel jár; hogy tisztességes versenyt biztosít a belső piacon.

4. A javaslat jogi elemei

4.1 A javaslat új környezetvédelmi követelményeket vezet be. Ezek a kiegészítő, lényeges követelmények olyan kötelező rendelkezések, melyek célja azt biztosítani, hogy a termékek ne veszélyeztessék feleslegesen a környezetet.

4.2 A javaslat jogalapját az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 95. cikke képezi, amely rögzíti a belső piac létrehozására vonatkozó alapelveket. Az irányelv biztosítja a hatálya alá tartozó gépek szabad mozgását.

4.3 Mivel a Közösség nem rendelkezik kizárólagos hatáskörrel a javaslatot illetően, a szubszidiaritás elve érvényesül.

4.4 Egyes tagállamok már bevezettek a növényvédő szerek kijuttatására szolgáló gépekre vonatkozó kötelező környezetvédelmi követelményeket és megfelelőségértékelési eljárásokat. Mások jogszabályjavaslatokat jelentettek be ezen a területen. Amennyiben a követelmények megállapítását önkéntes tanúsítási rendszerre bíznák, az megsokszorozná az egymástól eltérő nemzeti rendelkezéseket és eljárásokat. Ez felesleges költségeket eredményezhetne a gazdasági ágazat számára, és akadályozhatná az áruk szabad mozgását a Közösségen belül.

4.5 Kizárólag a környezetvédelmi követelmények és megfelelőségértékelési eljárások közösségi szintű harmonizációjával érhető

el a kívánt környezetvédelmi célkitűzés úgy, hogy közben biztosítva legyen az egyenlő mértékű védelem a Közösség egész területén, valamint a gyártók közti tisztességes verseny és az áruk szabad mozgása a belső piacon.

4.6 A javaslat megfelel a szubszidiaritás elvének.

4.7 A javaslat nem lépi túl a célkitűzésének eléréséhez szükséges mértéket, és ennek megfelelően összhangban áll a Szerződés 5. cikkében meghatározott arányosság elvével.

4.8 A növényvédő szerek kijuttatására szolgáló gépek gyártói számára az irányelv az adminisztratív teher minimálisra csökkentését jelenti.

4.9 A javaslat a jogalkotás minőségének javításáról szóló intézményközi megállapodással is összhangban van.

4.10 A javaslat nincs semmilyen kihatással a Közösség költségvetésére.

4.11 A tagállamoknak el kell juttatniuk az Európai Bizottsághoz az irányelvet átültető nemzeti rendelkezések szövegét, valamint az e rendelkezések és az irányelv közötti megfelelést bemutató táblázatot.

4.12 A javasolt jogi aktus EGT-vonatkozással bír, ezért ki kell terjednie az Európai Gazdasági Térségre.

5. Magyarázó megjegyzések

5.1 A környezetvédelmi követelmények a növényvédő szerek kijuttatására szolgáló gépekre és az irányelv I. mellékletének tekintetében javasolt új, alapvető követelmények által érintett környezeti kockázatokra korlátozódnak.

5.2 A javaslat kiegészíti az „alapvető biztonsági és egészségvédelmi követelmények” új meghatározását, ami feleslegessé teszi az irányelvben az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményekre történő utalások módosítását.

5.3 A 4. cikk (1) bekezdésének, a 9. cikk (3) bekezdésének és a 11. cikk (1) bekezdésének javasolt módosításai a környezet védelmét tűzik ki célul.

5.4 A növényvédő szerek kijuttatására szolgáló gépek gyártói kötelesek felbecsülni a környezeti kár kockázatait.

5.5 Az irányelv meghatározza a hatálya alá tartozó, peszticidek kijuttatására szolgáló gépeket.

5.6 Alapvető követelményeket határoz meg a környezeti károk minimálisra csökkentése terén.

5.7 A javasolt új, alapvető követelményeket a tervek szerint a növényvédő szerek kijuttatására szolgáló gépek különféle kategóriáira vonatkozó harmonizált szabványok műszaki előírásai egészítik majd ki. Ennek tekintetében az Európai Bizottság megbízást ad az illetékes európai szabványügyi szervezeteknek.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az ipari kibocsátásokról (azaz a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről) (átdolgozás)

COM(2007) 844 végleges – 2007/0286 (COD)

(2009/C 182/12)

Előadó: **Stéphane BUFFETAUT**

2008. február 25-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 175. cikkének (1) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az ipari kibocsátásokról (azaz a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről) (átdolgozás)

COM(2007) 844 végleges – 2007/0286 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2008. október 30-án elfogadta véleményét. (Előadó: Stéphane BUFFETAUT.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 152 szavazattal 2 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elé terjesztett szöveget az Európai Bizottság a jelenlegi irányelv átdolgozásaként mutatja be. Többről van szó ugyanis, mint a jelenleg hatályos szöveg egyszerű felülvizsgálatáról vagy kozmetikázásáról. Az Európai Bizottság szerint ez az átdolgozás az egyszerűsítés logikáját követi, ami – egyesek szemében vitathatóan – a „jobb jogalkotásra” irányuló kezdeményezés kontextusába helyezi. A jogszabály elsődleges céljai a következők:

- környezetvédelem: a környezet hatékony védelme integrált, valamennyi környezeti tényezőt összefogó megközelítés alkalmazása révén,
- gazdaság: az eljárások és gyakorlatok harmonizálása a versenytorzulások elkerülése érdekében.

2. Az Európai Bizottság célkitűzései

2.1 Az Európai Bizottság elismeri, hogy az elmúlt évtizedekben sikerült csökkenteni a szennyezőanyagok kibocsátások szintjét, de ezt elégtelennek ítéli, és újabb előrelépést kíván megvalósítani a szennyezőanyag-kibocsátás elleni küzdelemben.

2.2 Az IPPC-irányelv hatálya alá az Európai Unióban mintegy 52 000 létesítmény tartozik, és az erőfeszítések ellenére a szennyezőanyag-kibocsátás messze meghaladja a légszennyezésre vonatkozó tematikus stratégia célként megjelölt határértékeit.

2.3 Az ipari tevékenység által okozott szennyezés jelentős mértékben hozzájárul az egészségre és a környezetre káros hatásokhoz. A kén- dioxid mintegy 83 %-a, a nitrogén-oxidok 34 %-a, a

dioxinkibocsátások 25 %-a és a higany megközelítőleg 23 %-a ilyen létesítményekből származik ⁽¹⁾. A kibocsátások nem csupán a levegőt szennyezik, hanem a vízbe és a talajba is szennyezőanyagokat juttatnak. Az ipari tevékenységek a nyersanyagoknak, a víznek és az energiának is fő fogyasztói, valamint hozzájárulnak a hulladéktermeléshez is. Az érdekelt vállalatok hulladékainak irányítását végző illetékes nemzeti hatóságok által kiadott engedélyek útján történő integrált megközelítés (IPPC) tehát megfelelő eszköz a környezetszennyezés csökkentésére.

2.4 Az Európai Bizottság szerint ennek a megközelítésnek elsősorban az elérhető legjobb technikák (BAT) alkalmazásán kell alapulnia. Elvileg olyan technológiák használatáról van szó, amelyek egy adott ágazatban a leghatékonyabban szolgálják a környezetvédelmet, feltéve, hogy ezek kereskedelmi forgalomban hozzáférhetőek, illetve gazdaságilag fenntarthatók.

2.5 A gyakorlatban – és ennek a megközelítésnek a támogatása érdekében – az Európai Bizottság megszervezi a tagállamokkal és az érdekelt felekkel az elérhető legjobb technikákkal kapcsolatban folytatandó információcserét azzal a céllal, hogy kidolgozza az egyes ipari ágazatokra érvényes elérhető legjobb technikákat meghatározó referenciadokumentumokat (BREF). Ez a „sevillai folyamat” nevet kapta, mivel az IPPC központi irodája Sevillában található.

2.6 Ezenkívül az iparágak működését ágazati irányelvek is szabályozzák, amelyek előírják az alapkövetelménynek tekintett üzemeltetési feltételeket és műszaki követelményeket. Ezek az irányelvek továbbá kibocsátási határértékeket is meghatároznak az érintett ágazatok számára.

⁽¹⁾ SEC(2007) 1679 (csak angol nyelven hozzáférhető).

2.7 A különböző tanulmányok és felmérések elvégzését követően az Európai Bizottság arra az álláspontra jutott, hogy tovább kell szigorítani az ipari kibocsátások visszaszorítására irányuló hatályos rendelkezéseket. Azt is megállapította, hogy a jelenlegi jogszabályokban tapasztalt hiányosságok egyrészt az irányelvek elégtelen szintű végrehajtásához vezettek, másrészt megnehezítették az irányelv alkalmazásának ellenőrzését.

2.8 Az Európai Bizottság ezért hét különálló irányelv felülvizsgálatára és egyetlen egységes jogszabályban történő egyesítésére tesz javaslatot (ipari kibocsátásokra vonatkozó irányelv – IED), amit a következőkre kíván alapozni:

- az elérhető legjobb technikák koncepciójának megerősítése,
- a nagy tüzelőberendezésekre vonatkozó kibocsátási határértékek felülvizsgálata,
- a nem lényegi műszaki követelményeket a tudományos és technikai haladás vívmányaival összeegyeztető, illetve a tagországok által benyújtandó jelentéseket meghatározó bizottság felállítása,
- a vizsgálatokra vonatkozó rendelkezések bevezetése,
- az innovációnak és az új technológiák elterjesztésének ösztönzése,
- az engedélyezésre vonatkozó bizonyos jogszabályok egyszerűsítése és konkrétabbá tétele,
- az irányelv alkalmazási területének kiterjesztése és pontosítása,
- az új keletű technológiák figyelembevételének ösztönzése.

3. Általános megjegyzések

3.1 A jelenleg hatályos irányelv három alapelve:

- az ipari tevékenység hatásainak integrált megközelítése,
- az elérhető legjobb technikák alkalmazása,
- az engedélyek feltételeinek meghatározásához lehetőség szerint a helyi körülmények figyelembevétele.

Ezek az alelvek megkapták az érintett vállalkozások beleegyezését, és az ipari létesítmények környezeti teljesítményének javítására irányuló globális és folyamatos fellépés keretébe illeszkednek.

3.2 Tény, hogy léteznek bizonyos különbségek a tagállamok között az 1996-os irányelv végrehajtásának tekintetében, figyelembe kell venni azonban azt is, hogy az irányelv teljes alkalmazása igen friss fejlemény (2007 októbere a meglévő létesítmények esetében), illetve hogy nincs még meg a szükséges távolság ahhoz, hogy maradéktalanul felmérhessük a hatékonyságát. Az Európai Bizottság szerint azonban a konkrét engedélyekre, illetve általánosabb értelemben a tagállami gyakorlatokra vonatkozó értékelés végrehajtásában számos probléma mutatkozik, amelyek különösen a jelenlegi irányelv homályos rendelkezéseire vezethetők

vissza. Az EB úgy véli továbbá, hogy az eddig végzett konzultációkból és előrejelzésekből arra lehet következtetni, hogy javulás nem várható, ha a jogszabály nem változik. Megjegyzendő továbbá, hogy a jogszabályok alkalmazása a tagállamok ügye, míg az engedélyek feltételeinek való megfelelésre vonatkozó kötelezettséget a létesítmények üzemeltetőinek kell viselniük.

3.3 A BREF (BAT-referenciadokumentumok) referenciarendszer alkalmazása és elterjesztése már 2001-ben megkezdődött, de hosszú időre volt szükség ahhoz, hogy ezeket a dokumentumokat lefordítsák az Európai Unió összes hivatalos nyelvére. A megvalósítási tanulmányok azt mutatják, hogy nem minden nemzeti adminisztratív hatóság teljesítette maradéktalanul feladatát – ennek felelősségét nem lehet kizárólag az érintett iparágakra hárítani késedelmes vagy hiányos teljesítés esetén, amennyiben az engedélyezési feltételek nincsenek összhangban a BREF-dokumentumokkal. Több visszajelzésre van tehát szükség a BREF Unió-szerte általános megvalósítását illetően, mivel a felhasználásra vonatkozó megközelítések terén jelentős különbségek mutatkoznak.

3.4 Mindez alighanem kellő magyarázatot ad a megállapított működési zavarokra, felmerül azonban a kérdés, hogy vajon nem elszármazott-e az irányelv mélyreható átdolgozásába fogni? Számos tagállam ugyanis későn – előfordult, hogy az irányelvben meghatározott határidők lejárta után – bocsátotta ki a meglévő létesítmények használati engedélyeit.

3.5 Jogos az aggodalom amiatt, hogy a tagállamoknak a kibocsátásokra vonatkozó adataiból arra lehet következtetni, hogy a BAT-normák végrehajtása – különösen a nagy tüzelőberendezések esetében – nem teszi lehetővé a stratégia légszennyezési céljainak elérését.

3.6 Egy hasonló átdolgozás során mindenesetre semmiképpen nem hagyható figyelmen kívül „az átláthatóság, a gazdasági eredményesség és költséghatékony [elvé], valamint a vállalatok közötti felosztása során a méltányosság és szolidaritás [elvé]” – az Európai Tanács megfogalmazásával élve.

4. Különös nehézségeket felvető pontok

4.1 A BREF-dokumentumok szerepe

4.1.1 A BREF-dokumentumok eddig kettős szerepet töltek be:

- hivatkozási pont az engedélyek kiadásakor az elérhető legjobb technikák (BAT) meghatározásához: a BREF-dokumentumok jelentik az alapvető információforrást a különböző, az adott telephelyre jellemző helyzetekben alkalmazandó BAT-k változatairól. A BAT meghatározása során alkalmazott, a különböző típusú folyamatokra szabott többszereplős megközelítés eredményei, amelyek közül az illetékes hatóságok választották ki a legmegfelelőbb normát,

- kidolgozásuk során információcsere-fórum jött létre az Unióban alkalmazott technológiák teljesítményének és fejlődésének megvitatására.

Az elérhető legjobb technológiák kiválasztása annak alapján történt, hogy ezek azok a technológiai viszonyítási alapok, amelyek olyan ár mellett érhetőek el, amely nem sodorja veszélybe az iparág versenyképességét. Ezt tartalmazza a BAT definíciója is, mely szerint ezek „azok a technikák, amelyeket olyan mértékben fejlesztettek ki, hogy azok alkalmazhatók legyenek a vonatkozó ipari ágazatban gazdaságilag és műszakilag képviselhető feltételek mellett, [...] olyan mértékig, amíg azok az üzemeltető számára ésszerűen hozzáférhetőek” (IPPC-irányelv 2. cikk (11) bekezdés, a javasolt új irányelvben 3. cikk (9) bekezdés). Ha pedig nem léteztek ilyen technikák – például a BAT-nak nem tekinthető új keletű technológiák esetében –, akkor az elérhető legjobb technológiák egyszerre képviselték a helyes gyakorlatokat és a legkifinomultabb gyártási folyamatokat, és az érintett ipari ágazatban alkalmazott különböző technológiák és működési módszerek teljesítménymutatóinak adatbázisát bocsátották rendelkezésre.

4.1.2 Fontos megtartani a jelenlegi logikát: az elérhető legjobb technológiák olyan technológiákat képviselnek, amelyek – eseti alapon – lehetővé teszik, hogy meg lehessen felelni a szabályozási követelményeknek, valamint – más célokkal egyetemben – a környezet védelmének biztosítása mellett ellenőrizni lehessen az ipari kibocsátásokat, figyelembe véve e technológiák alkalmazásának költségeit és előnyeit. A szabályozásnak az Unióban mindenkire egyazon időben kell alkalmazhatónak lennie az általános káosz elkerülése érdekében, a következők függvényében: az engedélyek felülvizsgálatának dátuma; az ágazati BREF-ek felülvizsgálatának dátuma; vagy az érintett ágazatok többé-kevésbé konzervatív megközelítései. Az elérhető legjobb technológiáknak hozzá kell járulniuk a versenytorzulások csökkentéséhez is.

4.1.3 A felülvizsgálat keretén belül tisztázni kell a BREF-ek szerepét. Ezek nem határozzák meg a kibocsátás szintjét, hanem hivatkozási alapnak és a fejlődés eszközeinek kell lenniük, amelyek – más célok mellett – lehetővé teszik a mások által meghatározott kibocsátási határértékek vagy környezetvédelmi minőségi normák (víz, levegő, talaj) betartását. Emlékeztetőül: az útmutató és a BREF-ekre vonatkozó 2005-ös irányelvek alapján „a BREF-ek sem technológiákat, sem kibocsátási határértékeket nem írnak elő”. A kibocsátási szintek meghatározása az Európai Unió gazdasági és környezetvédelmi politikájának feladata. Végezetül pedig ezek az eszközök nem akadályozhatják azt a rugalmasságot, amelyre a helyi és technikai feltételek függvényében van szükség.

4.2 A sevillai folyamat

4.2.1 A folyamat nyitott és az egyeztetésen alapszik, ha a szó szoros értelmében nem is demokratikus. A három, klasszikusnak tekinthető fél ugyanis az államot, a műszaki szakembereket és a nem kormányzati szervezeteket képviseli vagy képviselheti. A folyamat mindazonáltal továbbra is vertikális, és az ipari ágazatok között nemigen van információáramlás. A BREF-dokumentumok készítői változnak, és ritkán fordul elő, hogy (a tagállamok és az Európai Bizottság részéről) ugyanaz a személy állítaná össze a BREF-dokumentumok egymást követő változatait, illetve a különböző ágazatok BREF-dokumentumait. Bizonyos „halálos” (NO_x, CO, CO₂ stb.), illetve globális (SO_x, fémek, por) típusú szennyezőanyagoknak az alkalmazott technológiákra vonatkozó megközelítést tekintve elvész a lényeg és a szakértelem. Az effajta technológiákat az információcsere-fórum elé

kellene tární. A sevillai folyamatnak azonban megvan az az érdeme, hogy rendszeres időközönként kielemezze az ipari ágazatok megállapított teljesítményét. Ha a tagállamok egy kicsit aktívabban vennének részt a folyamatban, előnyük származna abból, hogy hatékonyabbá teszik a működését, mivel rendelkezésre bocsáthatnák az általuk elvégzendő vizsgálatok során megállapított adatokat.

4.3 Az engedélyek felülvizsgálata

4.3.1 Egy létesítményre egyszerre több BREF-dokumentum is vonatkozhat. Gondoskodni kell tehát arról, hogy a BREF-dokumentumok rendszeres időközönként történő felülvizsgálata és az engedélyek újbóli átgondolásának üteme, amely az előírások módosításában mutatkozhat meg, összeegyeztethető legyen a létesítmény amortizációs ciklusaival. A helyzet kezelésére ismét csak a jogi típusú szabályozás, illetve hosszú távú tervezés alkalmas. Minél jobban sikerül előre meghatározni a problémákat, annál jobban sikerül helyet találni az új keletű technológiáknak. Hasonlóképpen: minél fejlődőképesebb egy BAT, annál jobban alkalmazkodik majd az egyes helyzetekhez, ám az elképzelhetetlennek tűnik, hogy ugyanolyan ütemben sikerüljön a befektetésben változást kieszközölni, mint ahogyan a BREF-dokumentumok felülvizsgálata is folyik. Az európai jogalkotókra hárul tehát az, hogy a mért teljesítményt és a technológiai haladást tekintve a fejlődés koherens ütemtervét összeállítsák, viszont ez nem lehet a sevillai folyamat feladata.

4.4 Az új keletű technológia fogalma

Az új jogszabály bevezeti az új keletű technológia fogalmát. Az új keletű technológiák sajátossága, hogy először is valós ipari kontextusban tesztelni kell őket; egy technika ígéretes lehet laboratóriumi körülmények között, vagy akár kísérleti létesítményekben, majd rendes használati körülmények között elégtelennek bizonyulhat. Ügyelni kell tehát arra, hogy a szövegben ennek a fogalomnak a bevezetését úgy lehessen értelmezni, mint az innovációt új keletű technológiák kipróbálására ösztönző eszközt, nem pedig úgy, mint új referenciák meghatározásának előjelét.

4.5 Integrált megközelítés

Az új jogszabály megtartja a helyi kontextushoz és az egyedi működési körülményekhez igazított szabályozás elvét, és helyette eltérések alkalmazásához folyamodik. Ez a rendszer tehát – bár a sajátos körülmények figyelembevételkor bizonyos rugalmasságot enged az illetékes hatóságoknak – merevebb. Fontos, hogy az elérhető legjobb technológiák meghatározása a helyi, illetve nemzeti közigazgatási hatóságok és az érintett ipari szereplők közötti valódi, átlátható vitából következzen.

4.6 Az ágazati irányelvek integrálása

Ügyelni kell arra, hogy a jogszabályok integrálása ne eredményezzen különösen nehézkes és komplex szabályozást, ami éppen hogy az egyszerűsítés szándékával ellentétes irányba mutatna. Az ágazati irányelveknek az irányelvjavaslatba történő beépítése irányelvenként érzékelhetően különböző, különösen a kibocsátási

határértékek tekintetében. Ennek fő oka az, hogy a kibocsátási határértékeket az elérhető legjobb technológiák teljesítményértékeihez kell közelíteni. A tagállamoktól és az érintett üzemeltetőktől megkövetelt egyértelműség és koherencia célkitűzése továbbra is ennek az integrációnak az alapvető célja, amelynek egyúttal a szükségtelen adminisztratív terhek enyhítését is lehetővé kell tennie.

4.7 Komitológia, információcsere-fórum és a sevillai IPPC-iroda

Az irányelvjavaslat a komitológiai eljárás fokozott alkalmazását javasolja, konkrétan a BREF-dokumentumoktól való eltérések kritériumainak meghatározása esetében. Mi lesz tehát az érintett felek szerepe? És milyen feladatot lát el majd az IEF, illetve a sevillai iroda? Félő, hogy az európai iparág a jövőben egyre inkább vonakodik majd releváns információkat szolgáltatni az elérhető legjobb technológiákról a sevillai IPPC-irodának, holott eddig ezt az együttműködést a felek egyhangúan európai sikertörténetként üdvözlötték. Ezen túlmenően a komitológia meglehetősen homályos eljárás, amelyet az Európai Parlament általában kevésbé szokott értékelni. A komitológiai eljárás alkalmazását tehát a jogalkotás másodlagos elemeinek módosítására kell korlátozni.

4.8 A talaj védelme

Az új jogszabály előírja, hogy a létesítmények kötelesek a helyszín talaját abba az állapotba visszaállítani, ahogyan az működésük megkezdésekor volt. Az európai talajok rendkívüli sokfélesége a szubszidiaritás elvének alkalmazását feltételezi, több cselekvési szabadságot hagyva a nemzeti hatóságoknak. A legjobb választásnak az tűnik, ha a helyszínt a jóváhagyott jövőbeli felhasználásának megfelelő állapotba kell visszaállítani.

4.9 A jelentések nyilvánossága

A jogszabály előírja, hogy az ellenőrzéseket követően a hatóságok kötelesek két hónapon belül közzétenni a jelentést. Ez a határidő túl rövid, elegendő időt kellene adni ugyanis az érintett ipari szereplőnek, hogy észrevételeit megtehesse és kidolgozhassa cselekvési tervét, és ezeket az elemeket a nyilvánosság számára hozzáférhetővé kell tenni.

4.10 Az irányelv alkalmazása

A jelenlegi IPCC-irányelv végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatok fényében az irányelv alkalmazására előírt 2016. januári dátum túl közelinek tűnik. Számos európai irányelvertervezet van egyébiránt kidolgozás alatt, amelyek jövőbeli alkalmazási dátuma 2020 (a nemzeti kibocsátási határértékekről szóló irányelv felülvizsgálata, a „zöld csomagról szóló megállapodás” végrehajtása). Ezen túlmenően a göteborgi jegyzőkönyv felülvizsgálata is folyamatban van az ENSZ genfi Európai Gazdasági Bizottságán belül, és az új célkitűzések meghatározásának dátuma itt is 2020.

Koherensebb megoldás volna az irányelvjavaslatot összehangolni az egyéb környezetvédelmi szabályozásokkal, és a végrehajtás javasolt dátumát 2016 helyett 2020-ra módosítani.

5. Következtetés

5.1 Amennyiben az IPPC-irányelv végrehajtása nem kielégítő módon megy végbe, helyénvaló volna a tagállamokkal és a többi érintett féllel közösen maximális erőfeszítéseket tenni a jelenlegi irányelv végrehajtásának minőségi javítása érdekében, hogy az az IPPC-irányelv átdolgozásához konkrét alapként tudjon szolgálni – ezt irányozza elő az Európai Bizottság közleménye és az ipari kibocsátásokkal kapcsolatos jogszabályok végrehajtására vonatkozó, a 2008–2010-es időszakra szóló cselekvési terv is. A szöveg felülvizsgálatakor a következőket kellene célként kitűzni: környezetvédelmi és gazdasági hatékonyság, átláthatóság, konzultáció az érintett szakemberekkel, a költség és a haszon közötti megfelelő egyensúly, valamint az erőfeszítések tagállamok közötti megosztásakor a méltányosság és a szolidaritás elvének tiszteletben tartása.

5.2 Az IMPEL hálózat hasznos segítséget nyújthatna a jelenlegi irányelv végrehajtásának javításához, illetve a BREF-dokumentumok hivatalos fordításának elkészítése az Unió hivatalos nyelvein szintén hozzájárulhatna a BREF-rendszer megfelelőbb megértéséhez, és ezáltal nemzeti szintű alkalmazásához. A sevillai IPPC-irodával együttműködésben gondoskodni kellene arról, hogy a BREF-dokumentumokban ne szerepeljenek eltérő álláspontok, azok ugyanis rontanák ezeknek a dokumentumoknak az európai szintű következetességét és relevanciáját.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy:Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 549/2004/EK, 550/2004/EK, 551/2004/EK és 552/2004/EK rendeletnek az európai légiközlekedési rendszer teljesítményének és fenntarthatóságának javítását célzó módosításáról

COM(2008) 388 végleges – 2008/0127 (COD)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 216/2008/EK rendeletnek a repülőterek, a légiforgalmi szolgáltatás és a léginavigációs szolgálatok tekintetében történő módosításáról és a 2006/23/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

COM(2008) 390 végleges – 2008/0128 (COD)

(2009/C 182/13)

Előadó: **Jacek KRAWCZYK**

2008. szeptember 4-én, illetve július 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 80. cikkének (2) bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az 549/2004/EK, 550/2004/EK, 551/2004/EK és 552/2004/EK rendeletnek az európai légiközlekedési rendszer teljesítményének és fenntarthatóságának javítását célzó módosításáról

COM(2008) 388 végleges – 2008/0127 (COD)

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a 216/2008/EK rendeletnek a repülőterek, a légiforgalmi szolgáltatás és a léginavigációs szolgálatok tekintetében történő módosításáról és a 2006/23/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

COM(2008) 390 végleges – 2008/0128 (COD).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2008. november 10-én elfogadta véleményét. (Előadó: Jacek KRAWCZYK.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a(z) 2009. január 15-i ülésnapon) 131 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az egységes európai égbolt (SES) az Európai Bizottság javaslatán alapuló gyors és körültekintő kialakítása igen fontos stratégiai lépés a további uniós integráció és az európai közös piac erősítése felé, emellett növeli az európai társadalmi kohéziót és a társadalmi mobilitást is.

1.2 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, amely jelentős intézkedés az egységes európai égbolt valódi végrehajtása felé. Ez az „Egységes európai égbolt II.” (SES II) néven ismert csomag megoldást kínál az Egységes európai égbolt I. 2004-es bevezetése során tapasztalt számos hiányosságra.

1.2.1 Az Egységes európai égbolt II. jogszabálycsomag tehát nem halogatható, az EGSZB éppen ezért felhívja az EU jogalkotóit, hogy 2009 márciusa előtt jussanak végleges megállapodásra. Az egységes európai égbolt céljainak megvalósításához a jelen kontextusban létfontosságú, hogy az EU-s jogalkotók (a Tanács és a Parlament) ne hígítsák fel az Európai Bizottság javaslatát.

1.3 A forgalom növekedésével párhuzamosan mindenekelőtt a biztonsági követelményeket kell szigorítani.

1.4 Az EGSZB főként az alábbiakat támogatja határozottan:

- a teljesítményellenőrzés kereteihez és a kötelező teljesítmény-célokhoz kapcsolódó javaslatokat, amennyiben a teljesítményt négy alapvető kritérium – biztonság, kapacitás, környezetvédelem és költséghatékonyság – szerint ítélik meg;

- az Európai Repülésbiztonsági Ügynökség (EASA) hatáskörének kiszélesítését a repülőterek biztonságával és a légiforgalmi (ATM), illetve léginavigációs szolgáltatásokkal;
- az emberi tényező jelentőségének elismerését a légi közlekedés biztonságának területén;
- több erőfeszítést a biztonságért felelős személyzet szakértelmének növelése érdekében, a „Just Culture” alkalmazását;
- a rendelet léginavigációs szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos, az Egységes európai égbolt II. keretében törölt 5. cikkének átfogalmazását, hogy lehetővé tegyék az engedélyezési rendszer kiterjesztését a biztonsággal bármely szinten kapcsolatban álló összes dolgozóra, elsősorban az elektronikai eszközöket kezelő személyzetre (ATSEP).
- a funkcionális légtérblokkok kialakítására kitűzött 2012-es határidőt;
- a SESAR és finanszírozási módjainak további tökéletesítését;
- az európai ATM hálózat funkcióinak megerősítését;
- az EUROCONTROL reformját;
- a repülőterek kapacitáskorlátozásának elismerését;
- a 18a. cikk módosítását – az EGSZB nem ellenzi, hogy az utóbbi témában tanulmány készüljön, amennyiben annak nem kifejezetten az a célja, hogy a kiegészítő légiforgalmi szolgáltatásokat versenyhelyzetbe hozza.

1.5 Az európai ATM rendszer – az Egységes európai égbolt II. megvalósítása révén való – optimalizálása nagymértékben hozzá fog járulni a repülőgépipar CO₂-kibocsátásának csökkentéséhez. A rövidebb légi utak évente közel 5 millió tonna CO₂-t takaríthatnak meg. A légiforgalmi irányítás és a repülőtéri műveletek tökéletesítése egy átlagos járat esetében akár 12 %-kal csökkentheti a kibocsátást, évente 16 millió tonna CO₂-t takarítva meg.

1.6 Még ha az SES II általában véve széles körű támogatottságot élvez is a különböző érintettek körében, az elfogadása után nagy szükség van további konzultációra a végrehajtási rendelkezéseket illetően. A konzultációt az SES II végrehajtásának minden (uniós, nemzeti és regionális) szintjén, illetve a szociális és/vagy ágazati partnerek/érintettek körében le kellene folytatni.

1.7 Az SES II bevezetése többek közt az alábbi előnyökkel jár majd a polgárok és a fogyasztók számára:

- magasabb biztonsági szintek
- rövidebb repülési idők
- jobb szolgáltatás/teljesítmény, így például megbízhatóbb és kiszámíthatóbb menetrend, melynek révén az átszálló utasok kevesebb csatlakozást késnek le
- a légitársaságok költségeinek csökkenéséből eredően alacsonyabb jegyárak
- az egyes személyekre eső kisebb szénlábnyom.

2. Bevezetés

2.1 Az egységes európai égbolt létrehozására vonatkozó keret megállapításáról szóló 549/2004/EK rendelet ⁽¹⁾, a léginavigációs szolgálatoknak az egységes európai égbolt keretében történő ellátásáról szóló 550/2004/EK rendelet ⁽²⁾, a légtérnek az egységes európai égbolt keretében történő szervezéséről és használatáról szóló 551/2004/EK rendelet ⁽³⁾ és az Európai Légiforgalmi Szolgáltatási Hálózat átjárhatóságáról szóló 552/2004/EK rendelet ⁽⁴⁾ (az egységes európai égboltról szóló első jogszabálycsomag) elfogadásával az Európai Parlament és a Tanács szilárd jogi alapot teremtett az ATM rendszer folytonos, interoperábilis működéséhez. Az EGSZB 2002-ben kibocsátott – „Cselekvési program/egységes európai égbolt” (TEN/080), „Az egységes európai égbolt megvalósítása” (TEN/098) című – véleményében foglalkozott az eredeti rendelettel.

2.2 A légi közlekedés iránti kereslet jelentős növekedése megterheli az infrastruktúra kapacitását: a 4 700 kereskedelmi gép által bonyolított napi 28 000 járat a végsőkig igénybe veszi a repülőtereket és a légiforgalmi irányítást. Az EU bővítése az aktív szomszédosági politikával együtt 37 ország több mint 500 millió polgárára terjesztette ki a légiközlekedési piacot ⁽⁵⁾.

2.3 A légiforgalmi irányítás széttöredezettsége gátolja az optimális kapacitáskihasználást, és megközelítőleg 1 milliárd euró felesleges pénzügyi terhet ró a légiközlekedésre (a járatok átlagosan 49 km-rel hosszabb utat tesznek meg a szükségesnél). A járatok hatékonyságának hiánya 2007-ben 468 millió km kitért eredményezett, 2,4 milliárd euró többletköltséget okozva a

(1) HL L 96., 2004.3.31., 1. o.

(2) HL L 96., 2004.3.31., 10. o.

(3) HL L 96., 2004.3.31., 20. o.

(4) HL L 96., 2004.3.31., 26. o.

(5) Több szomszédos állam is úgy határozott, hogy csatlakozik az Európai Közös Légtérhez, a növekedés és a foglalkoztatás ösztönzését várva a léptétől.

légiközlekedési iparnak. A légiforgalmi áramlás szervezéséből eredő késedelmek 21,5 millió perc idővesztést okoztak 2007-ben, további 1,3 milliárd euró fölösleges költséget róva a légitársaságokra, és így fogyasztóikra.

2.4 Válaszul az ágazat, a tagállamok és más érdekelt felek az európai légi közlekedési szabályozási keretrendszer egyszerűsítésével és hatékonyságnövelésével kapcsolatos kifejezett igényére az európai légi közlekedés jövőbeni szabályozási keretrendszerével foglalkozó magas szintű munkacsoport 2007 júliusában elkészítette jelentését, mely az európai légi közlekedés teljesítményének és igazgatásának fejlesztési lehetőségeire vonatkozóan több ajánlást is tartalmazott. Ez a jelentés, valamint az Eurocontrol teljesítményértékelő bizottságának jelentései megerősítik, hogy az Európai Légiforgalmi Szolgáltatás Hálózat (EATMN) megtervezése és kivitelezése során az egész légiközlekedési rendszer EU-szintű hatékonyságát, biztonságát és környezeti fenntarthatóságát kell szem előtt tartani.

2.5 2007 decemberében az EASA elküldte az Európai Bizottságnak a repülőterekre vonatkozó véleményét. Ezt követte a légiforgalmi irányításról és léginavigációs szolgáltatásokról szóló vélemény 2008 áprilisában, amely támogatta a 2002-ben megkezdett folyamat befejezését, a repülőterek, illetve az ATM/léginavigációs szolgáltatások (ANS) biztonsági aspektusait az EASA hatáskörébe tartozó feladatok közé utalva.

2.6 Az Európai Bizottság 2008. június 25-én tette közzé *Egységes Európai Égbolt II: Útban a fenntarthatóbb és hatékonyabb légi közlekedés felé*, COM(2008) 388, COM(2008) 389/2, COM(2008) 390 című jogszabálycsomagját.

3. Az Európai Bizottság javaslata (SES II)

3.1 Az egységes európai égbolt kialakításának befejezéséhez közösségi szinten további intézkedéseket kell elfogadni az európai légiközlekedési rendszer teljesítményének javítása érdekében, az elsődleges biztonsági célkitűzéseken túl olyan kulcsterületeken, mint a biztonság, a kapacitás, a költséghatékonyság, a járatok hatékonysága és a környezetvédelem.

3.2 Az Egységes európai égbolt II. (SES) négy pillérből áll:

Az első pillér egy teljesítményszabályozási rendszert foglal magában:

- a) Az ATM rendszer teljesítményének növelése egy független teljesítmény-felülvizsgáló szerv felállítása révén, amely ellenőrzi és értékeli a rendszer működését. Ez a szerv mutatókat dolgoz ki a különböző teljesítményterületekre nézve, és közösségi szintű teljesítménycélokra tesz javaslatokat (pl. késedelem- és költségcsökkentés, légi utak lerövidítése). A teljesítménycélok az Európai Bizottságnak kell jóváhagynia és nemzeti szintre lebontania. A megállapodás szerinti teljesítménycélok kötelező érvényűek lesznek.
- b) A szolgáltatásnyújtás integrációjának támogatása a funkcionális légtérblokkok kialakításának segítése révén: az Európai Bizottság szigorú határidőt szab a kialakításra (legkésőbb

2012 végéig); a légtérblokkok hatókörét kiterjeszti az alacsony légtérre, egészen a repülőterekig, és elhárítja a nemzeti és intézményi akadályokat.

- c) A hálózatkezelési funkció megerősítése egy egész sor feladaton keresztül, melyeket számos különböző szereplő lát el, többek között: európai útvonalhálózat-tervezés, szűkösön rendelkezésre álló erőforrások kezelése, forgalomáramlás irányítása, a SESAR technológiák telepítésének irányítása és európai szintű infrastruktúra-elemek beszerzése.

A második pillér – egységes biztonsági hálózat:

Az EASA hatásköre 2002 óta fokozatosan bővült, a repülőgépek alkalmasságára, a repülőgépek működésének felügyeletére és a személyzet akkreditálására is kiterjedve. E koncepciót követve az Európai Bizottság azt javasolja, hogy az Ügynökség hatásköre terjedjen ki a fennmaradó kulcsfontosságú biztonsági területekre, azaz a repülőterek és a légiforgalmi/léginavigációs szolgáltatások biztonságára is.

A harmadik pillér: SESAR – az egységes európai égbolt technológiai és operatív aspektusa:

Európának fel kell gyorsítania ATM rendszerének fejlesztését, hogy megfelelhessen a kihívásoknak, és összehangolja a légtéri és földi fejlesztéseket. A SESAR a várakozások szerint tízszeresére növeli a biztonsági szintet, és akár háromszoros forgalomnövekedést is képes lesz a jelenlegi járatonkénti költség feléért kezelni. Az EGSZB 2006-ban kiadott TEN/232 számú véleményében maradéktalanul támogatta a SESAR végrehajtását.

A negyedik pillér – földi irányítási kapacitás:

E pillér részeit képezi: a meglévő infrastruktúra jobb kihasználása, a hatékonyabb infrastruktúra-tervezés, az intermodalitás előmozdítása, a repülőterek megközelíthetőségének javítása és a repülőterei kapacitások közösségi megfigyelőközpontja.

4. Részletes megjegyzések

4.1 Az EGSZB határozottan támogatja a léginavigációs szolgáltatók teljesítményértékelési rendszerét (hivatkozás: 11. cikk).

4.1.1 Az EGSZB határozottan üdvözlöi a javasolt teljesítményértékelési keretet (a keretrendelet 11. cikke). Az EGSZB támogatja a hasonló teljesítményfelügyeleti rendszerek kialakítását, amelyek ösztönzően hatnak a teljesítmény növelésére. Az egységes európai égbolt céljainak megvalósításához a jelen kontextusban létfontosságú, hogy az EU-s jogalkotók (a Tanács és a Parlament) ne hígítsák fel az Európai Bizottság javaslatát.

4.1.2 Az EGSZB támogatja a teljesítménynövelési rendszerre (a keretrendelet 11. cikke) vonatkozó javaslatot, amennyiben a teljesítményt négy alapvető kritérium szerint ítélik meg. Ezek fontossági sorrendben a következők: biztonság, kapacitás, környezetvédelem és költséghatékonyság.

4.1.3 Fontos, hogy a nemzeti/regionális célok összhangban legyenek a hálózat egészére vonatkozó célokkal, ezért létfontosságú a nemzeti (regionális) teljesítménytervek Európai Bizottság általi jóváhagyása. Ez egyúttal tényleges és hatékony konzultációs folyamatokat igényel európai, nemzeti és regionális szinten is, biztosítva, hogy az egyes léginavigációs szolgáltatók teljesítménycéljai és célkitűzései összeegyeztethetők legyenek, és kiegészítsék az egységes európai égbolt céljait.

4.1.4 Az EGSZB véleménye szerint a hangsúlyt kezdetben a biztonságra, a járatok hatékonyságára (környezet), a költséghatékonyságra és a kapacitásokra (késedelmek) kell fektetni, mielőtt továbbléphetnének a további területekre. A célok meghatározásakor megfelelő egyensúlyt kell találni a különböző kulcsfontosságú teljesítményterületek között, tükrözve a műveletek európai szintű sokféleségét.

4.1.5 Az EGSZB szerint a biztonsági célokat csak azután lehet meghatározni illetve teljesíteni, miután a baleset-bejelentő és biztonsági irányító rendszerek valamennyi európai államban bevezetésre kerültek. Az európai jogi szabályozások különbözősége miatt a jelenlegi adatgyűjtés nem teljes. A „Just Culture” elvet minden tagállamban alkalmazni kell a nyílt és teljes biztonsági jelentési rendszer biztosításához.

4.1.6 Az EGSZB szerint a rendszer teljesítményének felügyeletéhez és kiértékeléséhez valóban független és megfelelően finanszírozott teljesítményfelügyelő szerv szükséges, amely közvetlenül az Európai Bizottságnak jelent, és megfelelő fellebbezési eljárásra irányuló rendelkezéseket is magában foglal.

4.1.7 Az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy a teljesítményfelügyeleti szervnek és a nemzeti felügyeleti hatóságoknak (NSA) függetlennek kell lenniük és el kell különülniük azon szervezetektől, amelyek teljesítményét értékelik (az irányítás, a hely és a személyzet tekintetében). Ez a függetlenség a felülvizsgálati folyamat hitelességének szerves feltétele.

4.2 Biztonság/EASA

4.2.1 Az EGSZB határozottan támogatja az EASA hatáskörének kiterjesztését az ATM és a repülőtéri biztonság szabályozására, az integrált európai biztonsági koncepció biztosítása érdekében. Létfontosságú, hogy az EU jogalkotói ne halogassák az EASA hatáskörének kiterjesztését. Ez különösen a SESAR főterv sikeres megvalósításának biztosítása szempontjából lényeges, amely a földi és légi rendszerek szoros integrációját igényli.

4.2.2 Az EASA szempontjából alapvetően fontos, hogy a biztonsági szabályok megfelelő szabályozási hatásértékelésen alapuljanak, míg az EU intézményeinek biztosítaniuk kell a megfelelő közfinanszírozást, amely lehetővé teszi az EASA számára, hogy kiépítse a kiegészítő funkciókhoz szükséges szakértői kapacitást.

4.2.3 Az EGSZB felszólítja az EU tagállamait, hogy gondoskodjanak megfelelő menetrend kialakításáról az Eurocontrol biztonsági szabályozási tevékenységeinek (SRC/SRU) fokozatos megszüntetésére és az EASA-hoz való átszervezésére. Az Eurocontrolnak kulcsszerepet kell játszania az EASA-hoz való átszervezésben, miután azonban az EASA kiépítette a szükséges kompetenciát, a forrásokat nem kell az Eurocontrolnál tartani, és meghatározott kifutási dátumot kell rögzíteni az Eurocontrol SRU/SRC tevékenységeire. E kontextusban az EGSZB utalni szeretne a Társult Légügyi Hatóságok (JAA) esetében alkalmazott sikeres modellre (ld. a FUJA munkacsoport ECAC DGCA-k által támogatott jelentését), amelyet ki kellene terjeszteni az Eurocontrol szabályozási funkcióira is.

4.2.4 Az EGSZB szerint a „Just Culture” kialakításának központi jelentősége van az intézkedéscsomag céljainak teljesülése szempontjából, a biztonsági irányítási rendszereket és az események bejelentését is beleértve. A „Just Culture” egységes megvalósítása, a magas szintű munkacsoport jelentésével összhangban, a biztonsági statisztikák hozzáférhetőségének szükséges előfeltétele. Ez teszi képessé a javasolt teljesítményértékelő rendszert, hogy megbízhatóan ellenőrizhesse a biztonság megvalósítását és biztonsági célokat állíthasson fel.

4.2.5 Az EGSZB felhívja a Tanácsot és a Parlamentet, hogy fogalmazzák át a rendelet léginavigációs szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos, az Egységes európai égbolt II. keretében törölt 5. cikkét, hogy lehetővé tegyék az engedélyezési rendszer kiterjesztését a biztonsággal bármely szinten kapcsolatban álló összes dolgozóra, elsősorban az elektronikai eszközöket kezelő személyzetre (ATSEP).

4.3 A „Just Culture”, emberi tényezők és a dolgozók kompetenciái

4.3.1 Az EGSZB sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a javasolt jogszabályból kimaradt egy ötödik pillér, amely a „Just Culture”-t, az emberi tényezőket és a dolgozók kompetenciáit foglalná magában. A légiforgalmi irányítás és a léginavigációs szolgáltatások ugyanis még sokáig nagymértékben fognak függeni az emberi tényezőktől, ezek tehát szorosan kapcsolódnak a repülésbiztonság fenntartásához és növeléséhez. Különös figyelmet kell ezért szentelni a biztonságért felelős dolgozók kompetenciáinak.

4.4 Funkcionális légtérblokkok

4.4.1 Az EGSZB határozottan támogatja, hogy valamennyi tagállamnak legkésőbb 2012 végéig ki kelljen alakítania a specifikus teljesítménycéloknak megfelelő funkcionális légtérblokkokat, mivel az első „Egységes európai égbolt” csomag nem tűzött ki határidőt a légtérblokkok vonatkozásában, így ezek nem jöttek létre.

4.4.2 E kérdéssel kapcsolatban igen fontos, hogy a közlekedési és a védelmi minisztériumok az ATM rendszeren belüli megfelelőbb civil–katonai illetve katonai–katonai koordináció keresztlül, illetve az ATM infrastruktúrák és szolgáltatások megszüldésére révén teljes mértékben kiaknázzák a funkcionális légtérblokkok potenciálját.

4.4.3 Az EGSZB támogatja a funkcionális légtérblokkok tágabb meghatározását, és a légtérblokkok fejlesztésének menetrendjét. Az EGSZB fontosnak érzi, hogy intézkedések történjenek a funkcionális légtérblokkok kialakítása elé nemzeti szinten gördített akadályok felszámolását – a szuverenitás, a megbízhatóság és a katonai szektor teljes integrációjának kérdését is – beleértve. A funkcionális légtérblokkok kialakításának egyik alapelveként támogatni kell az alulról felfelé irányuló megközelítést.

4.4.3.1 Mindezeket szem előtt tartva az EGSZB csalódottan tapasztalja, hogy az Európai Bizottság nem követte a magas szintű munkacsoport ajánlásait a funkcionális légtérblokkok fejlesztését elősegítő légiközlekedésszervezési-koordinációs funkcióval kapcsolatban.

4.4.4 Az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy ha teljesíteni kívánjuk a költséghatékonysági célokat, nyilvánvalóan csökkenteni kell az európai ATM szolgáltatók számát. A légtérrelőrző központok (ACC) számát Európában az egységes európai égbolt költséghatékonysága érdekében a nemzeti határokon való tekintet nélkül szigorúan az operatív szükségletekhez kell igazítani. Az EGSZB hangsúlyozni kívánja, hogy ha meg akarjuk valósítani a teljesítménycélokat, a szolgáltatók között megerősített együttműködési rendszer kialakítására lesz szükség.

4.4.5 A technológiai fejlődésnek köszönhetően – amelynek a szolgáltatók és a légtérrelőrző központok számának csökkenésével kell párosulnia – várhatóan növekedni fog az ATM rendszer termelékenysége. A technológiai fejlődés (pl. távmunka) és az a tény, hogy a légi közlekedés Európa növekedő iparágai közé tartozik, nagymértékben kompenzálhatja a hatásokat, a szociális tényezőket is beleértve.

4.4.6 Az egységes európai égbolt szabályozáson belül a léginavigációs szolgáltatóknak készenléti terveket kell kidolgozniuk valamennyi olyan szolgáltatás tekintetében, amelyet az alapszolgáltatások jelentős visszaesését vagy megszakadását okozó események esetén nyújtanak. Jelenleg az összes szolgáltató megkettőzi ACC-infrastruktúráját. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a léginavigációs szolgáltatóknak hatékonyabb és költséghatékonyabb megoldásra kell összpontosítaniuk, elsősorban a meglévő nemzeti infrastruktúra kínálati alternatívákat vizsgálva meg (egyéb légtérrelőrző központok, illetve katonai létesítmények), és a funkcionális légtérblokkok kialakításakor előre rendelkezéseket kell hozniuk az ilyen váratlan eseményekre.

4.4.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az átállás levezénylésében fontos az uniós, illetve FAB-szintű szociális párbeszéd.

4.5 Útvonaldíjak és közös projektek/SESAR

4.5.1 Az EGSZB elismeri az új technológiák és ösztönző programok finanszírozásával kapcsolatos meglévő nehézségeket. A megfelelő finanszírozási mechanizmusok hiánya kockázatot jelent az első SESAR végrehajtási intézkedéscsomagra, illetve a SESAR kialakításának későbbi fázisaira nézve is. Az EGSZB ezért hangsúlyozni kívánja, hogy az uniós intézményeknek áthidaló finanszírozást kell biztosítaniuk a SESAR végrehajtásának támogatásához. Ez fontos az új SESAR rendszerre való átállás költségeinek fedezéséhez. Az EGSZB a kezdetektől fogva határozottan támogatja a SESAR-projektet.

4.5.2 Az EGSZB nem támogatja díjak bevezetését a közös projektek előfinanszírozására, amint a szolgáltatásnyújtásra vonatkozó rendelet 15. cikkének módosítása javasolja, amely továbbra is alkalmazza az útvonaldíjak koncepcióját a közös projektek finanszírozása tekintetében, „a légtérfelhasználók és/vagy léginavigációs szolgáltatók egy adott csoportjának támogatására [...] a közös léginavigációs infrastruktúrák [...] fejlesztésének céljából”.

4.5.3 Az EGSZB üdvözli a SESAR ATM főtervben leírt új operatív koncepciókat, mint az egységes európai égboltnak a SESAR előkészítési fázisa eredményeként létrejött technikai/operatív kiegészítését. Az EGSZB ugyanakkor hangsúlyozni kívánja, hogy meglehetősen sok munkát kíván még a következő SESAR fázis és a SESAR Közös Vállalkozás. Az EGSZB ezért üdvözli a Tanácsnak a SESAR fejlesztési szakaszának megkezdéséről szóló döntését. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a következő SESAR fázis szempontjából fontos, hogy továbbra is a felhasználói igényeket állítsák a középpontba, és hogy az előnyök mihamarabb megmutatkozzanak.

4.5.4 Az EGSZB üdvözli az útvonali és terminálokra nyújtott ATM szolgáltatások közötti keresztfinanszírozások tilalmára vonatkozó európai bizottsági javaslatot. Az EGSZB ugyanakkor csalódottan veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság nem javasolta a léginavigációs szolgáltatások közötti keresztfinanszírozások teljes tilalmát. Mivel a keresztfinanszírozások általában a verseny torzulását eredményezik, a probléma nem korlátozódik az útvonali és a terminálokra nyújtott szolgáltatások közötti keresztfinanszírozásokra, hanem azokra az esetekre is fennáll, amikor a keresztfinanszírozás ezen kategóriák egyikén belül áll fent, különös tekintettel a különböző repülőterek terminálokra nyújtott szolgáltatásainak esetére.

4.6 Légtér-szabályozási és hálózatszervezési funkció

4.6.1 Az EGSZB határozottan támogatja egy hatékony európai hálózatszervezés és -tervezés kialakítását, különös tekintettel az útvonaltervezésre, a szűkösön rendelkezésre álló erőforrások koordinálására és kiosztására (rádiófrekvenciák és radar válaszcélzó kódok), valamint az ATM főtervben meghatározott egyéb hálózati funkciókra. Az EGSZB ki kívánja emelni továbbá, hogy a szolgáltatásnyújtás és a szabályozási tevékenységek világos szétválasztásának elvét a hálózatszervezési funkciókra is alkalmazni kell; a szolgáltatásnyújtási funkciókat az ágazatnak kellene ellátnia.

4.6.2 Igen fontos, hogy e funkciókat európai szintű, az egyes ANS szolgáltatók egyéni érdekeitől független szerv lássa el. Elsősorban a páneurópai koncepció hiánya vezetett az optimalizálatlan útvonalakhoz, amelyek felesleges üzemanyag-fogyasztást és elkerülhető környezeti károkat okoztak.

4.6.3 Az EGSZB számára nem világos, miért van szükség olyan végrehajtási szabályokra, amelyek a repülési tervek és a repülőtéri résidők közötti összhangra, valamint a szomszédos régiókkal szükséges koordinációra is kiterjednek. Ha az Európai Bizottság célja a jelenlegi résidőszabályokkal való visszaélések megfékezése, amit az EGSZB is támogat, a kérdést a meglévő keretszabályozáson belül kellene megoldani.

4.7 Az Eurocontrol reformja

4.7.1 Az EGSZB hangsúlyozni kívánja az Eurocontrol reformjának fontosságát, a közlemény megszövegezésével összhangban (pl. „a szervezet belső megújulása révén igazgatási rendszerének összhangba kell kerülnie az egységes európai égbolt kezdeményezéssel, tekintettel i. a hálózati feladatokkal kapcsolatos követelményeknek való megfelelésre és ii. az ágazat – közös közlekedéspolitikával összhangban történő – intenzívebb bevonására”).

4.7.2 Az EGSZB úgy véli, hogy az Eurocontrol továbbra is szolgáltathatna szakértői véleményeket az EU számára, de nagyobb átláthatóságot kell biztosítani a szerepét, illetve finanszírozását illetően. Mindenekelőtt a tagállamok számára végzett feladatokat kell állami forrásokból finanszírozni, és különösen a hosszú távú kutatást (2020+) kell az útvonaldíjak helyett teljes mértékben állami forrásokból megvalósítani.

4.7.3 Az EGSZB szerint, ahol csak lehetséges, az Eurocontrol szolgáltatásnyújtási feladatait (pl. Kísérleti Központ, Léginavigációs Szolgáltatások Intézete) versenyeztetni kell olyan egyéb szolgáltatókkal, amelyeket piaci elvek alapján irányítanak, és nem az általános Eurocontrol büdzséből/ATM útvonaldíjakból finanszírozzák őket.

4.8 A repülőtéri kapacitások hiánya a jövőbeli teljesítménycélok teljesítésének elismert kockázati tényezője. Az EGSZB üdvözlöli, hogy az Európai Bizottság felismerte a repülőtéri kapacitások fontosságát, és a négy pillér egyikeként belefoglalta az Egységes európai égbolt II. intézkedéscsomagba, különös tekintettel a repülőtéri kapacitások és az ATM kapacitások összehangolására.

4.9 Kiegészítő ATM szolgáltatások

4.9.1 Noha vitán felül áll, hogy szükség van a lehető legmagasabb szakmai színvonalú kiegészítő ATM szolgáltatások nyújtására, számot kell vetni azzal is, hogy ezek költségei manapság jelentősek. Az útvonali meteorológiai költségek például igen nagy mértékű, évente összesen mintegy 300 millió eurós költséget okoznak.

4.9.2 Az EGSZB kéri, hogy módosítsák a 18a. cikket, amely idővel az ágazat átszervezéséhez vezetne, egyes szolgáltatások terén pedig érvényesülni engedné a piac törvényeit. Az EGSZB nem ellenzi, hogy az utóbbi témában tanulmány készüljön, amennyiben annak nem kifejezetten az a célja, hogy ezeket a szolgáltatásokat versenyhelyzetbe hozza. Az EGSZB emlékeztet, hogy a légiforgalmi irányítás ezen területének elsődleges célja a repülésbiztonság garantálása.

4.10 Az, hogy a fontos szereplők köre sürgetőnek érzi a cselekvést, olyan környezetet teremt, amely kedvez a változások bevezetésének.

4.10.1 A további lépések útitervét az Európai Bizottságnak nem sokkal az SES II elfogadása után kell előterjesztenie.

4.10.2 A projektirányító csoportban tapasztalt változásmenedzselő szakértőknek is helyet kell kapniuk. Az SES II a gondolkodási sémák és a kultúrák változásáról is szól. Ha sikeres lesz, fenntartható légiközlekedési megoldásokat hoz majd létre az elkövetkező generációk számára.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közösségen belüli nyilvános mobiltelefon-hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 717/2007/EK rendelet, valamint az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002/21/EK irányelv módosításáról

COM(2008) 580 végleges – 2008/0187 (COD)

(2009/C 182/14)

Főelőadó: **Mr HENCKS**

2008. november 6-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a Közösségen belüli nyilvános mobiltelefon-hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 717/2007/EK rendelet, valamint az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlési szolgáltatások közös keretszabályozásáról szóló 2002/21/EK irányelv módosításáról

COM(2008) 580 végleges – 2008/0187 (COD).

Az EGSZB Elnöksége 2008. október 21-én megbízta a „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekciót a tárgyban folytatandó bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott 450. plenáris ülésén (a január 15-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Raymond HENCKS személyében, továbbá 132 szavazattal 1 ellenében elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1 A 717/2007/EK rendelet nyíltan felvállalt célja – azaz hogy a barangolós mobilszolgáltatást használó ügyfelek ne fizessenek túlzottan magas díjakat, amikor hívásokat kezdeményeznek vagy fogadnak – általában véve teljesült; az eurotarifa előnyeit immár 400 millió fogyasztó élvezi.

1.2 Az Európai Bizottság állítása szerint azonban a Közösségen belüli barangolós beszédhívások árának a fent idézett rendelet bevezetése óta tapasztalt alakulásából nem lehet arra következtetni, hogy kis- vagy nagykereskedelmi szinten 2010 júniusától – szabályozott árak nélkül – vélhetően fenntartható verseny alakul majd ki; a kis- és nagykereskedelmi árak a rendelet által megállapított felső díjhatárok alatti sávokon belül nem változnak elegendő mértékben ahhoz, hogy egészséges verseny alakulhasson ki.

1.3 Mindezek alapján az Európai Bizottság a következő főbb javaslatokat terjesztette elő annak érdekében, hogy a fogyasztók továbbra is biztosak lehessenek abban, hogy nem kell majd túlzott mértékű díjat fizetniük szabályozott barangolós hívások indításáért vagy fogadásáért:

- a 717/2007/EK rendelet hatályának meghosszabbítását 2013. június 30-ig,
- a rendelet meghosszabbított érvényességi ideje alatt a hanghívások percdíjainak évi 0,03 euró mértékű további csökkentését,
- maximális díjkorlátok meghatározását a barangolós SMS (nagy- és kiskereskedelmi árak), illetve az adatátviteli szolgáltatások (nagykereskedelmi árak) esetében.

1.4 Az EGSZB egyetért a barangolós hanghívások maximális díjainak újbóli csökkentésével, amely szerinte arányos és megfelelő.

1.5 Ugyancsak egyetért azzal, hogy a kiskereskedelmi SMS-árakra maximalizált eurotarifát vezessenek be, valamint a nagykereskedelmi árakra megszabott plafon bevezetésével.

1.6 A barangolós adatátviteli szolgáltatások tekintetében az EGSZB sajnálja, hogy a díjcsökkentésre irányuló javaslat a nagykereskedelmi árakra korlátozódik, miközben a kiskereskedelmi árak a versenyből adódó elégséges nyomás híján ugyancsak túl magasak.

1.7 Végezetül pedig az EGSZB elengedhetetlennek tartja a fogyasztók információkhoz való hozzáféréshez fűződő jogainak megerősítését annak érdekében, hogy ők védettebbé, az árak pedig átláthatóbbá váljanak.

2. Előzmények

2.1 A 2006. március 23–24-i Európai Tanács arra a következtetésre jutott, hogy a felülvizsgált lisszaboni stratégia gazdasági növekedési és termelékenységi célkitűzéseinek megvalósítása érdekében létfontosságú, hogy mind európai, mind nemzeti szinten célzott, hatékony és integrált politikákat alakítsunk ki az információs és kommunikációs technológiák területén, és ezzel kapcsolatban hangsúlyozta a határokon átnyúló mobiltelefonos kommunikációs költségek csökkentésének fontosságát.

2.2 Az Európai Bizottság már ezt megelőzően is több alkalommal foglalkozott azzal, hogy a nyilvános mobiltelefonos kommunikációs hálózatok használóinak, ha mobiltelefonjukat külföldön, a Közösségen belül kívánják használni, túlzottan magas kiskereskedelmi árakat kell fizetniük (közösségi roamingköltségek), a külföldi hálózatkezelők által megszabott magas nagykereskedelmi árak, illetve sok esetben az előfizető saját hálózatát működtető operátor által a kiskereskedelmi áron érvényesített magas árrés miatt.

2.3 Az elektronikus kommunikációra vonatkozó 2002-es keretszabályozás nem biztosított megfelelő eszközt a nemzeti szabályozó hatóságok számára, hogy hatékony intézkedéseket hozhassanak a közösségen belüli túlzottan magas roamingköltségekkel kapcsolatban.

2.4 A fentiekre figyelemmel az Európai Unió az EK-szerződés 95. cikkére hivatkozva egy rendelet ⁽¹⁾ útján szabályozta a piacot, a 2007. szeptember 1. és 2010. szeptember 30 közötti időszakra megállapítva

- a nagykereskedelmi percdíjak felső korlátját, illetve
- azt a kiskereskedelmi piacon alkalmazandó ún. „eurotarifát”,

amelyet a mobilhálózat-üzemeltetők a Közösségen belül kezdeményezett és végződött beszédhívásokkal összefüggő barangolási szolgáltatások nyújtásáért felszámíthatnak.

2.5 A kérdéssel kapcsolatban elfogadott véleményében ⁽²⁾ az EGSZB helyeselte az Európai Bizottság lépését, és úgy ítélte meg, hogy az Unió közbelépése szükséges és arányos, továbbá magasabb szintű védelmet biztosít a fogyasztók számára, az átláthatósági intézkedések révén megerősítve az információkhoz való hozzáférési jogukat, valamint a tagállamok közötti mobil beszédhívásokkal összefüggő barangolási szolgáltatások nyújtásáért felszámítható maximális tarifák rögzítésének mechanizmusán keresztül védve gazdasági érdekeiket.

2.6 Az Európai Parlament állásfoglalásában jóváhagyta, hogy a közösségi koncepció korlátozott időtartamra vonatkozzon, de azt kérte, hogy az Európai Bizottság által 2008. december 3-áig elvégzendő elemzés fényében meghosszabbítható, illetve módosítható legyen; az elemzés keretében az Európai Bizottságnak meg kell vizsgálnia azt is, milyen hatással van a rendelet a Közösségen belüli kisebb mobiltelefon-szolgáltatókra, illetve ez utóbbiaknak az egész közösségi roaming-szolgáltatási piacon belül elfoglalt pozíciójára.

(1) Az Európai Parlament és a Tanács 717/2007/EK rendelete (2007. június 27.) a Közösségen belüli nyilvános mobiltelefon-hálózatok közötti barangolásról (roaming), valamint a 2002/21/EK irányelv módosításáról.

(2) Előadó: Bernardo Hernandez Bataller, HL C 324., 2006.12.30., 42. o.

2.7 A mobiltelefon-szolgáltatások mellett kifejlesztett új mobil adatátviteli szolgáltatások folyamatos, egyre látványosabb térnyerésére való tekintettel az Európai Parlament felszólította az Európai Bizottságot, hogy kövesse nyomon az adatátviteli szolgáltatások roamingpiacát, a Közösségen belüli SMS (*short message service*) és MMS (*multimedia messaging service*) üzeneteket is beleértve.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A jelen vélemény tárgyát képező javaslat alapja a 717/2007/EK rendelet működésének felülvizsgálatáról szóló közlemény ⁽³⁾, valamint két bizottsági munkadokumentum ⁽⁴⁾.

3.2 A dokumentumok szerint a hanghívásokhoz kapcsolódó barangolási szolgáltatások nagy- és kiskereskedelmi árai a 717/2007/EK rendelet által rögzített maximális korlátokon belül nem változnak elegendő mértékben ahhoz, hogy egészséges versenyt biztosítsanak.

3.3 Az SMS- és adatszolgáltatáshoz kapcsolódó roamingszolgáltatások a roamingpiac bevételeinek 12,3 %, illetve 8,6 %-át képviselik. Az SMS-hez kapcsolódó barangolási szolgáltatások árai általában véve keveset változtak az elmúlt év folyamán, a szolgáltatókra kifejtett politikai nyomás ellenére, amely az árak csökkentésére – és ezáltal a hivatalos szabályozás kényszerének elkerülésére – próbálta ösztönözni őket.

3.4 Így, mivel a 717/2007/EK rendelet nem vezetett egészséges verseny kialakulásához, és mivel nem áll rendelkezésre elég frekvencia ahhoz, hogy a versenynek az alternatív szolgáltatók számának növelésével adjunk új lendületet, az Európai Bizottság a következő javaslatok megtételére kényszerült:

- a jelenlegi rendelet hatályának 2010. június 30-án túl történő meghosszabbítása egy újabb három éves időszakra;
- új felső korlátok megállapítása azon barangolási hanghívások díjára vonatkozóan, amelyeket a mobilhálózat-üzemeltetők a hosszabbítás időszaka során felszámíthatnak;
- a másodpercalapú számlázásra vonatkozó követelmények pontosítása;
- a barangolási hanghívásokra vonatkozó árszint 2009-ben esedékes csökkentésére megszabott időpont 2009. augusztus 30-ról 2009. július 1-jére való előrehozása;
- a 717/2007/EK rendelet hatályának a Közösségen belüli barangolási SMS-szolgáltatásokra való kiterjesztése;
- a barangolási adatátviteli szolgáltatásokért felszámítható nagykereskedelmi árak felső korlátjának megállapítása, valamint átlátható árak és megelőző mechanizmusok bevezetése;
- az árak átláthatóságának előmozdítása.

(3) COM(2008) 579 végleges.

(4) SEC(2008) 2489 és SEC(2008) 2490.

4. Részletes megjegyzések

4.1 A 717/2007/EK rendelettel kapcsolatos véleményében az EGSZB határozottan helyeselte a barangolási szolgáltatások díjainak akár 70 %-os csökkentésére irányuló európai bizottsági célkitűzést, ami mintegy 5 milliárd euró megtakarítást eredményezne a fogyasztók számára.

4.2 A maximális díjak további csökkentésére irányuló, az alábbiakban részletezett újabb javaslat a bejövő hívások esetében túltesíti a célkitűzést (-76 %), míg a kimenő hívások esetében a teljes csökkenés mértéke 55,8 %-os lesz.

Euró/perc HÉA nélkül	Nagykereskedelmi díjszabás	Külön-bözet (%)	MOC (*) kiskereskedelmi árak	Külön-bözet (%)	MTC (**) kiskereskedelmi árak	Külön-bözet (%)
átlagos díjak 2007.09.01. előtt			0,7692		0,417	
717/2007/EK rendelet						
max. díjak 2007.09.01.–2008.08.31.	0,30		0,49		0,24	
max. díjak 2008.09.01.– 2009.06.30. (**).	0,28	6,67	0,46	6,12	0,22	8,33
max. díjak 2009.07.01. (**)- 2010.06.30.	0,26	7,14	0,43	6,52	0,19	13,64
COM(2008) 580 rendeletjavaslat						
max. díjak 2010.07.01.–2011.06.30.	0,23	11,54	0,40	6,98	0,16	15,79
max. díjak 2011.07.01.–2012.06.30.	0,20	13,04	0,37	7,50	0,13	18,75
max. díjak 2012.07.01.–2013.06.30.	0,17	15,00	0,34	8,11	0,10	23,75
teljes díjcsökkenés			0,4292	55,79	0,317	76,01

(*) MOC = mobile originating call/kimenő mobilhívások.

(**) MTC = mobile terminal call/bejövő mobilhívások.

(***) Az európai bizottsági javaslat 2 hónappal előre kívánja hozni az eredeti, 2009. augusztus 30-i határidőt.

4.3 Az EGSZB egyetért az új intézkedésekkel, és üdvözlö az Európai Bizottság kezdeményezését, amelyet szükségesnek és arányosnak tart, és amely mindemellett megerősíti a fogyasztók információkhoz való hozzáféréshez fűződő jogait annak érdekében, hogy ők védettebbé, az árak pedig átláthatóbbá váljanak.

4.4 Az EGSZB elégedetten nyugtázza, hogy az Európai Bizottság által adott tájékoztatás alapján a 717/2007/EK rendelet által bevezetett díjcsökkentések nem vezettek munkahelyek felszámolásához, sem pedig az ágazaton belüli munkakörülmények romlásához.

4.5 Az elemző munkadokumentumokban az Európai Bizottság különbséget tesz a „prepaid” (előre fizetett) és a „postpaid” (utólag fizetendő) hang-, illetve SMS-szolgáltatás fizetési formulái között. Ugyanakkor az Európai Bizottság által rögzített, illetve javasolt díjszabási struktúra nem veszi figyelembe e különbségtételt, holott a mobilszolgáltatók számára lényeges különbség van a két kategória között a gazdasági többlettérték tekintetében.

4.6 Az EGSZB ezen túlmenően úgy ítéli meg, hogy az Európai Bizottság csak igen csekély mértékben vette figyelembe az Európai Parlament arra irányuló kérését, hogy elemezze a rendelet hatásait a Közösségen belüli kisebb mobiltelefon-szolgáltatókra, valamint ezeknek az egész közösségi roamingpiacon elfoglalt pozíciójára.

4.7 A 717/2007/EK rendelettel kapcsolatos véleményében az EGSZB jelezte azt a félelmét, hogy a rendelet alkalmazása adott esetben a belföldi mobil kommunikációs díjszabások kiigazításához vezethet, arra kényszerítve a szolgáltatókat, hogy bizonyos esetekben költségeiket az egyéb szolgáltatásokból szerzett bevételeik növelésével kompenzálják.

4.8 Az első maximálisan kiszabható díjkorlátok hatályba lépése óta az Európai Bizottság saját állítása szerint sehol nem tapasztalta a belföldi díjszabás olyan jellegű emelkedését, ami kifejezetten a 717/2007/EK rendelet hatásának lett volna betudható. Mindemellett meg kell állapítani, hogy bizonyos szolgáltatók jelentősen növelték a harmadik országokba irányuló vagy onnan indított barangolási hívások díjtételeit, amely esetben a szabályozás nem tartozik az Európai Bizottság vagy a nemzeti hatóságok illetékességébe.

4.9 Ami a hívás időtartamának leszámítását illeti, jóllehet a rendelet által rögzített felső kiskereskedelmi díjkorlátok perccenkénti díjban vannak kifejezve, az Európai Bizottság azt a megoldást részesítette előnyben, amely a szolgáltatók számára lehetővé teszi kapcsolási díj felszámítását, legfeljebb a kezdeményezett barangolós hívás első 30 másodpercéig, amit másodpercalapú számlázás követ.

4.10 Ennek ellenére számos szolgáltató ragaszkodott régi gyakorlatához, sőt, olykor ellenkező irányban változtatott díjszábsí struktúráján, 30 másodpercnél hosszabb – akár 60 másodpercig terjedő – időegységenként számlázva le szolgáltatásait. Az elemzések megállapították, hogy a kimenő hívások leszámított időtartama átlagosan 24 %-kal haladja meg az érintett hívások tényleges időtartamát.

4.11 Az Európai Bizottság új javaslata 2009. július 1-jétől arra kötelezi a szolgáltatókat, hogy ügyfeleiknek minden kezdeményezett és fogadott szabályozott barangolós hívást másodperc alapon számlázzanak, ugyanakkor lehetőséget hagyva 30 másodpercet meg nem haladó hosszúságú kezdeti díjazási időszak alkalmazására. E 30 másodperces díjazási időszakot az indokolja, hogy minden egyes hívás hosszától függetlenül jelentős technikai eszközök mozgósítását igényli.

4.12 Ugyanakkor a másodpercalapú számlázás általános szabályától engedélyezett fenti eltérés kizárólag a kimenő hívásokra vonatkozik, miközben a bejövő hívások szintén jelentős technikai támogatást tesznek szükségessé.

4.13 Az Európai Bizottság javaslata a barangolós hanghívások nagykereskedelmi és kiskereskedelmi áraitra alkalmazandó felső korlátok lejjebbállításának időpontját 2009. július 1-jére hozza előre, hogy az előfizetők már abban az időszakban is élvezhessék az új tarifák előnyeit, amikor a kereslet hagyományosan magasabb. E rendelkezés előfeltétele, hogy a jelen vélemény tárgyát képező rendelet mihamarabb hatályba lépjen.

4.14 A vizsgált javaslat a 2009. július 1-jétől 2013. június 30-ig tartó időszakra maximális „eurotarifát” vezet be az SMS-szolgáltatásokra, amely nem haladhatja meg a 0,11 eurót, miközben a nagykereskedelmi árat 0,04 euróban maximalizálja.

4.15 Ami a barangolós adatszolgáltatásokat illeti, az európai bizottsági javaslat a jelen fázisban nem kívánja megszabni a kiskereskedelmi díjszabás szintjét, ellenben az átlagos nagykereskedelmi árszabás felső korlátját 2009. július 1-jétől 1 EUR/MB-ban szabja meg. Márpedig az Európai Bizottság a vizsgált rendelet preambulumbekzdéseiben megállapítja, hogy a barangolós adatátviteli szolgáltatások kiskereskedelmi árai magasak, és a piaci verseny mértéke nem kielégítő, amit aggasztónak tart, annál is inkább, mert saját megállapítása szerint az árak átláthatósága kívánivalót hagy maga után.

4.16 Ennek fényében az EGSZB-nek komoly kételyei vannak azzal kapcsolatban, hogy a szükséges versenynyomás kifejezhető-e az adatátviteli szolgáltatások más módjai, például mobil internet-hozzáférés révén. Az EGSZB jobbnak tartotta volna, ha az Európai Bizottság egyben ennek a piacnak az árait is szabályozta volna.

4.17 Másrésztől a javaslat egy olyan mechanizmus bevezetését is előírja, amely bizonyos, az ügyfél által szabadon meghatározható küszöb elérésekor megszakítja a szolgáltatást, illetve automatikus figyelmeztető üzenetet küld, ha az ügyfél megközelíti a szóban forgó küszöböt.

4.18 Ez utóbbi eljárás – minden ésszerűsége mellett – lényeges technikai problémákat vet fel, és tehetetlen helyzetbe hozhatja az ügyfeleket, hacsak nincs lehetőségük valamilyen egyszerű lépéssel feloldani az általuk előre meghatározott küszöböt. Ráadásul az intézkedés nincs összhangban az átláthatóság és a költségek arányában alakított díjszabás törekvéssel. Az EGSZB sajnálja, hogy a kapcsolódó hatástanulmány nem érintette ezeket a kérdéseket.

4.19 Az Európai Bizottság javaslata az árak átláthatóságát is elő kívánja segíteni. E törekvés jegyében a mobiltelefon-szolgáltatókra vonatkozó azon kötelezettséget, hogy egy másik tagállamba való belépésükkor személyre szabott díjszábsí tájékoztatást kell nyújtaniuk barangoló ügyfeleiknek, a barangolós SMS- és adatszolgáltatásokra is kiterjeszti.

4.20 Az EGSZB egyetért ezzel az intézkedéssel, azzal a megszorítással, hogy el kell kerülni a többszörös információküldést minden egyes határátlépésnél, továbbá hogy ügyelni kell arra, hogy ezek az árakra vonatkozó információk világosak, érthetőek és az alternatív ajánlatokkal összevethetőek legyenek.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Szemben az olajproblémával

(2009/C 182/02)

Főelőadó: **Frederic Adrian OSBORN**

2008. november 21-én az Európai Parlament úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Szemben az olajproblémával.

Az EGSZB Elnöksége 2008. november 12-én megbízta a „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekciót a bizottsági munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Frederic Adrian OSBORN személyében, továbbá 140 szavazattal 6 ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és következtetések

1.1 Az olajipar jövőjét az elkövetkezendő évtizedekben a következő két nagyon fontos tényező határozza meg:

- az éghajlatváltozás felgyorsulása, amelyet nagymértékben a fosszilis tüzelőanyagok elégetéséből származó CO₂-kibocsátás okoz,
- a világszintű készletek végeessége, valamint a fennmaradó készletekhez való biztonságos és könnyű hozzáfutást akadályozó, fokozatosan növekvő technológiai és politikai nehézségek.

1.2 A két tényező kölcsönhatása egyre bizonytalanabb pozícióba sodorja a világot, hiszen a növekvő szén-dioxid-kibocsátás miatt gyorsul az éghajlatváltozás üteme, illetve a mind nagyobb mértékű kőolajfogyasztás miatt egyre közelebb kerülünk ahhoz a helyzethez, amikor a készletek szűkössége kritikus hiányt és gazdasági zavarokat okoz.

1.3 Az éghajlatváltozással kapcsolatos válságból az egyetlen kivezető út a világ gazdaság számára az energiarendszer gyors átalakítása, elmozdítva azt a jelenlegi, a fosszilis tüzelőanyagoktól való túlságos függéstől. A kőolajjal kapcsolatosan a globális kereslet növekedésének néhány éven belül meg kell állnia, azután pedig folyamatosan csökkennie kell, hogy az évszázad közepére jóval alacsonyabb szintet érjen el. Ez a kihívás különösen Európa számára sürgető, hiszen nagymértékben függ az olajbehozattól.

1.4 Egyre ritkábban tárnak fel új kőolajlelőhelyeket, és azokkal kapcsolatosan gyakoriak a politikai és környezeti problémák. Ha sikerül csökkenteni a kőolajtól való függést, az egész világ (és különösen Európa) gazdagabb és biztonságosabb lesz.

1.5 Az európai keresletet 2050-re legalább 50 %-kal (de valószínűleg sokkal többel) kellene csökkenteni.

1.6 A piac önmagában nem tudja megvalósítani a kőolajról való szükséges átállást.

1.7 A kőolaj (és más fosszilis tüzelőanyagok) árát ⁽¹⁾ más energiaforrásokhoz képest a szén és benzin megadóztatása vagy a szén-dioxid-kibocsátási jogokkal való kereskedelem révén megnövelő adóügyi intézkedéseknek fontos szerepük van, és tovább kellene fejleszteni őket. Azonban további, ágazatonként differenciált intézkedésekre is szükség van.

1.8 Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszerét úgy kellene továbbfejleszteni, hogy garantált minimális árat kellene meghatározni a szén-dioxid-kibocsátás számára a piac nagyobb biztonsága érdekében. Ezt követően a garantált árat a következő három évtizeden keresztül fokozatosan növelni kell, hogy egyre nagyobb nyomást gyakoroljunk az összes üzemeltetőre a fosszilis tüzelőanyagokról való átállás érdekében.

1.9 A közlekedési ágazatban az alábbi legfontosabb változásokra van szükség:

- a városok és más települések oly módon történő megtervezése, amelynek köszönhetően ahol csak lehetséges, lerövidülnek az utazási idők és távolságok,
- a repülőgépek, hajók, vonatok és mindenféle közúti közlekedési eszköz energiahatékonyságának és szén-dioxid-kibocsátásának folyamatos javítása,
- ahol lehetséges
- a légi közlekedéssel szemben a vasút,
- a magánközlekedéssel szemben a tömegközlekedés,
- a belső égésű motorok helyett az elektromos vagy hidrogénüzemű gépjárművek,
- illetve a kerékpár és a gyalogos közlekedés előnyben részesítése.

(1) A kőolajárak témáját az EGSZB készülőben levő CESE 348/2008 jelzésű véleményében (A megemelkedett olajárak támasztotta kihívással való szembenézés) tárgyalja részletesebben, amellyel az Európai Bizottság „A megemelkedett olajárak támasztotta kihívással való szembenézés” című közleményére reagál.

1.10 A lakóházakban és más épületekben a fűtésre, hűtésre és főzésre használt olajat (és más fosszilis tüzelőanyagokat) fokozatosan „zöld” energiaforrásokból származó elektromos árammal kell helyettesíteni.

1.11 Minél gyorsabban ki kell terjeszteni a megújuló forrásokból származó energiatermelést. A fosszilis tüzelőanyagok azonban még sokáig mindenképpen az energiatermelés legfontosabb tüzelőanyagai maradnak, ezért alapvető jelentőséggel bír a széndioxid-megkötésre és –tárolásra szolgáló technológiák minél gyorsabb bevezetése. Az olaj energiaelőállításban való felhasználását csökkenteni kell, ahol azonban továbbra is használják – éppúgy, mint a szén esetében –, széndioxid-megkötési technológia is alkalmazandó.

1.12 Az atomerőművek új generációjának egyes országokban szerepük lehet az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra történő átállásban. Nem szabad azonban megengedni, hogy az ebben az ágazatban végrehajtott beruházások elvonják a forrásokat és a politikai figyelmet a megújuló energiaforrások kifejlesztéséről.

1.13 Az Európai Unió és tagállamai hamar az élére álltak a politikák jó irányba való elmozdításának a fenti kérdésekkel kapcsolatban, azonban még a jelenleginél is messzebb ható és gyorsabb intézkedésekre van szükség. Hasonló elkötelezettség szükséges más fejlett országok részéről is, és fontos pénzügyi forrásokat kell szánni a fejlődő országok ilyen jellegű erőfeszítéseire.

1.14 A civil társadalmat sokkal nagyobb mértékben és szisztematikusabban kell bevonni a szükséges – különösen az életmódot és a viselkedést befolyásoló – változásokra vonatkozó tájékoztatásnak és e változások elfogadtatásának folyamatába.

1.15 A globális olajipar előtt kettős kihívás áll a jövőben:

- segítenie kell a világ oly módon történő átalakítását, hogy egyre kisebb legyen az olajtól való függés,
- és a birtokában levő nagy mennyiségű tudást és tapasztalatot, valamint pénzügyi súlyát annak érdekében kell latba vetnie, hogy az új, nem fosszilis tüzelőanyagon alapuló technológiák úttörőjévé váljon (vagy segítsen másokat azokká válni).

2. Széndioxid-kibocsátás és éghajlatváltozás

2.1 Az üvegházhatású gázok növekvő mértékű kibocsátása által okozott pusztító éghajlatváltozás kockázata a 21. század egyik legfontosabb világszintű kihívása.

2.2 Az IPCC rögzítette, hogy ha az üvegházhatású gázok kibocsátása által okozott globális hőmérsékletemelkedést az iparosítás korának szintjét legfeljebb 2 °C-kal meghaladó szinten szeretnénk tartani, akkor a CO₂-kibocsátás növekedésének 5–10 éven belül meg kell állnia, és 2050-ig a 2000-ben mért szinthez képest 50–85 %-kal kell fokozatosan csökkennie.

2.3 Ehhez a jelenlegi fogyasztási és termelési minták radikális, egy új ipari forradalomhoz mérhető átalakítása szükséges az egész világon. Az olajtüzelésből származó kibocsátás visszafogásának jelentős részt kell vállalnia a széndioxid-kibocsátás csökkenésében. Sokat segítene egy általánosan elfogadott világszintű – és ezen belül külön egy Európára érvényes – lefutási görbe vagy irányszám a következő négy évtized olajkeresletének fokozatos csökkentéséhez. Az európai olajfogyasztást 2050-ig legalább 50 %-kal, és valószínűleg még sokkal többel kell csökkenteni.

2.4 Jelenleg a globális olajfogyasztás még mindig évről évre nő, és ezt elsősorban a fellendülőben levő gazdaságok keresletének gyors ütemű növekedése vezérli. Bár az európai kereslet mértéke most már inkább stabilizálódni látszik, még nem jutottunk el a mindenképpen elrendő csökkenési fázisba.

2.5 Az Európában napjainkban az energiacsomaggal bevezetett intézkedések csupán a kezdetet jelentik; az EGSZB szerint azonban az Európai Bizottságnak hamarosan elő kell állnia egy második csomaggal, ha el akarjuk érni a megfelelő mértékű csökkenést.

2.6 Európa a globális olajkereslet alig 20 %-át képviseli. Ugyanilyen fontos lesz, hogy a jelenleg folyó éghajlat-változási tárgyalások során biztosítsuk a többi fejlett ország, illetve feltörekvőben lévő gazdaság hasonló elkötelezettségét a keresletcsökkentés iránt.

3. Kőolajellátás

3.1 A világ kőolajkészletei végesek, és nem fognak örökké tartani. Napjainkban is fedeznek fel új kőolajlelőhelyeket, de ezek általában kisebb és nehezebben hozzáférhető készletek, illetve esetenként a világ politikailag ingatag vagy barátságtalan részein találhatóak. Emiatt a kitermelés költségesebb lehet.

3.2 Egyes új lelőhelyek környezetvédelmi szempontból érzékeny helyen – például az Északi-sarkon – találhatóak. Mások, például a kanadai kátrányos homoktelepek nehezebben működtethetők, és maga a kitermelési folyamat is jelentősebb CO₂-kibocsátással jár. Lehetőség szerint el kellene kerülni, vagy legalábbis el kellene halasztani az ilyen források kihasználását mindaddig, amíg jobb környezetvédelmi és széndioxid-megkötési berendezéseket lehet majd alkalmazni.

3.3 Európa sajátos problémákkal szembesül az olajkészletek kapcsán. Az európai készletek fokozatosan apadnak, és Európa mind nagyobb mértékben válik függővé a behozataltól – ami mostanára a kínálat mintegy 80 %-át képviseli.

3.4 A jövőben Európa még nehezebb helyzetbe kerülhet. Az olajforrások nehezebben, vagy csak sokkal magasabb áron lesznek elérhetőek. A kínálat és az árak ingadozása is gyakoribb lehet.

3.5 A potenciális kínálatoldali probléma tovább növeli annak fontosságát, hogy gyors eredményeket érjünk el Európa olajfüggetlenségének csökkentése terén. Minél gyorsabban vagyunk képesek csökkenteni az összkeresletet és tudunk átállni más, jobban elérhető energiaforrásokra, annál nagyobb lesz függetlenségünk és biztonságunk, és annál határozottabban tudunk rászorítani másokat arra, hogy vegyenek részt a keresletcsökkentésben az éghajlatváltozás elleni küzdelem érdekében.

4. Mi a megoldás? – A kőolaj leváltása

4.1 A kőolajat elsősorban a közlekedési ágazatban használják, de jelentős arányban jelenik meg a lakásfűtésben és a főzésben, más épületek fűtésében és hűtésében, az energiatermelésben, illetve a petrokémiai ágazat fűtőanyagaként. Mindezekben a területeken a lehető leggyorsabban csökkenteni kell, vagy meg kell szüntetni az olajtól való függést.

4.2 Közlekedési ágazat – három változás szükséges

- a városok és más települések oly módon történő megtervezése, amelynek köszönhetően ahol csak lehetséges, lerövidülnek az utazási idők és távolságok,
- a repülőgépek, hajók, vonatok és mindenféle közúti közlekedési eszköz energiahatékonyságának és szén-dioxid-kibocsátásának folyamatos javítása,
- illetve ahol lehetséges
- a légi közlekedéssel szemben a vasút,
- az egyénivel szemben a tömegközlekedés,
- a belső égésű motorok helyett az elektromos vagy hidrogénüzemű gépjárművek,
- illetve a kerékpár és a gyalogos közlekedés előnyben részesítése.

4.3 Lényeges felhasználási célokra a légi közlekedés még legalább 20–30 évig kiemelt olajfelhasználó kell hogy maradjon. Mindazonáltal a lehető legnagyobb fokú hatékonyságnövelést kell végrehajtani, és ahol csak lehetséges, a légi szállítással szemben előnyben kell részesíteni a nagysebességű vasúti szolgáltatások kiterjesztését. Gátolni kell a légi fuvarozás további terjedését és a repülőterek terjeszkedését is.

4.4 A hajózással kapcsolatosan folyamatosan törekedni kell a hatékonyság növelésére, és aktívan támogatni kell az innovatív ötleteket, például a szélenergia felhasználását a tüzelőanyag-fogyasztás csökkentése érdekében.

4.5 Az olaj háztartási felhasználása

A fosszilis tüzelőanyagok elégetését, bojlerekben vagy főzéshez történő felhasználását fokozatosan le kell váltani, és háztartási tüzelőanyagként az (egyre inkább helyileg, megújuló módon termelt és hálózaton szállított) elektromos áramnak vagy a fenntartható módon termesztett fának kell a helyébe lépnie. Meg kell határozni az átállás menetrendjét is.

4.6 Olaj az üzleti szférában

Hasonló átállásra lesz szükség a gazdaság ipari és üzleti szektorában minden általános fűtési és egyéb felhasználás tekintetében. Ahol az ipari folyamatok nyersanyagként jelenleg fosszilis energiahordozókra alapulnak, ágazati elemzésre lesz szükség annak megállapítására, hogy az ezekből a folyamatokból eredő szén-dioxid-kibocsátást mennyire lehet leválasztani és tárolni, illetve hogy az ilyen jellegű felhasználásokat hol lehet nem fosszilis tüzelőanyagok égetésével kiváltani.

4.7 Áramtermelés

Az áramtermelés terén nagy erőfeszítésre lesz szükség, hogy a megújuló energiaforrások arányát minél előbb megnöveljük. Az Európa által kitűzött célok kezdetnek jók, de többet kell tenni annak érdekében, hogy a különböző technológiákat elérhető áron piacra vigyük.

4.8 A szén (és kisebb mértékben más fosszilis tüzelőanyagok) a következő évtizedekben is az áramtermelés fontos tüzelőanyagai maradnak. A szén-dioxid-leválasztást és -tárolást mihamarabb fejleszteni kell, ezt követően pedig kötelezővé kell tenni minden, még olajjal működő erőmű számára is.

4.9 Az atomerőművek új generációjának is juthat némi szerep. A nukleáris áramtermelési technológiának azonban megvannak a maga fenntarthatósági problémái, és nem szabad megengedni, hogy beruházási forrásokat és politikai figyelmet vonjon el az átállás fő céljától: a megújuló energiaforrások felhasználásának és az energiahatékonyságnak a jelentős növelésétől.

4.10 A változások tervezésével foglalkozók segítése érdekében hasznos lenne indikatív görbéket meghatározni az olajat felhasználó egyes alágazatokban elérendő csökkentések mértékére nézve, továbbá globális és regionális szinten is meghatározni ezeknek az átállásoknak a valószínű ütemterveit.

5. Mi a teendő? Szakpolitikai intézkedések a fosszilis tüzelőanyagoktól való függés csökkentésére és az energiaellátás diverzifikációjának ösztönzésére

5.1 Az átalakulások ösztönzéséhez és elősegítéséhez szükséges intézkedések közül több már jól ismert. Az Európai Bizottság nemrégiben kiadott „energiacsomagjában” szereplő intézkedések számos kérdést lefednek, és elvileg jó kiindulópontot nyújtanak a további fejlesztéshez. Az intézkedések körét a világ minden részén, így Európában is bővíteni kell, emellett az intézkedéseket nyomatékosabban és gyorsabban kell alkalmazni.

5.2 Adópolitikai lépések a szén-dioxid-kibocsátás megfelelő beárazása érdekében

A fosszilis tüzelőanyagok árában meg kell jelennie a szén-dioxid-kibocsátás által a világ számára jelentett teher teljes költségének. Ehhez vagy a szén-dioxid-kibocsátást okozó termékek (például a benzín) adóztatására, vagy szén-dioxid-kibocsátási kvóták és kereskedelmi engedélyek rendszerére, vagy mindkettőre van szükség.

5.3 Az Európai Unió kibocsátáskereskedelmi rendszerét hangsúlyosan előtérbe kell állítani, hogy világos és stabil piaci jelzést nyújtson a fossziliztüzelőanyag-fogyasztás csökkentése és az egyéb tüzelőanyagokra való részleges áttérés irányába. Az anomáliákat meg kell szüntetni, és a kivételek számát csökkenteni kell. A rendszert mindenekelőtt ki kell terjeszteni a többi fejlett országra, és amint lehetséges, a feltörekvő gazdaságokra is. Ezt a célt az éghajlatváltozásról folytatott nemzetközi tárgyalások középpontjába kell helyezni.

5.4 A rendszert jó volna esetleg úgy továbbfejleszteni, hogy a piac nagyobb biztonsága érdekében egy minimálárat határoznának meg a szén-dioxid-kibocsátásra. Ezt követően a minimálárat a következő három évtizeden keresztül fokozatosan növelni lehetne, hogy mindenfajta szereplőre egyre nagyobb piaci nyomást gyakoroljunk a fosszilis üzemanyagokról való áttérés irányában.

5.5 Szabályozási intézkedések

Az adópolitikai intézkedések önmagukban nem elegendőek ahhoz, hogy ösztönözzenek az olajról szükséges áttérésre. A kereslet túlságosan rugalmatlan, és politikai korlátai is vannak annak, hogy túl gyorsan emeljék meg az olajtermékek árát. Szabályozási intézkedések átfogó programjára van szükség a normák felemeléséhez, illetve az alacsony hatékonyságú folyamatok és termékek kiszorításához. Emellett támogatni kell a kutatás-fejlesztést, és be kell vezetni az új technológiákat.

5.6 A hatékonyság érdekében olyan átfogó és sürgős programra van szükség, amely az összes energiafogyasztó termék és szolgáltatás energiahatékonysági normájának felemelését célozza. Európának még tovább kell lépnie, mind a normák kidolgozása, mind betartatásuk terén. Az épületek hűtése és fűtése például még mindig igen kevéssé hatékony, úgyhogy e téren nyomatékos cselekvési programokra van szükség a gyors javulás érdekében.

5.7 A járművek szén-dioxid-kibocsátásának csökkentésére irányuló szabványok különösen fontosak. Az EGSZB üdvözlözi az új szabványokat, melyekről most történt megállapodás, de sürgeti, hogy az elkövetkező évekre mielőbb dolgozzanak ki még szigorúbb szabványokat, hogy az autópálya számára szilárd tervezési keret álljon rendelkezésre, amelyhez igazodhat. A következő lépés, amelyre most sürgető szükség van, egy hasonlóan szoros program felállítása a kisteherautók és a nehezebb teherautók kibocsátásának fokozatos csökkentésére. E téren is arra van szükség, hogy az európai cselekvést a világ más részein is hasonló erőfeszítések kísérik.

5.8 Kutatás, fejlesztés és pénzügyi támogatás

A szükséges új technológiák némelyike még fejlesztési stádiumban van, és a közsféra oldaláról jelentős támogatásra és ösztönzésre lesz szükség ahhoz, hogy mihamarabb bevezetésre és széles körű alkalmazásra kerülhessenek. A szén-dioxid leválasztása és tárolása, a megújuló energiák továbbfejlesztése, a harmadik és negyedik generációs megújuló energiafajták, az elektromos (vagy hidrogén)meghajtású járművek és a hozzájuk szükséges infrastruktúra mind ebbe a kategóriába tartoznak, és mind nagymértékű támogatást igényelnek közpénzekből ahhoz, hogy világszerte mielőbb beindulhassanak.

5.9 A vasúti szektorba történő nagyszabású befektetésekre van szükség a villamosítás terjesztése érdekében és azért, hogy a vasúti utazás rövid távok esetén a repülésnél kedvezőbb alternatívává váljon Európában és a világ más részein egyaránt.

5.10 A civil társadalom bevonása

Sokkal többet kell tenni annak érdekében, hogy a nagyközönség, az üzleti szféra, a szakszervezetek és más civil szervezetek partnerségre lépjenek, és részt vegyenek a közös erőfeszítésekben.

– A polgárokat arra kell bátorítani és ösztönözni, hogy maguk is részt vegyenek a folyamatban, például otthonaik és autóik energiahatékonyságának javításával, környezetbarátabb energiaformák használatával a világítás és a fűtés terén, energiahatékonyabb termékek és szolgáltatások vásárlásával, illetve a mindennapi utazásaikkal és vakációikkal járó szén-dioxid-kibocsátás csökkentésével. Úgy látjuk, hogy a nagyközönség és a civil szervezetek növekvő hányada készen állna és hajlandó volna aktívan cselekedni, ha – megfelelő ösztönzőkkel kísért – határozott és hatékony politikai iránymutatást kapna arra nézve, hogy mit várnak el tőle.

– Számos helyi és regionális önkormányzati testület határozott elképzelésekről és bátor politikai vezetői képességről tett tanúságot e kérdésben. Bátorítani és ösztönözni kell őket a továbbhaladásra.

– Hasonló ösztönzők szükségesek a vállalkozások számára is a további eredményekhez. Arra kell bátorítani és ösztönözni őket, hogy folyamatosan javítsák tevékenységük energiahatékonyságát, és energiaszükségleteiket alacsony szén-dioxid-kibocsátású energiaforrásokból elégítsék ki. A szabályozást módszeresebben és szigorúbban fel kell használni mindenfajta termék és szolgáltatás energiateljesítményének növelésére.

– A szakszervezetekre is fontos szerep vár e folyamatban. Számos tagjuk az energiahatékonyság javításának és a hasznos információk terjesztésének élharcosa, és potenciális hozzájárulásukat el kell ismerni és támogatni kell. Megfelelő irányítás mellett az új termelési formák épp olyan szintű foglalkoztatást biztosíthatnak, mint a hagyományos, nagy szén-dioxid-kibocsátással járó termelési módok, eközben azonban megfelelő munkakörülményeket is biztosítanak.

5.11 Mindezeket az intézkedéseket el kell fogadni Európában, és agilisán követni kell annak érdekében, hogy csökkentjük fosszilis energia iránti keresletünket, általában véve is, de különösen az olaj tekintetében. Az intézkedéseket emellett meg kell próbálnunk elterjeszteni más partnerek körében a többi fejlett országban, és fokozatosan a feltörekvő és a fejlődő gazdaságokban is.

5.12 A feltörekvő gazdaságok és a fejlődő világ maguk is innovátorokká és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság úttörőivé válhatnak, amit aktívan ösztönözni is kell. A kereskedelempolitikákat soha nem szabad arra használni, hogy bárhol a világon a szén-dioxid-kibocsátás szempontjából kevésbé hatékony, régebbi ipart védjük.

6. Alkalmazkodás az olaj- és gáziparban

6.1 Amíg a világ gazdasága továbbra is függ az olajtól, az olajiparnak nyilvánvalóan ennek az igénynek a kielégítésén kell dolgoznia. Nem volna azonban megfelelő reakció az olajipar részéről, ha mindent úgy folytatnának tovább, ahogy eddig volt. Számos olyan terület van, ahol a világ olajiparától elvárható és el is kell várni, hogy segítse az alacsonyabb szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállást:

- annak felismerése, hogy a világgazdaságnak az előttünk álló évtizedekben át kell állnia a fosszilis eredetű olaj csökkenő használatára, és az ennek megfelelő gondolkodás, tervezés és viselkedés,
- az olajipar saját szén-dioxid-kibocsátásának csökkentése a saját műveletei során,
- termékeiben – ahol ez fenntartható módon megoldható – a fosszilis tüzelőanyagok biomasszával vagy szén-dioxid-kibocsátás szempontjából semleges forrásokkal való helyettesítése,
- az olajipar jelentős tudásbeli és pénzügyi erőforrásainak felhasználása az átállás más oldalainak segítésére, valamint a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás mielőbbi kifejlesztésére és bevezetésére,
- szoros együttműködés az autópárral az alacsony vagy zéró szén-dioxid-kibocsátású járművekre való átállás felgyorsítása érdekében.

6.2 Az Európai Uniónak, tagállamainak és más kormányoknak a maguk részéről intenzív párbeszédet kell fenntartaniuk a globális olajiparral, hogy megpróbáljanak közös álláspontot kialakítani a csökkenő olajfelhasználás kialakítandó görbéjéről, és hogy megfelelő ösztönzőket kínáljanak az ipar számára annak támogatására (vagy ha szükséges, kikényszerítésére), hogy elmozdulás történjen ebbe az öt kulcsirányba.

6.3 Az EGSZB azt szeretné látni, hogy az iparág többet fordít egy alacsonyabb olajigényű jövőbeli világ kialakításának elősegítésére, és kevesebbet arra, hogy még több marginális olajforrást aknázzon ki, különösen ha ezek maguk is súlyos környezeti károkat okoznak majd.

6.4 Az EGSZB úgy véli, hogy van némi tere a bioüzemanyagok fejlesztésének (és különösen a biomassza nagyobb mértékű felhasználásának), de erre alkalmazni kell a fenntarthatósági kritériumokat, ami korlátozhatja e technológia terjedését. Ígéretesnek tűnik a biomassza pirolízise, melynek eredményeként talajjavítóként használható bioszén („biochar”) jön létre, ami így leköti a szén a talajban. A közlekedési ágazatban hosszú távú megoldásként ígéretesebbnek tűnik a villamos energia vagy a hidrogén. Folytatni kell az intenzív vitát a megfelelő ipari ágazatokkal annak érdekében, hogy kialakulhasson ezeknek az átállásoknak az optimális irányvonala.

6.5 Mivel az olaj ára emelkedett, az ágazat előtt már erős pénzügyi ösztönző áll a kitermelés és a finomítás hatékonyságának növelésére és a szállítási költségek csökkentésére. Az üzemanyagok minőségéről szóló irányelv további hasznos ösztönzőt nyújt ebbe az irányba, emellett ösztönzi a bioüzemanyagok bevezetését is.

6.6 Az olajtermékek megadóztatása már most is jelentős bevételt generál a kormányok számára, ami a jövőben, a szén-dioxid-kibocsátási engedélyek szélesebb körű aukciójával tovább növekedhet. E bevételek egy részét a szükséges új energiák fejlesztésének támogatására kellene fordítani. Meg lehetne fontolni esetleg magának az olajiparnak az érdekeltté tételét is abban, hogy nagyobb szerepet játsszon az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való átállásban, oly módon, hogy a szükséges beruházások tekintetében adókedvezményt vagy kedvezőbb értékcsökkenési leírási lehetőséget kínálnak.

Kelt, Brüsszelben 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában

COM(2008) 412 végleges

(2009/C 182/03)

Előadó: **Evelyn REGNER**

Társelőadó: **Antonello PEZZINI**

2008. július 2-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában

COM(2008) 412 végleges.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2008. december 10-én elfogadta véleményét. (Előadó: Evelyn REGNER, társelőadó: Antonello PEZZINI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 162 szavazattal 21 ellenében, 25 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EGSZB üdvözli a megújított szociális menetrendről szóló európai bizottsági közleményt, és a többi jelenlegi szociális kezdeményezéssel összefüggően azt az európai jóléti állam korszerűsítése felé tett, megfelelő lépésnek tekinti, melynek célja az emberek segítése lehetőségeik kiaknázásában, valamint az Európai Unió szociális arculatának javítása.

1.2 A hatalmas világméretű pénzügyi és gazdasági válságot tekintve még fontosabb, hogy az Európai Unió az erős, szociális és versenyképes Európa mellett kötelezze el magát. Az EGSZB ezért – a megújított szociális menetrenden túl – egy tényleges szociálpolitikai cselekvési program mellett foglal állást.

1.3 Az Európai Bizottság közleménye túlnyomórészt az új körülményekre adandó válaszokra összpontosít. Főként a szociálpolitikának a társadalmakban, de elsősorban a gazdaságban és a munkaerőpiacon bekövetkező változásokhoz való igazításáról szól. Európának sürgősen modern munkaerő-piaci intézkedésekre és erős, fenntartható, foglalkoztatásbarát szociális rendszerekre van szüksége.

1.4 Az EGSZB megállapítja, hogy az Európai Bizottság tartózkodó a munkajogi minimumnormák továbbfejlesztésével szemben. Eddig ezek képezték az európai szociálpolitika gerincét és az élet- és munkakörülmények javításának központi elemét, és – ahol szükségesek és célszerűek – a jövőben is részét kell, hogy jelentsék minden szociális menetrendnek.

1.5 Az EGSZB megállapítja, hogy a szociális párbeszéd továbbra is az európai szociális modell egyik legfontosabb oszlopa: mind nemzeti, mind európai szinten. A szociális partnerek kulcs szerepet töltenek be a társadalmi változások kapcsán felmerülő valamennyi kérdésben, ezért be kell vonni őket a megújított szociális menetrend kidolgozásába, átültetésébe és felülvizsgálatába. A civil társadalmi párbeszéd a jövőben további fontos oszlopot fog jelenteni.

1.6 A nyílt koordinációs módszert – mindenekelőtt mennyiségi és minőségi célok további alkalmazása révén – meg kell erősíteni. Az EGSZB ehhez az Európai Parlament nagyobb fokú bevonását ajánlja, valamint a szociális célkitűzések, illetve iránymutatások kötelező figyelembevételét a közbeszerzések keretében.

1.7 Az EGSZB szükségesnek tartja, hogy az Unió – a szociális partnerekkel szorosan együttműködve – támogassa a tagállamokat a rugalmas biztonság közös alapelveinek alkalmazásában, egymáshoz igazításában és felügyeletében. Azt kéri ezért, hogy szorosabban kapcsolódjon egymáshoz a rugalmas biztonságról szóló vita és a szociális párbeszéd valamennyi szinten való kiépítése, valamint a kollektív tárgyalások az egyes szinteken.

1.8 Az esélyegyenlőség elősegítését, a fogyatékkal élők támogatását, a társadalmi kirekesztődés elleni küzdelmet és az aktív befogadást célzó közösségi cselekvéseket az EGSZB szerint megerősített, aktív politikai intézkedésekkel kellene kiegészíteni, amelyek az idősebbek foglalkoztatására, valamint a hátrányos helyzetű népességcsoportokra és a munkanélküliekre irányulnak. A szegénység leküzdése is elsődleges fontosságú kell, hogy legyen.

1.9 Az EGSZB úgy véli, hogy megfelelő választ kell adni a munkavállalók kiküldésével és a szakszervezeti intézkedésekkel kapcsolatos aktuális európai bírósági ítéletekre. Az Európai Bizottság által létrehozni kívánt vitafórum az első lépést jelenti ehhez. Elsősorban különböző alternatívákat kellene felmutatni arra, hogy miként lehet feloldani a belső piac szabadsága és az alapvető jogok között feszülő ellentétet. Ha szükséges és célszerű, akkor a munkavállalók védelme érdekében minél előbb megfelelő, konkrét intézkedéseket kell hozni, amelyek egyértelművé teszik, hogy sem a gazdasági lehetőségek, sem pedig a versenyszabályok nem lehetnek fontosabbak a szociális alapjogoknál.

1.10 Az európai lakosság széles körében uralkodó aggodalmat tekintve, amely szerint húsz éven belül sokan már nem fognak hozzáférni a magas minőségű egészségügyi ellátáshoz ⁽¹⁾, megfelelő, egyértelmű és átlátható célokat kell kitűzni, valamint megfelelő felügyelettel és a közvéleményt tájékoztatva kell nyomon követni ezeket.

1.11 Az új esélyek, valamint a gazdasági növekedés és a versenyképesség fokozása mellett a migrációnak árnyoldalai is vannak. Az Európai Bizottságnak a jövőben ezekkel a negatív szempontokkal is foglalkoznia kell, és intézkedéseket kell kidolgoznia elkerülésük érdekében.

1.12 Az Európai Bizottsághoz hasonlóan az EGSZB is nagy jelentőséget tulajdonít a hatályos jogszabályok alkalmazásának és érvényesítésének. A tagállamokhoz intézett pusztán felhívások itt – és különösen a munkavállalók kiküldetéséről szóló irányelv esetében – nem elegendők. Ebben az összefüggésben mindenképp a határokon átnyúló ügyek megvalósításával kapcsolatos hatásos intézkedések kidolgozására is nagyobb súlyt kell fektetni. Az EGSZB üdvözlöi továbbá, hogy az Európai Bizottság minden tagállamot felkér arra, hogy mutasson példát a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) által naprakésznek minősített ILO-egyezmények ratifikálásával és végrehajtásával.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 Az Európai Bizottság 2008. július 2-án közleményt jelentett meg a megújított szociális menetrendről ⁽²⁾. A közlemény megállapítja, hogy az új társadalmi realitások új válaszokat igényelnek. A változás gyors, a politikának pedig lépést kell tartania vele: innovatív és rugalmas módon reagálva a globalizáció kihívásaira, a technológiai fejlődésre és a demográfiai helyzet alakulására.

2.2 Az Európai Bizottság kifejti, hogy igen nagy a potenciális cselekvési terület, ezért kézenfekvő, hogy prioritásokat kell kijelölni. A menetrend ezért több olyan kulcsfontosságú területre

⁽¹⁾ Ld. az „Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years' time” című elemző jelentést, 2008. május, 2.9. pont; Flash Eurobarometer Series #227.

⁽²⁾ COM(2008) 412 végleges; A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Megújított szociális menetrend: Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a XXI. századi Európában.

helyezi a hangsúlyt, ahol az EU fellépése nyilvánvalóan többletértéket jelent, ugyanakkor teljes mértékben figyelembe veszi a szubszidiaritás és az arányosság elvét.

- A gyermekek és az ifjúság – a holnap Európája
- Befektetés az emberekbe, a munkahelyek számának és minőségének javításába, az új készségekbe
- Mobilitás
- Hosszabb, egészségesebb élet
- A szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem
- Küzdelem a hátrányos megkülönböztetés ellen
- Lehetőségek, hozzáférés és szolidaritás a globális szinten

2.3 Az e területeken hozott intézkedések hozzájárulnak a menetrend három céljának – a lehetőségek, a hozzáférés és a szolidaritás – megvalósításához.

2.4 Az Európai Bizottság szerint a társadalmi valóság felmérése megerősítette, hogy a polgárok és az érdekelt felek azt várják az EU-tól, hogy európai többletértéket vigyen a társadalmi fejlődésbe.

2.5 Az Európai Bizottság szándékai szerint továbbra is kihasználja az EK-Szerződésben foglalt eszközöket (jogszabályok, szociális párbeszéd, nyílt koordinációs módszer, közösségi finanszírozás, a civil társadalom bevonása), valamint – egy átfogó megközelítés keretében és a politikai eszközök „intelligensebb kombinációja” révén – kiaknázza az ezek közötti szinergiákat. A gazdaságpolitika és a költségvetési politika összehangolása és felügyelete szintén fontos szerepet tölt be ebben a vonatkozásban.

3. Általános megjegyzések

3.1 A megújított szociális menetrendben az Európai Bizottság megállapítja, hogy az Európai Unió politikái már most is erős szociális dimenzióval és pozitív társadalmi hatással bírnak. Az EGSZB teljes mértékben egyetért azzal, hogy az EU-nak erős szociális dimenzióval kell rendelkeznie és pozitív társadalmi hatást kell kifejtenie, különösen az úgynevezett „globális falu” pénzügyi válsága idején. A pénzügyi válság gazdasági válságot von maga után, az európai tagállamokban recesszióra kerül sor. Ez pedig nehézségeket jelent a vállalkozások számára, valamint a munkavállalóknak és összességében a társadalomnak. Bár a szociálpolitika nagyrészt a tagállamok kormányainak felelősségi köréhez tartozik, az EGSZB üdvözlöi azokat a kezdeményezéseket, amelyeket az Európai Bizottság tett 2007-ben a szociális helyzet felmérése és nemrég a megújított szociális menetrend előterjesztése révén, valamint hisz abban, hogy egy közös stratégia segíteni fog a jólét jövőbeli alakulásával kapcsolatos aggodalmak enyhítésében. Sokkal határozottabb szociális üzenetet kellene azonban az európai polgárokhoz intézni.

3.2 Alapvetően kedvezőnek tekinthető az is, hogy a menetrend nem szorítkozik a szociálpolitika klasszikus területeire, hanem más területekre is kiterjed, mint például az oktatásra, az egészségügyre és a kultúrák közötti párbeszédre.

3.3 Jelenleg azonban a „hagyományos” közösségi megközelítés, még ha megújult is és más területekre is kiterjed, az EGSZB szerint nem elegendő. Nem szabad figyelmen kívül hagyni az alapvető makrogazdasági politikai irányultság kérdését. Különben fennáll a veszély, hogy a megfelelő irány kijelöléséről hozott fontos döntések továbbra is érezhető szociális hatás nélkül maradnak.

3.4 Az EGSZB azt az álláspontot képviseli, hogy Európa szociális dimenzióját többek között egy tényleges szociális cselekvési program keretében kell kifejezésre juttatni. A megújított szociális menetrend önmagában kevés. A cselekvési programnak a tagállamok közötti pozitív együttműködésen kell alapulnia, és nem egy színvonalromlást eredményező versengésen a szociális jogok, a szociális védelem és a munkakörülmények terén⁽³⁾. Azokra a szempontokra kell összpontosítani, amelyek eredményt hoznak az élet- és munkakörülmények javítására, a társadalombiztosítási rendszerek – fenntarthatóságukat és foglalkoztatásbarát hatásukat figyelembe vevő – erősítésére, a versenyképesség fokozására, a vállalatok és a munkavállalók jobb alkalmazkodóképességére, valamint a több és jobb munkahelyre vonatkozóan.

3.5 A szociális célok megvalósítása érdekében aktív cselekvésre van szükség. A passzív álláspont, amely szerint a szociálpolitika feladata az, hogy reagáljon a változásokra és felkészítse az embereket a gazdaság új követelményeire, nem elegendő. Az embereknek és az emberekbe történő beruházásnak kell a középpontban állniuk, az élet- és munkakörülmények javítását kell célul kitűzni, és egyértelmű, hatékony, kötelező érvényű eszközöknek kell az európai szociálpolitika gerincét képezniük.

3.6 A jelenlegi válsághelyzetet tekintve ugyanis nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy az egyének jóléte összetársadalmi felelősség. Ez magában foglalja mindenekelőtt a jövedelmek igazságos elosztását, a versenyképes üzemekben való elegendő foglalkoztatási lehetőséget, a szociális biztonságot olyan veszélyekkel szemben, mint a betegségek, rokkantság, idősor, továbbá a családok támogatását, a mindenki számára elérhető képzési lehetőségeket, a szegénység elkerülésének biztosítását, valamint a jó minőségű és megfizethető általános érdekű szolgáltatásokat.

3.7 A gazdasági dinamika és a szociális fejlődés nem ellentétben állnak egymással, hanem támogatják egymást. A szociális piacgazdaságban a versenyképesség együtt jár a társadalmi igazságossággal. Fontos, hogy a szociális területnek, a gazdaságnak és a környezetnek ugyanolyan fontosságot tulajdonítsunk.

⁽³⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: *Új európai szociális cselekvési program*, előadó: Jan OLSSON (HL C 27., 2009.2.3.), 4.1. pont, 99. o.

4. Célok és prioritások

4.1 Az EGSZB szükségesnek és ésszerűnek tartja, hogy az Unió – a szociális partnerekkel szorosan együttműködve – támogassa a tagállamokat a rugalmas biztonság közös alapelveinek alkalmazásában, egymáshoz igazításában és felügyeletében. Ennek során az emberek támogatását, valamint élet- és munkakörülményeik javítását kellene elsődrendű fontosságúnak tekinteni. A szociális szempontokra különös figyelmet kell fordítani. Az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak arra kell törekedniük, hogy a lehetséges reformokról szóló vitákat a munkakapcsolatok minden szinten történő erősítésével és modernizálásával kössék össze. Azt kéri ezért, hogy szorosabban kapcsolódjon egymáshoz a rugalmas biztonságról szóló vita és a szociális párbeszéd valamennyi szinten való kiépítése, valamint a kollektív tárgyalások az egyes szinteken. A rugalmas biztonság modelljének gondoskodnia kell mind a rugalmasság, mind a biztonság kiegyensúlyozott támogatásáról. A rugalmas biztonság modellje nem jelenti a munkavállalói jogok egyoldalú és jogszerűtlen megnyirbálását, amelyet az EGSZB elutasít⁽⁴⁾.

4.2 Elsősorban a munkát kereső fiatalok szembesülnek jelentős nehézségekkel a foglalkoztatáshoz való hozzáférés terén. A „gyakornokgenerációt” gyakran atipikus munkaformák várják a munkaerőpiacon, amelyek egyes esetekben bizonytalan munkakörülményekhez vezethetnek⁽⁵⁾. Az aktív befogadásra és az egész életen át tartó tanulás támogatására irányuló intézkedések kifejezetten üdvözlendők. A magas minőségű munkahelyek és a biztos állások szorosan összefüggenek a jó és széles körű képzettséggel. Az Európai Uniónak és főként a tagállamoknak azonban ezenfelül politikacsomagot kell kialakítaniuk annak érdekében, hogy jobban összehangolható legyenek egyfelől a készségek és képzettségek, másfelől a vállalatok által támasztott követelmények. Biztosítani kellene a frissen végzettek nagyobb mértékű „foglalkoztathatóságát”, és javítani kellene a vállalatok keretfeltételeit, hogy magas minőségű munkahelyeket hozzanak létre. Ezenkívül intézkedéseket kell hozni a bizonytalan foglalkoztatási formák elkerülése érdekében. Az Európai Ifjúsági Paktum (2005) értékelése előtt hasznos lenne végre lépéseket tenni e téren.

4.3 Ésszerű lenne emellett egy közösségi kezdeményezés is a fiatalokat célzó magas minőségű munkahelyek támogatására. Ennek célja az lenne, hogy a szociális partnerek aktív támogatásával a JASMINE mikrohitel-program keretében létrehozandó új kapcsolattartó pont révén méltányolják a frissen végzettek képzettségét és teljesítményét⁽⁶⁾.

4.4 Az EGSZB fontosnak tartja a vállalkozói tevékenység támogatását, a vállalkozói kompetencia oktatását és a pénzügyi képzés támogatását az EU-ban. A tágabb értelemben vett vállalkozói

⁽⁴⁾ Ld. az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Rugalmas biztonság (kollektív tárgyalások, a szociális párbeszéd szerepe)*, előadó: Thomas JANSSON (HL C 256., 2007.10.27., 1.4. pont, 108. o.).

⁽⁵⁾ Az EGSZB intézkedéscsomagot javasolt annak érdekében, hogy a fiataloknak a bizonytalan foglalkoztatási körülményeken túlmutató jövőképet biztosítsunk. Lásd az EGSZB 2007. július 12-i saját kezdeményezésű véleményét a következő tárgyban: *Foglalkoztatás a kiemelt népességcsoportokban*, előadó: Wolfgang GREIF; 5. pont: „Hatékony küzdelem a fiatalok munkanélkülisége ellen” (HL C 256., 2007.10.27., 93. o.).

⁽⁶⁾ Ld. az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Mikrohitel*, előadó: Antonello PEZZINI, HL C 77., 2009.3.31., 23. o.

szellem – amely ösztönözheti és bátoríthatja az innovatív és kreatív hozzáállást – a lisszaboni menetrend fontos eszköze, melynek segítségével felgyorsulhat a növekedés, jobb munkahelyek jöhetnek létre, elérhető a társadalmi kohézió és leküzdhető a társadalmi kirekesztés (7).

4.5 A foglalkoztatási stratégia és a nyílt koordinációs módszer keretében jóval ambiciózusabb, hatékonyabb és mérhetőbb célokat kellene kitűzni, és az Európai Bizottságnak szélesebb végrehajtási hatáskört kellene biztosítani. Ismét mennyiségi európai célokra kell helyezni a hangsúlyt, különösen a következő területeken: a polgárok aktiválása, oktatás, egész életen át tartó tanulás, a fiatalok foglalkoztatása, színvonalas egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés, valamint a nemek közötti egyenlőség (8).

4.6 Az egész életen át tartó tanulás támogatásakor kiemelt figyelmet kell fordítani a képzési politika paradoxonjára, azaz arra a körülményre, hogy a kevésbé jól képzettek a továbbképzés során hátrányt szenvednek.

4.7 A hosszú távú munkanélküliség és a fiatalok munkanélkülisége elleni küzdelem, a nemek közötti egyenlőség, a dolgozó nők arányának növelése, a Progress közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program (2007–2013) (9) erősítése – különösen egyfelől az EU legfontosabb hálózatai kapacitásának fokozására a közösségi politikák ösztönzése és támogatása érdekében, másfelől korszerű eszközök bevezetésére a szükségletek és kilátások (foresight) alulról felfelé építkező, részvételen alapuló eljárás révén történő vizsgálata érdekében.

4.8 Javítani kell a szociális párbeszéd keretfeltételeit. Ebben az összefüggésben az EGSZB megállapítja, hogy a transznacionális kollektív tárgyalásokra irányuló optimális keret – ami a 2005-ös szociális menetrend részét képezi (10) – még nem valósult meg.

4.9 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság véleményét, mely szerint igen fontos a gyors és előremutató megegyezés a munkaidőről (11) és a munkaerő-kölcsönzőkön keresztül történő munkavállalásról (12) szóló irányelvjavaslatok tekintetében.

(7) Ld. az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Vállalkozói szellem és a lisszaboni menetrend*, előadó: Madi SHARMA, társelőadó: Jan OLSOHN (HL C 44., 2008.2.16., 1.1. pont, 84. o.).

(8) Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Foglalkoztatás-politikai iránymutatások*, előadó: Wolfgang GREIF (CESE, HL C 162., 2008.6.25., 2.1. pont, 92. o.).

(9) Az Európai Parlament és a Tanács 1672/2006/EK határozata (2006. október 24.) a Progress közösségi foglalkoztatási és társadalmi szolidaritási program létrehozásáról, HL L 315., 2006.11.15.

(10) Az Európai Bizottság közleménye a Szociálpolitikai Menetrendről (2005. február 9.), COM(2005) 33 végleges.

(11) Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK irányelv módosításáról, COM(2005) 246 végleges.

(12) Módosított javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelv az ideiglenes munkavállalók munkafeltételeiről, COM(2002) 701 végleges.

4.10 Az Európai Bíróság több közelmúltban hozott ítélete (lásd a Laval- (13), a Viking- (14) és a Ruffert-ügyet (15)) érzékenyen rámutatott a feszült viszonyra egyfelől a belső piaci jogok, másfelől az alapjogok – különösen a szakszervezeti jogok – között, és alapvető kérdéseket vetett fel. Mindebből az következik, hogy cselekedni kell. Az Európai Bizottság által létrehozni kívánt vitafórum az első lépés ebbe az irányba. Most arra van szükség, hogy az Európai Bizottság alaposan megvizsgálja a belső piac munkavállalói jogokra és kollektív tárgyalásokra gyakorolt hatásait. Ha szükséges és célszerű, akkor a munkavállalók védelme érdekében minél előbb megfelelő, konkrét intézkedéseket kell hozni, amelyek egyértelművé teszik, hogy sem a gazdasági lehetőségek, sem pedig a versenyszabályok nem lehetnek fontosabbak a szociális alapjogoknál.

4.11 A személyes mobilitás a lehetőségek gazdag forrása, amely hozzájárul a gazdasági növekedés és a versenyképesség fellendítéséhez. Ezek mellett a pozitív szempontok mellett azonban az EGSZB szerint a mobilitás – különösen a nagyobb migrációs hullámokkal kapcsolatos – negatív oldalaira is rá kell világítani. Itt elsősorban a társadalmi hatásokra, például a bevándorlók és családtagjaik szociális és családi helyzetére, a – mindenképp az illegális foglalkoztatással összefüggő – szociális dömpingre és a bevándorlók lakáshelyzetére, valamint a lehetséges munkaerőpiaci hatásokra gondolunk. Ezen túlmenően vizsgálni kell a származási ország oktatási rendszerére gyakorolt közép- és hosszú távú hatásokat, valamint az agvetszívást (16) is. Végül e vizsgálatok eredményeit kellene az ilyen jellegű hatások megfékezésére irányuló intézkedések alapjául venni.

4.12 Az EGSZB örömmel veszi az Európai Bizottság annak érdekében tett erőfeszítéseit, hogy jó minőségű, könnyen elérhető és fenntartható szociális szolgáltatások alakuljanak ki. Egyértelműen amellett száll síkra, hogy a szóban forgó szolgáltatásokkal kapcsolatos általános érdekek továbbra is előnyben részesüljenek a belső piaci és versenyszabályokkal szemben. Mindenképpen szükség van az idevonatkozó fogalmak és szabályozások tisztázására. Az EGSZB ezért olyan többoldalú, progresszív megközelítést javasol, amelyben összefonódnak az ágazati és tematikus szempontok. Ez – ahol szükséges – jogi aktusok elfogadásához és/vagy az említett alapelveknek és feltételeknek a különböző érintett ágazatokhoz való igazításához kellene, hogy vezessen (ágazatspecifikus irányultságú horizontális megközelítés) (17).

4.13 Európában a lakosság igen széles körben attól tart, hogy húsz év múlva sokan már nem férnek hozzá jó

(13) C-341/05. sz. Laval un Partneri Ltd kontra Svenska Byggnadsarbetareförbundet (svéd építőipari szakszervezet) ügy.

(14) C-438/05. sz.. International Transport Workers' Federation (és mások) kontra Viking Line ABP (és mások) ügy.

(15) C-346/06. sz., az Objekt und Bauregie GmbH & Co. KG csődvagyongkezelőjeként eljáró Dirk Ruffert kontra Land Niedersachsen ügy.

(16) Különösen jól képzett vagy tehetséges emberek adott országból történő kivándorlása.

(17) Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Egységes piac a 21. századi Európa számára*, előadó: Bryan CASSIDY, társelőadók: Raymond HENCKS és Claudio CAPPELLINI (HL C 77., 2009.3.31., 15. o.), 1.13. és 1.15. pont.

minőségű egészségügyi ellátáshoz⁽¹⁸⁾. Erre az aggodalomra való tekintettel megfelelő, egyértelmű és átlátható célokat kell kitűzni, majd kellő felügyelet és PR-tevékenység segítségével nyomon követni.

4.14 Ha figyelembe vesszük a Ruffert-ügyben hozott európai bírósági ítéletet, merész dolog éppen a közbeszerzési joggal kapcsolatban „komoly társadalmi reflexióról”⁽¹⁹⁾ beszélni. Arról sem szabad azonban megfeledkezni, hogy az európai közbeszerzési irányelvek többnyire, a megvalósuló közbeszerzések pedig szinte kizárólag gazdasági szempontokhoz igazodnak. Ahhoz, hogy a szociális szempontokat megfelelően figyelembe lehessen venni, a közbeszerzés ajánlatkérőjének egyértelmű és kötelező érvényű keretfeltételekre van szüksége. A közbeszerzéseknek ezen túlmenően úgy lehetne szociális arculatot kölcsönözni, ha bizonyos szociális szempontok figyelembevételét nem csupán lehetővé, hanem kötelezővé is tennék. Ezért az EGSZB szerint ésszerű, hogy az Európai Bizottság konkrét lépéseket fontolgat ebbe az irányba. Így például európai iránymutatásokra alapozva szociális előírásokat lehetne alkalmazni, hogy ezek révén jobban ki lehessen aknázni a nyílt koordinációs módszer lehetőségeit.

4.15 Az EGSZB már a munkaidő-irányelv módosításáról szóló véleményben⁽²⁰⁾ sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy az Európai Unió komoly esélyt szalaszt el, ha nem veszi figyelembe a magánélet és a hivatás összeegyeztethetőségét is. Ezért az EGSZB határozottan üdvözli az Európai Bizottság és a szociális partnerek közötti, a magánélet és a hivatás összeegyeztethetőségéről szóló konzultáció eredményeit, valamint az időközben közzétett javaslatokat az anyasági szabadság kedvezőbb feltételeiről⁽²¹⁾ és az önálló vállalkozói tevékenységet folytató nők jogainak bővítéséről⁽²²⁾. Az EGSZB azt is örömmel veszi, hogy az európai szociális partnerek hozzákezdnek a szülői szabadságról szóló irányelv felülvizsgálatához.

4.16 Az esélyegyenlőség elősegítését, a fogyatékkal élők támogatását, a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet és az aktív integrációt célzó közösségi cselekvéseket az EGSZB szerint megerősített, aktív politikai intézkedésekkel kellene kiegészíteni, amelyek az idősebbek foglalkoztatására, valamint a hátrányos helyzetű népességcsoportokra és a munkanélküliekre is irányulnak. A szegénység leküzdése is elsődleges fontosságú kell, hogy legyen. Ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani a nőkre és a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre. Törekedni kell egyúttal a bevándorlók kiegyensúlyozott integrációját célzó politikai intézkedések megerősítésére is. Az EGSZB a Munkaerőpiac Megfigyelőközpontja révén tevékenyen hozzá tud járulni ezekhez az elemzésekhez.

⁽¹⁸⁾ Lásd az *Expectations of European citizens regarding the social reality in 20 years' time* című elemző jelentést, 2008. május, 2.9. pont; Flash Eurobarometer Series #227. A felmérést a Foglalkoztatási Főigazgatóság megbízásából a Magyar Gallup Intézet készítette.

⁽¹⁹⁾ COM(2008) 412 végleges, 5.6. pont.

⁽²⁰⁾ Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: *Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló 2003/88/EK irányelv módosításáról*, előadó: Ursula ENGELEN-KEFER (HL C 267., 2005.10.27., 16. o.).

⁽²¹⁾ Javaslat a 92/85/EGK irányelv módosítására, 2008. október 3., COM(2008) 600/4.

⁽²²⁾ Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre az önálló vállalkozói tevékenységet folytató férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról és a 86/613/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről, 2008. október 3., COM(2008) 636 végleges.

5. Eszközök

5.1 Az EU az utóbbi években minimális jogi normákat határozott meg a nemek közötti egyenlőséget és a megkülönböztetéstől való mentességet illetően, valamint a munkakörülményekkel és a munkavállalói jogok kollektív képviselésével kapcsolatos egyes területeken. Ezek az előírások az európai szociális politika alapvetően fontos részét képezik. Ha történtek is már előrelépések, még bőven van mit tenni.

5.2 Az EGSZB emellett van, hogy használják a szociálpolitikai eszközök (jogszabályok, nyílt koordinációs módszer, szociális partnerek autonóm megállapodásai) teljes palettáját, és az adott témához legmegfelelőbb eszközt alkalmazzák. Tény, hogy egyes területekkel – például a táppénz, a munkavállalói jogállás meghatározása vagy az áthelyezés elleni védelem – még egyáltalán nem foglalkoztak európai szinten, más területek – például a magánélet és a hivatás összeegyeztethetősége vagy az elbocsátás elleni védelem – pedig csak részben lefedettek.

5.3 Kétségtelenül fontos a hatályos jogszabályi előírások hatékony átültetése a nemzeti jogba, valamint alkalmazásuk és végrehajtásuk. Ebből a szempontból az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal. Az is fontos ugyanakkor, hogy a minimumnormákat átültetésükkor a munka- és életkörülmények tényleges javítása szempontjából „ugródeszkának”, tehát ne a fejlődés végállomásának tekintsek. A sikeres átültetéshez hatáson és megfelelő eszközökre és támogatásra van szükség – elsősorban a határokon átnyúló ügyek esetében. Ez különösen a munkavállalók kiküldetését szabályozó irányelv⁽²³⁾ átültetésekor és alkalmazásakor vált nyilvánvalóvá. Nem elegendő mindössze felszólítani az együttműködésre: Európa-szerte kötelező érvényű keretfeltételekre van szükség. Ebben az összefüggésben mindenekelőtt a határokon átnyúló ügyek megvalósításával kapcsolatos hatásos intézkedések kidolgozására is nagyobb súlyt kell fektetni.

5.4 Az ágazatközi, ágazati és határokon átnyúló szociális párbeszéd továbbra is mind a tagállamokban, mind uniós szinten a szociális modell egyik tartóoszlopa. A munkaadók és a szakszervezetek központi szerepet játszanak a szociálpolitikai kihívások kezelésében, mivel ők tekinthetők a gazdasági és szociális haladás motorjának⁽²⁴⁾.

5.5 A civil párbeszéd – melyet egyértelműen meg kell különböztetni a szociális párbeszédétől – a jövőben szintén fontos tartóoszlopnak számít majd. A polgároknak és különböző szintű szervezeteiknek a szociális Európa felépítésébe való bevonása komoly kihívást fog jelenteni⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 96/71/EK irányelve (1996. december 16.) a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről (HL L 018., 1997.1.21.).

⁽²⁴⁾ Lásd az EGSZB 2008. július 9-i véleményét a következő tárgyban: *Új európai szociális cselekvési program*, előadó: Jan OLSSON (HL C 27., 2009.2.3., 99. o.), 5.6. pont.

⁽²⁵⁾ Lásd az EGSZB 2008. július 9-i véleményét a következő tárgyban: *Új európai szociális cselekvési program*, előadó: Jan OLSSON (HL C 27., 2009.2.3., 99. o.), 5.7. pont.

5.6 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság véleményét, mely szerint tovább kell fejleszteni a nyílt koordinációs módszer lehetőségeit, és ennek során mennyiségi és minőségi célokat is ki kell tűzni. Az EGSZB megerősíti, hogy a nyílt koordinációs módszert minél inkább helyi szinten kellene alkalmazni, hogy tükrözze az alulról felfelé építkező, részvételen alapuló megközelítést, és biztosítsa a szükséges koordinációt a partnerek és a politikai intézkedések között ⁽²⁶⁾. Ajánlatos továbbá az Európai Parlament

szorosabb bevonása a nyílt koordinációs módszerbe. Ez növelné a módszer demokratikus legitimitását.

5.7 Az EGSZB üdvözli a polgárok javát szolgáló, a szokásos mutatóknál (egy főre eső GDP) túllépő célkitűzések megfogalmazását, amely hozzájárulhat ahhoz, hogy viszonylagossá váljon a nemzetgazdasági teljesítmények túlnyomórészt gazdaságközpontú szemléletmódja ⁽²⁷⁾.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽²⁶⁾ Lásd az EGSZB 2008. július 9-i véleményét a következő tárgyban: Új európai szociális cselekvési program, előadó: Jan OLSSON (HL C 27., 2009.2.3., 99. o.), 7.9.3. pont.

⁽²⁷⁾ Lásd az EGSZB 2008. július 9-i véleményét a következő tárgyban: Új európai szociális cselekvési program, előadó: Jan OLSSON (HL C 27., 2009.2.3., 99. o.), 7.9.2. pont.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Az Európai Bizottság közleménye az Európai Tanácsnak: Az európai gazdasági fellendülés terve

COM(2008) 800 végleges

(2009/C 182/04)

Főelőadó: **Thomas DELAPINA**

2008. november 26-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Az európai gazdasági fellendülés terve

COM(2008) 800 végleges.

Az EGSZB elnöksége 2008. december 2-án megbízta a „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekciót a bizottság munka előkészítésével.

A munka sürgősségére való tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. január 14–15-én tartott 450. plenáris ülésén (a január 15-i ülésnapon) főelőadót jelölt ki Thomas DELAPINA személyében, továbbá 179 szavazattal 1 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Összefoglalás és következtetések

1.1 A pénzügyi szektor valamennyi különböző nemzeti variánsának stabilizálására szolgáló globális programmal a nemzetközi államközösség világos üzenetet fogalmazott meg: a gazdaságpolitika látványosan felelősséget vállalt a nemzetközi gazdasági stabilitásért. Az európai gazdasági fellendülési tervvel immár az Európai Unió is egyértelműen kinyilvánította, hogy kész határozottan, minden rendelkezésre álló eszközzel szembeszállni a válsággal.

1.2 A gazdaságélénkítő program pszichológiai hatása ugyanolyan nagyra értékelendő, mint a felhasznált pénzüsszegeké. A gazdaságpolitika ilyen jellegű jelzéseinek ugyanis a fogyasztók és a befektetők bizalmának komoly megszilárdulását kellene kiváltaniuk. Ugyanakkor az érintetteknek – elsősorban az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak – mielőbb lépniük kell, hogy ne a pesszimista várakozások nyerjenek teret.

1.3 A reálgazdaság élénkítésére tett lépések csak akkor lesznek képesek a kívánt hatás elérésére, ha ismét teljes egészében működőképesé válik a pénzügyi szektor. Ehhez – a különböző mentőcsomagok mellett – a pénzügyi piacok bizalmat teremtő átrendezése és újraszabályozása szükséges valamennyi szinten.

1.4 Az európai gazdaságpolitika felismerte, hogy az eddigi kínálatorientált szemléletet aktív anticiklikus makrogazdasági politikával kell kiegészíteni. Az EGSZB azt is üdvözli, hogy az illetékesek a társadalom leggyengébb tagjainak jobb védelme, illetve a gazdaságpolitika hatékonyabb összehangolása mellett tettek le voksukat. Az uniós gazdaságélénkítő terv azonban meglehetősen csekély horderejűnek tűnik a világ más régióiban kidolgozott csomagokhoz képest.

1.5 Az EGSZB alapvetőnek tartja, hogy a jövő számára elengedhetetlen alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságba való átmenet támogatásából a gazdasági helyreállítás elősegítésére kidolgozott közbefektetési és pénzügyi ösztönző programok is

kivegyék a részüket. Arra sürgeti tehát az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a helyreállítási terveiket és programjaikat ennek megfelelően alakítsák ki.

2. A másodlagos jelzálogpiaci válságtól a globális recesszióig

2.1 A jelenlegi pénzügyi és gazdasági válság sokféle okra vezethető vissza. A november 15-i csúcstalálkozón kiadott nyilatkozatukban a G-20-ak állam- és kormányfői az alábbi okokat nevezték meg: túlzott likviditást eredményező pénz- és árfolyam-politikák; bizonyos területek szereplők hiányzó, illetve elégtelen szabályozása; irreálisan magas hozamok hajszolása, miközben a piaci szereplők, illetve a felügyeleti szervek és szabályozó testületek nem értékelték vagy ismerték kellően a kockázatokat; túlzott emelőhatások (*leverage*); a makrogazdasági politikák elégtelen összehangolása, valamint a nem kielégítő szerkezeti reformok. A fentiek olyan félresiklásokat eredményeztek, amelyek egyértelművé tették, hogy felül kell vizsgálni a szereplőkre, termékekre és piacokra vonatkozó játékszabályokat.

2.2 2007 közepén az Egyesült Államokban összeomlott egy jelzálogalapú piramisjáték, amikor nem nőttek tovább az ingatlanárak. Egy olyan ingatlanpiacon, amelyet felfokozott hangulat és irreálisan optimista elvárások fémjeleztek, gyenge hitelképességű hitelígénylőknek biztosítottak kölcsönöket, amelyeket aztán a bankok kihelyeztek és továbbadtak. Új, rendkívül spekulatív és átláthatatlan pénzügyi termékek jelentek meg, amelyek kivonták magukat az ellenőrzés és a szabályozás minden formája alól. Eközben számos érintett nem volt tudatában a kockázat mértékének.

2.3 Az ingatlanbuborék kipukkanása az Egyesült Államokban, de néhány uniós államban is különböző fedezeti alapok, befektetési és kereskedelmi bankok, illetve biztosítók válságát eredményezte. A kockázatok írásos megerősítése, sokkhatást kiváltva, mélyen megrázta a nemzetközi pénzügyvilágot. A pénzintézetek körében tapasztalt bizonytalanság és bizalmatlanság az egyébként működőképes pénzintézetek részéről is a kölcsönös hitelezés felüggesztéséhez és a bankközi piac leállításához vezetett.

2.4 A pénzügyi piac válsága sokféle csatornán keresztül begyűrűzve végül a reálgazdaságban is éreztette hatását. Ez többek között az alábbiakban öltött testet: hitelkorlátozás, megnövekedett finanszírozási költségek, a részvényárfolyamok eséséből adódó kedvezőtlen gazdasági hatások, az exportpiacok visszaesése, bizalomvesztés, valamint értékhelyesbítés és hitelvesztéskockázat a mérlegekben. Időközben bizonyossá vált, hogy 2009 elején a teljes OECD-térséget recesszió jellemzi, melynek időtartamát és mértékét jelenleg még a szakemberek sem tudják biztonsággal megítélni.

3. A legégetőbb kihívások

3.1 Első lépésként a pénzügyi piacokon fellépő láncreakciót kellett megállítani. A központi bankok, elsősorban az EKB, likviditást biztosítottak a piacoknak, hogy garantálják azok további működését. Nemzeti és nemzetközi szinten számos mentőcsomagot dolgoztak ki, amelyek különféle intézkedéseket tartalmaztak, például tőkeinjekciókat, pénzügyi befektetéseket, a nagy veszteséget szenvedett pénzintézetek államosítását, állami garanciákat, hatékonyabb betétbiztosítást a takarékbetétekre stb. Ezek az intézkedések bizonyos fokig segítettek a bankoknak szokásos üzletmenetük folytatásában.

3.2 A második fontos lépés a reálgazdaság megerősítése. Helyre kell állítani a fogyasztók és a befektetők bizalmát. Ehhez olyan intézkedésekre van szükség, melyek élénkítik a belföldi keresletet és stabilizálják a munkaerőpiacokat. Főként az alacsony keresetűek csoportját kell megerősíteni, hiszen őket komolyan érintik a válság hatásai, illetve azért is, mert ők rendelkeznek a legmagasabb belföldi fogyasztási hajlandósággal.

3.3 Olyan keretfeltételek megteremtésére is szükség van, amelyek enyhítik a vállalati szektort érő hatásokat. Ez az ágazat termelőként, beruházóként, exportőrként, illetve kutatási és fejlesztési tevékenységei révén kulcsszerepet játszik a gazdaság újraélesztésében, és jelentős mértékben hozzájárul a munkahelyteremtéshez, ezáltal pedig a belső kereslet generálásához. A ciklikus szempontok mellett azonban nem szabad elhanyagolni a fenntarthatóság kérdéseit és a szerkezeti szempontokat sem.

3.4 Át kell alakítani a nemzetközi pénzügyi rendszert is, és a pénzügyi piacok hatékonyabb szabályozására van szükség. A felületei szervekre, a köztük levő koordinációra, illetve a besorolásokkal foglalkozó ügynökségekre, a mérlegkészítésre és a könyvelésre vonatkozó előírásokat is úgy kell módosítani, hogy azok alkalmasak legyenek a jelenlegihez hasonló válság megakadályozására.

4. Az európai gazdaságpolitika szerepe

4.1 Igaz hogy a válság eredetileg pusztán az Egyesült Államokat érintette, ám a globális összefonódás miatt az európai gazdaságot is magával ragadta. Az euró a stabilitás biztos pontjának bizonyult a válság során. A közös pénz nélkül a nemzeti gazdaságokat érő hatások sokkal súlyosabbak lettek volna. Nemzetközi válságra nemzetközi válaszokat kell adni. Az európai gazdaságpolitikának mindenképpen cselekednie kell. A 3. fejezetben vázolt kihívások gyors, határozott, alapos, célirányos és összehangolt, proaktív fellépést követelnek, melynek során sok intézkedés átmeneti jellegű.

4.2 Ennek kapcsán fontos, hogy tanuljunk a múltból. Amikor az évtized elején, az informatikai buborék kipukkanása és az amerikai terrortámadások után a világ valamennyi jelentős régiója komoly gazdasági visszaesést szenvedett el, egyedül az európai gazdaságpolitika tekintett el attól, hogy a költségvetési és a pénzügyi politika segítségével, a keresleti oldal bevonásával aktívan élénkítse a gazdaságot. Többek között ennek tudható be, hogy a válságot csak négy évvel később sikerült leküzdeni, és hogy Európa számos része a mai napig az alacsony belső kereslettől szenved, ami – a nemzetközi kereslet visszaesésével – drámaian fokozta a sebezhetőséget.

4.3 A mérvadó gazdaságpolitikai hatóságok túl későn ismerték fel a jelenlegi válság komolyságát. Az ECOFIN gazdasági és pénzügyminiszterei egészen szeptemberig szkeptikusan nyilatkoztak egy gazdaságélénkítő tervvel kapcsolatban. Annak ellenére, hogy az euróövezet gazdasága már 2008 második negyedévében csökkent, az EKB nyáron újfent emelte az irányadó kamatozatokat. A gyors és közös fellépésbe vetett reményeket letörte a kormányfők közötti egyetértés hiánya is, amely a pénzügyi válságról Párizsban tartott csúcstalálkozón volt tapasztalható. A takarékbetétek betétbiztosításának javítására tett nem összehangolt nemzeti lépések nem keltették az összefogás érzetét az Európai Unióban. Ennek alapján világos, hogy pusztán az, hogy mindenáron intézkedéseket hozunk, nem segít. Inkább a programok és az intézkedéscsomagok jobb összehangolására van szükség, különösen nemzeti szinten.

5. Az európai gazdasági fellendülés Európai Bizottság által kidolgozott terve

5.1 Annál nagyobb öröme ad okot, hogy az Európai Bizottság most egyértelműen kinyilvánította szándékát, és késznek mutatkozott a határozott és összehangolt fellépésre. A pénzügyi válság leküzdésére irányuló stratégiájának célja a tágabb értelemben vett gazdasági problémák feltérképezése és az, hogy Európa kulcsszerepet kapjon a pénzügyi válság világméretű kezelésében. Az állam- és kormányfők arra is felkérték az Európai Bizottságot, hogy decemberi ülésükre dolgozzon ki megvitatandó javaslatokat az összehangolt fellépésről. Ezeket a javaslatokat „Az európai gazdasági fellendülés terve” néven november végén terjesztették elő. Fontos volt, hogy a terv aktuális, átmeneti, célzott és összehangolt legyen. Ennek alapján 2008. december 11–12-én Brüsszelben az Európai Tanács elfogadott egy megfelelő tervet.

5.2 Konkrétan az EU GDP-je 1,5 %-ának megfelelő, azaz 200 milliárd eurós költségvetési impulzust javasolnak a 2009/2010-es időszakra. Ebből 170 milliárdot a tagállamoknak kell előteremteniük, 30 milliárdot pedig az EU költségvetése és az EBB biztosít.

5.3 Az EBB – elsősorban a kkv-kra vonatkozó – tevékenységeinek megerősítése mellett az eljárások egyszerűsítése és meggyorsítása révén a strukturális és kohéziós alapok, valamint a vidékfejlesztési alapok pénzeszközeinek mielőbbi rendelkezésre bocsátása a cél. Az Európai Szociális Alapnak olyan intézkedéseket kell finanszíroznia, amelyek elősegítik a foglalkoztatást, főként a leggyengébb társadalmi csoportok javára, és javítani kell az Európai Globalizációs Alap hatékonyságán. Az állami támogatások feltételeinek megkönnyítését és a közbeszerzések meggyorsítására szolgáló intézkedéseket is terveznek.

5.4 Az automatikus stabilizátoroknak az állami kiadásokra és/vagy adócsökkentésekre gyakorolt hatásán túl – a megreformált stabilitási és növekedési paktum által kínált fokozott rugalmasság keretében – a tagállami intézkedéseknek a keresletet is ösztönözniük kell, amire az európai bizottsági javaslat néhány konkrét példát is felhoz. Ilyenek pl. a munkanélküliek vagy alacsony jövedelmű családok támogatásának átmeneti emelése, az állami beruházások az infrastruktúrába és az oktatásba, a kkv-k támogatása (pl. kölcsönökkel vagy részvállalással a kockázatból), az éghajlatváltozás elleni intézkedések, a munkaadók és -vállalók adóinak és járulékaiknak csökkentése, valamint a hozzáadottértékadó általános mértékének átmeneti csökkentése. Az intézkedések átmeneti jellegének az a célja, hogy a fellendülési terv közép- és hosszú távon ne ássa alá az államháztartás fenntarthatóságát.

5.5 Össze kell hangolni egymással az egyes tagállami intézkedéseket, mivel eltérő az egyes tagállamok kiindulási helyzete és mozgásteret. Az intézkedések átmeneti jellegűek kell hogy legyenek, mivel ezeket követően ismét a középtávú költségvetési célokat kell követni. Olyan szerkezeti reformokkal kell megtámogatni ezeket az intézkedéseket, amelyek a piacok jobb működését és a versenyképesség növelését szolgálják.

5.6 Szoros egyeztetésre kell törekedni a fellendülési terv, valamint a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia legfontosabb területei (emberek, vállalkozások, infrastruktúra és energia, kutatás és innováció) között. Az Európai Bizottság intézkedéscsomagot fogadott el az európai gazdasági fellendülés tervének megvalósítása, valamint a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégia erősítése érdekében. Az egyes országokkal foglalkozó fejezeteket, amelyek tagállamonként értékelik a lisszaboni stratégia megvalósítása terén tett előrelépéseket, az új évben fogadják el⁽¹⁾. A gazdasági fellendülés terve intézkedések széles skáláját tartalmazza, és minden kormánynak ezekből kell kiválasztania a megfelelőeket.

5.7 A fellendülési terv további fontos tulajdonsága, hogy a „zöld” gazdaság, vagyis az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó gazdaságot támogató intelligens termékek irányába tart. Ide tartoznak az energiahatékonyság, a környezetvédelem és az éghajlatvédelem terén tett beruházások. A válság által nagy mértékben érintett ágazatok, például az autó- és építőipar támogatására irányuló intézkedéseket is környezetvédelmi és energiatakarékossági célokkal kell összekapcsolni.

5.8 Nem utolsósorban pedig azt is hangsúlyozza a terv, hogy a gazdasági növekedés visszaállításához világszerte összehangolt eljárás mód szükséges a feltörekvő országok bevonásával.

6. Az EGSZB első értékelése

6.1 Minőségi értékelés

6.1.1 Az Európai Bizottság dokumentuma megfelelő formában azonosítja a jelenlegi kihívásokat, cselekvési igényt és szükségleteket. Európának gyorsan, öntudatosan, célzottan és ambiciózus módon kell cselekednie. Ennek során tudatában kell lennie saját jelentőségének, és nemzetközi szinten teljes súlyát latba kell vetnie.

(1) Az intézkedéscsomagról részletesen lásd „Az Európai Bizottság határozatai a növekedést és foglalkoztatást célzó lisszaboni stratégiáról” című sajtóközleményt (IP/08/1987).

6.1.2 A hanyatlás megállításához a bizalom és a kereslet ösztönzésére van szükség. Főként a válságnak a munkaerőpiacra és a társadalom leggyengébb tagjaira gyakorolt kedvezőtlen hatásai ellen kell erőteljesen fellépni. Az eddigi makrogazdasági politikai eszközcsoport nem adott megfelelő válaszokat a megoldandó problémákra, mivel elhanyagolta a belső keresletnek a gazdasági körforgásban betöltött szerepét. Az Európai Bizottság most későn ugyan, de figyelembe veszi a költségvetési és pénzügyi politikának az EGSZB által évek óta követelt aktív, a keresletet ösztönző szerepét. Ezeknek a politikáknak egyenrangúként kell állnia a versenyképesség erősítését célzó, a kínálatra összpontosító intézkedések mellett. Az Európai Bizottság és a tagállamok végre felismerték, hogy a költségvetési politikában expanzív intézkedéseket kell hozni, mivel a monetáris politikai eszközök hatékonysága a jelenlegi helyzetben igen korlátozott.

6.1.3 Érdekesnek tűnik ebben az összefüggésben az Európai Bizottság utalása, amely szerint a stabilitási és növekedési paktum a 2005-ös reformja óta rugalmasabb. A nagyobb rugalmasságot ki kell használni a jelenlegi helyzetben, ami azt jelenti, hogy a pénzügyi válság és a recesszió együttes fellépéséből adódó jelenlegi rendkívüli körülmények között elfogadhatónak tűnik a költségvetési hiány 3 %-os határának átmeneti átlépése is.

6.1.4 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság kiemeli az EKB-nek a reálgazdaság támogatásában betöltendő kedvező szerepét. Az Európai Bizottság utal ennek kapcsán arra, hogy az EKB lényegesen hozzájárult a piacok stabilizálásához azáltal, hogy kölcsönt nyújt a bankoknak és növeli a likviditást, valamint utal a kamatlábak csökkentésének lehetőségeire.

6.1.5 Nyilvánvaló, hogy a válság leküzdése után a következő fellendülés során ismét középtávú költségvetés-politikai célokat kell figyelembe venni, hogy ne legyen veszélyben az államháztartások fenntarthatósága. Ennek során figyelni kell majd arra, hogy ne kerüljön újra sor a munka tényezőjének túlterhelésére vagy a kiadási oldal elfogadhatatlan teljesítménykorlátozására. Ezért már most el kellene gondolkodni olyan koncepciókon, amelyek például új bevételi forrásokat tárnak fel. Ezen kívül többek között azt kell figyelembe venni, hogy a válság idején megnövelt állami tulajdonosi arány visszaállítása önmagában nem jelent célt. A népesség előregedése és olyan magas szociális normák esetén, mint amilyeneket az európai szociális modell biztosít, az állam tulajdonosi arányának magasabb szintje nem feltétlenül jelent problémát. Végülis azokban az országokban is átlagon felüli az állam tulajdonosi aránya, amelyek sikeres rugalmas biztonsági stratégiájuk miatt általános elismerésnek örvendenek.

6.1.6 Elkerülhetetlen, hogy a tagállami intézkedéseket ne csak kiegészítsék az európaiak, hanem hogy össze is hangolják őket. Így határon átnyúló, kedvező áttételes hatások érhetők el, és elkerülhető a „potyázás”. Azok az országok, amelyek nem vesznek részt a fellendülési programban, tompíthatják az intézkedések hatását. Azokat az országokat pedig, amelyek aktívan stabilizálják a konjunktúrát, a deficit túllépése miatt bélyegzik meg. Összességében szemlélve tehát különös felelősség hárul azokra a tagállamokra, amelyek méretüknél fogva döntően befolyásolják a fejlődést, és amelyek viszonylag nagy költségvetési mozgásterrel rendelkeznek.

6.1.7 Pozitívan értékelendő az is, hogy a növekedés ösztönzése során a környezetre, az éghajlatváltozásra és az energiaügyre vonatkozó célokat nem hanyagolták el, valamint hogy a dokumentum nem korlátozódik az igen fejlett ipari országokra. Globális tekintetben az indokolatlan protekcionista intézkedések elleni fellépés is jelentős.

6.2 Mennyiségi értékelés

6.2.1 Jelen véleményében az EGSZB az általános makrogazdasági értékelésre szeretné helyezni a hangsúlyt. Folytatni fogja azonban tevékenységét, és egy további véleményben vizsgálja meg és értékeli majd részletesen a javaslatokat és határozatokat. Ennek során ugyanúgy meg kell még vitatni a támogatási jogszabályok szükséges módosításait, mint a globalizációs alapra vonatkozó szabályozás módosításait. Az Európai Bizottság által kínált gazdag eszközkészlet egyes intézkedéseit kritikusan meg kell majd vizsgálni. Ezek közé tartozik például a társadalombiztosítási járulékoknak és a munkaigényes szolgáltatások hozzáadottérték-adójának vitatott csökkentése. A programok és támogatások versennyel való összeegyeztethetőségének kérdését is meg kell vizsgálni ennek kapcsán.

6.2.2 Mivel a gazdaságélénkítő csomagot strukturális reformoknak kell kísérniük, ügyelni kell arra, hogy az utóbbiak ne mondanak ellent a kereslet élénkítésére irányuló célnak. A strukturális reformokat inkább úgy kell kialakítani, hogy szociális szempontból elfogadhatók legyenek, és ösztönözzék a növekedést és a foglalkoztatást.

6.2.3 Kritikusan kell azonban megjegyezni, hogy a két évre szóló 200 milliárd eurós összeg sokkal nagyobbak tűnik, mint amekkora valójában. Jóval kevesebb ebből az új forrás. Az EU-költségvetés és az Európai Beruházási Bank eszközei esetében ugyanis részben egyébként is betervezett kifizetések előbbre hozásáról van szó. A tagállami eszközök pedig gyakran nem új, további kezdeményezéseket jelentenek, hanem olyan intézkedések felsorolását, amelyeket a nemzeti kormányok az EU gazdaságélénkítési programja nélkül is terveztek vagy már el is fogadtak.

7. A pénzügyi piacok átrendezése

7.1 Két, egymást szorosan követő súlyos válság elegendő okot jelent arra, hogy újraszabályozzuk a pénzügyi piacokat, vagyis a

kereskedelmet, a termékeket, a résztvevőket, a felügyeletet, a besorolásokkal foglalkozó ügynökségeket stb., mégpedig az EU-ban és főként globális szinten is. Ez szükséges ahhoz, hogy minél előbb helyreálljon a beruházók és a fogyasztók részéről a pénzügyi intézményekbe vetett, valamint az intézmények közötti bizalom. A pénzügyi piacok reformja és működőképességük gyors helyreállítása központi feltétele annak, hogy ezek újból be tudják tölteni a reál gazdaság támogatásában álló szerepüket, és ezáltal annak is, hogy a konjunktúrát élénkítő intézkedések sikeresek legyenek.

7.2 Európa számos intézkedést kritikátlanul végrehajtott az USA mintájára, az úgynevezett pénzügyi innovációk bevezetésétől a nyugdíjrendszerek finanszírozásán keresztül a könnyelési szabályokig – közismerten rossz eredményekkel. A jövőben ezért újra nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani az európai nézeteknek, erősségeknek, tapasztalatoknak és hagyományoknak; ide tartoznak az olyan sajátosságok is, mint például a szövetkezeti szervezeti formák. Ennek során fokozottan ki kell használni az euróövezetnek a bővítések révén megnövekedett „kritikus tömeget”. A washingtoni G-20-csúcstalálkozó kedvező jeleket mutatott e téren, az ott elért eredményeket most a 2009. április 2-án, Londonban tartandó következő G-20-csúcstalálkozóra tekintettel kell továbbfejleszteni.

7.3 A pénzügyi piacok szükséges átrendezéséről és újraszabályozásáról az Európai Bizottság fellendülési terve nem tesz említést. Az EGSZB reményei szerint ez csak arra vezethető vissza, hogy az Európai Bizottság az EU pénzügyi piacainak felügyeletére vonatkozó kezdeményezést tervez, amelyet 2009. júliusban fogad majd el. A keretfeltételek átalakítása során azokat a tudományos kutatásokat is meg kell vizsgálni, amelyek arra utalnak, hogy a spekulatív piacokon – nem utolsósorban nagy, jelentős piaci szereplők számítógépes modelleken alapuló kereskedelmi rendszerei és döntései alapján – a csordaszellemből adódóan rendszeresen előfordulnak mindkét irányba mutató túlkapások. Az EGSZB fenntartja magának a jogot, hogy erre vonatkozó követeléseit és javaslatait egy későbbi időpontban nyújtsa be, és ennek kapcsán utal az általa rendezett, 2009. január 22–23-án Brüsszelben tartott konferenciára, melynek címe „Rien ne va plus – Az európai szociális piacgazdaság újjáépítésének lehetőségei a” kaszinókapi-talizmus „hanyatlása után”.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 15-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy:Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a biocid termékek forgalomba hozataláról szóló 98/8/EK irányelvnek egyes határidők meghosszabbítása tekintetében történő módosításáról

COM(2008) 618 végleges – 2008/0188 (COD)

(2009/C 182/15)

2008. december 5-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a biocid termékek forgalomba hozataláról szóló 98/8/EK irányelvnek egyes határidők meghosszabbítása tekintetében történő módosításáról

COM(2008) 618 végleges – 2008/0188 (COD).

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 192 szavazattal, 6 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Véleménye Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok egyes alkatrészeiről és jellemzőiről (kodifikált szöveg)

COM(2008) 690 végleges – 2008/0213 (COD)

(2009/C 182/16)

2008. december 8-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok egyes alkatrészeiről és jellemzőiről

(kodifikált szöveg)

COM(2008) 690 végleges – 2008/0213 COD.

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 186 szavazattal 1 ellenében, 7 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Tárgy: Javaslat tanácsi irányelvre a különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről (kodifikált szöveg)

COM(2008) 691 végleges – 2008/0206 (CNS)

(2009/C 182/17)

2008 November 19-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 94. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat tanácsi irányelvre a különböző tagállamok anya- és leányvállalatai esetében alkalmazandó adóztatás közös rendszeréről (kodifikált szöveg)

COM(2008) 691 végleges – 2008/0206 CNS.

Mivel az EGSZB teljes mértékben megfelelőnek tartja a javaslat tartalmát, és részéről további megjegyzést nem kíván hozzáfűzni, a 2009. január 14–15-én tartott, 450. plenáris ülésén (a január 14-i ülésnapon) 180 szavazattal 2 ellenében, 6 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy a javaslattal kapcsolatban támogató véleményt bocsát ki.

Kelt Brüsszelben, 2009. január 14-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

2009-es előfizetési díjak (áfa nélkül, rendes szállítási költségeket beleértve)

Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 000 EUR/év (*)
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	100 EUR/hó (*)
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, nyomtatott kiadvány + éves CD-ROM	az EU 22 hivatalos nyelvén	1 200 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	700 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, L sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	70 EUR/hó
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	400 EUR/év
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat, kizárólag nyomtatott kiadvány	az EU 22 hivatalos nyelvén	40 EUR/hó
Az EU Hivatalos Lapja, L + C sorozat, havi CD-ROM (összevont)	az EU 22 hivatalos nyelvén	500 EUR/év
A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványa (S sorozat), közbeszerzés és ajánlati felhívások, CD-ROM, heti 2 kiadvány	többnyelvű: az EU 23 hivatalos nyelvén	360 EUR/év (= 30 EUR/hó)
Az EU Hivatalos Lapja, C sorozat – versenyvizsga-kiírások	a vizsgakiírás szerinti nyelv(ek)en	50 EUR/év

(*) Számonkénti értékesítés: 32 oldalig: 6 EUR
33 és 64 oldal között: 12 EUR
64 oldal felett: egyedileg meghatározott ár

Az *Európai Unió Hivatalos Lapjának*, amely az Európai Unió hivatalos nyelvein jelenik meg, 22 nyelvi változatára lehet előfizetni. Az L (jogsabályok) és a C (tájékoztatások és közlemények) sorozatot foglalja magában.

Valamennyi nyelvi változatra külön kell előfizetni.

A 920/2005/EK tanácsi rendelet értelmében, amelyet a Hivatalos Lap 2005. június 18-i L 156. száma tett közzé, és amely előírja, hogy az Európai Unió intézményei nem kötelesek minden jogi aktust ír nyelven is megszövegezni, illetve ezen a nyelven kihirdetni, az ír nyelven kiadott Hivatalos Lapok értékesítése külön történik.

A Hivatalos Lap Kiegészítő Kiadványára (S sorozat – közbeszerzés és ajánlati felhívások) történő előfizetés mind a 23 hivatalos nyelvi változatot magában foglalja egyetlen többnyelvű CD-ROM-on.

Kérésére az *Európai Unió Hivatalos Lapjára* történő előfizetéssel a Hivatalos Lap különféle mellékleteit is megkaphatja. Az előfizetők a mellékletek megjelenéséről az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* közzét „Az olvasóhoz” című közleménynek köszönhetően értesülnek.

Értékesítés és előfizetés

A Kiadóhivatal gondozásában megjelent, térítés ellenében kapható kiadványok a Kiadóhivatal forgalmazó partnereitől szerezhetők be. A forgalmazó partnerek listája a következő címen található:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm

Az EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) közvetlen és ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió jogához. Erről a honlapról elérhető az *Európai Unió Hivatalos Lapja*, valamint tartalmazza a szerződéseket, a jogszabályokat, a jogeseteket és az előkészítő dokumentumokat is.

További információt az Európai Unióról a <http://europa.eu> internetcímen találhat.